

ક્રમાંક:મઉમશબ/સંશોધન/૨૦૨૩/૩૪૨૩-૩૪૫૪

ગુજરાત માધ્યમિક અને

ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,

સેક્ટર-૧૦ બી, જૂના સચિવાલય પાસે,

ગાંધીનગર. તા.૧૯/૧૦/૨૦૨૩

પ્રતિ,

જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીશ્રી,(તમામ)

ગુજરાત રાજ્ય.

વિષય:- શૈક્ષણિક વર્ષ-૨૦૨૩-૨૪ થી અમલી ધોરણ-૧૦ અને ધોરણ-૧૨ના પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ મોકલવા બાબત.

સંદર્ભ :- (૧) અત્રેની કચેરીના પત્ર ક્રમાંક: મઉમશબ/સંશોધન/૨૦૨૩/૨૭૭૨-૨૮૦૮ તા.૨૧/૦૭/૨૦૨૩

(૨) અત્રેની કચેરીની સિંગલ ફાઇલ પર મળેલ સરકારશ્રીની મંજૂરી.

(૩) અત્રેની કચેરીના પત્રક્રમાંક: મઉમશબ/સંશોધન/૨૦૨૩/૩૭૯૯-૩૮૦૫, તા.૧૨/૧૦/૨૦૨૩

ઉપરોક્ત વિષય અન્વયે જણાવવાનું કે સંદર્ભ દર્શિત-૨ દર્શિત અત્રેની કચેરીની સિંગલ ફાઇલ પર મળેલ સરકારશ્રીની મંજૂરી અન્વયે ધોરણ-૧૦ અને ધોરણ-૧૨ના ૩૦% હેતુલક્ષી અને ૭૦% વર્ણનાત્મક પ્રકારના પ્રશ્નો મુજબ પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ, ગુણભાર અને નમૂનાના પ્રશ્નપત્રો તજજ્ઞશ્રીઓ દ્વારા નીચે દર્શાવેલ વિષયોના તૈયાર કરવામાં આવેલ છે.

ક્રમ	ધોરણ	વિષય
૧	૧૦	ગણિત (સ્ટાન્ડર્ડ)
૨	૧૦	ગણિત (બેઝિક)
૩	૧૦	વિજ્ઞાન
૪	૧૦	સામાજિક વિજ્ઞાન
૫	૧૦	ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)
૬	૧૦	ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા)
૭	૧૦	હિન્દી (પ્રથમ ભાષા)
૮	૧૦	હિન્દી (દ્વિતીય ભાષા)
૯	૧૦	અંગ્રેજી (પ્રથમ ભાષા)
૧૦	૧૦	અંગ્રેજી (દ્વિતીય ભાષા)
૧૧	૧૦	સંસ્કૃત
૧૨	૧૦	ઉર્દૂ (પ્રથમ ભાષા)

ક્રમ	ધોરણ	વિષય
૧	૧૨(વિ.પ્ર.)	ગણિત
૨	૧૨(વિ.પ્ર.)	રસાયણ વિજ્ઞાન
૩	૧૨(વિ.પ્ર.)	ભૌતિક વિજ્ઞાન
૪	૧૨(વિ.પ્ર.)	જીવવિજ્ઞાન
૫	૧૨(વિ.પ્ર.)	ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)
૬	૧૨(વિ.પ્ર.)	ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા)
૭	૧૨(વિ.પ્ર.)	હિન્દી (પ્રથમ ભાષા)
૮	૧૨(વિ.પ્ર.)	હિન્દી (દ્વિતીય ભાષા)
૯	૧૨(વિ.પ્ર.)	અંગ્રેજી (પ્રથમ ભાષા)
૧૦	૧૨(વિ.પ્ર.)	અંગ્રેજી (દ્વિતીય ભાષા)
૧૧	૧૨(વિ.પ્ર.)	સંસ્કૃત
-	-	-

P.T.O.

ક્રમ	ધોરણ	વિષય	ક્રમ	ધોરણ	વિષય
૧	૧૨(સા.પ્ર.)	અર્થશાસ્ત્ર	૧૦	૧૨(સા.પ્ર.)	ભૂગોળ
૨	૧૨(સા.પ્ર.)	વાણિજ્ય, વ્યવસ્થા અને સંચાલન	૧૧	૧૨(સા.પ્ર.)	તત્ત્વજ્ઞાન
૩	૧૨(સા.પ્ર.)	આંકડાશાસ્ત્ર	૧૨	૧૨(સા.પ્ર.)	ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)
૪	૧૨(સા.પ્ર.)	નામાના મૂળતત્ત્વો	૧૩	૧૨(સા.પ્ર.)	ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા)
૫	૧૨(સા.પ્ર.)	S.P.C.C	૧૪	૧૨(સા.પ્ર.)	હિન્દી (પ્રથમ ભાષા)
૬	૧૨(સા.પ્ર.)	મનોવિજ્ઞાન	૧૫	૧૨(સા.પ્ર.)	હિન્દી (દ્વિતીય ભાષા)
૭	૧૨(સા.પ્ર.)	સમાજશાસ્ત્ર	૧૬	૧૨(સા.પ્ર.)	અંગ્રેજી (પ્રથમ ભાષા)
૮	૧૨(સા.પ્ર.)	રાજ્યશાસ્ત્ર	૧૭	૧૨(સા.પ્ર.)	અંગ્રેજી (દ્વિતીય ભાષા)
૯	૧૨(સા.પ્ર.)	ઈતિહાસ	૧૮	૧૨(સા.પ્ર.)	સંસ્કૃત

ઉપરોક્ત યાદીમાં સમાવિષ્ટ ધોરણ-૧૦ અને ધોરણ-૧૨ના પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ, ગુણભાર અને નમૂનાના પ્રશ્નપત્રો આ સાથે મોકલવામાં આવે છે. જેમાં અગાઉ અત્રેની કચેરીના સંદર્ભ-(૧) દર્શિત પત્રથી કુલ ૧૪ વિષયોના NCERT દ્વારા ઘટાડેલ અભ્યાસક્રમ મુજબ પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ, ગુણભાર અને નમૂનાના પ્રશ્નપત્રો અત્રેની કચેરી દ્વારા મોકલવામાં આવેલ હતા તેને બદલે તજજ્ઞશ્રીઓ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ સંદર્ભ-(૩) દર્શિત પત્રમાં દર્શાવેલ વિગતે ૩૦% હેતુલક્ષી અને ૭૦% વર્ણનાત્મક પ્રકારના પ્રશ્નો મુજબ પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ મોકલવામાં આવે છે. તેનો અમલ કરવાનો રહેશે. ઉક્ત વિગતે આપના તાબા હેઠળની તમામ માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાઓને જાણ તેમજ અમલ સારું મોકલી આપવા જણાવવામાં આવે છે.

સચિવ

ગુજરાત માધ્યમિક અને
ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,
ગાંધીનગર

બિડાણ-ઉપર મુજબ

નકલ સવિનય રવાના:

- માન.અધ્યક્ષશ્રી, ગુ.મા.અને ઉ.મા.શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
- માન.સંયુક્ત નિયામકશ્રી, ગુ.મા.અને ઉ.મા.શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

નકલ રવાના:

- નાયબ નિયામકશ્રી (પરીક્ષા, વિજ્ઞાન પ્રવાહ, સામાન્ય પ્રવાહ, SSC), ગુ.મા.અને ઉ.મા. શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગરને જાણ તેમજ જરૂરી કાર્યવાહી કરવા સારું.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2023-24

ધોરણ-10 ગણિત (સ્ટાન્ડર્ડ) (12)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

સમય : 3 કલાક

ગુણ : 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ ગુણ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	27	25	20	04	04	80
ટકા(%)	34%	31%	25%	05%	05%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	24	24	24
2.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	09	13	18
3.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	06	09	18
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	05	08	20
	કુલ	44	54	80

પ્રકરણ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	પાઠ/પ્રકરણનું નામ	જનરલ વિકલ્પ વિના ગુણભાર	જનરલ વિકલ્પ સાથે ગુણભાર
1.	વાસ્તવિક સંખ્યાઓ	04	04
2.	બહુપદીઓ	06	09
3.	દ્વિયલ સુરેખ સમીકરણયુગ્મ	08	12
4.	દ્વિઘાત સમીકરણ	05	07
5.	સમાંતર શ્રેણી	06	09
6.	ત્રિકોણ	05	09
7.	યામ ભૂમિતિ	05	05
8.	ત્રિકોણમિતિનો પરિચય	05	07
9.	ત્રિકોણમિતિના ઉપયોગ	04	04
10.	વર્તુળ	08	09
11.	વર્તુળ સંબંધિત ક્ષેત્રફળ	04	04
12.	પૃષ્ઠફળ અને ઘનફળ	08	12
13.	આંકડાશાસ્ત્ર	08	10
14.	સંભાવના	06	08
	કુલ	80	109

નોંધ : જનરલ વિકલ્પ સાથે દર્શાવેલ પ્રશ્નના ગુણ નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર પ્રમાણે દર્શાવેલ છે. અન્ય પ્રશ્નપત્ર માટે આ ગુણ અલગ હોઈ શકે છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2023-24

ધોરણ-10

વિષય : ગણિત (સ્ટાન્ડર્ડ) (012)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

ગુણ : 80

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ-A	
1 થી 24	<ul style="list-style-type: none">હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (દરેકનો 01 ગુણ) પ્રશ્નક્રમ 1 થી 24. બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.આ વિભાગમાં હેતુલક્ષી પ્રશ્નો, જવા કે MCQ, ત્રણ વિકલ્પવાળા પ્રશ્નો, વિકલ્પવાળા પ્રશ્નો, ખરા-ખોટાં, એક વાક્યમાં ઉત્તર, જોડકાં પૂછવા.	24
	વિભાગ-B	
25 થી 37	<ul style="list-style-type: none">ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો નીચે આપેલા 13 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 09 પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ આપો. (દરેકના 02 ગુણ)	18
	વિભાગ-C	
38 થી 46	<ul style="list-style-type: none">ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો નીચે આપેલા 09(નવ) પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 06 (છ) પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ આપો. (દરેકના 03 ગુણ)	18
	વિભાગ-D	
47 થી 54	<ul style="list-style-type: none">લાંબા પ્રશ્નો નીચે આપેલા 08(આઠ) પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 05 (પાંચ) પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ આપો. (દરેકના 04 ગુણ)	20
	કુલ ગુણ	80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
ધોરણ-10 ગણિત (સ્ટાન્ડર્ડ) (12)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

ગુણ : 80

સૂચનાઓ :

- (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 54 પ્રશ્નો વિભાગ A, B, C અને Dમાં વહેંચાયેલા છે.
- (2) પ્રશ્નોમાં જનરલ વિકલ્પો આપેલા છે.
- (3) વિભાગની સૂચના સાથે જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.
- (4) નવો વિભાગ નવા પાનાથી લખવાનું શરૂ કરવો. પ્રશ્નોના જવાબ ક્રમમાં લખો.
- (5) જરૂર જણાય ત્યાં આકૃતિ દોરવી.
- (6) કેલ્ક્યુલેટર, સ્માર્ટ વોચ કે ડિજિટલ વોચનો ઉપયોગ કરવો નહીં.
- (7) સ્પષ્ટ વંચાય તેવું હસ્તલેખન કરવું.

વિભાગ - A

- સૂચના મુજબ જવાબ આપો : (પ્રશ્નક્રમાંક 1 થી 24) (દરેક સાચા ઉત્તરનો 1 ગુણ) [24]
 - નીચે આપેલા બહુવિકલ્પ જવાબવાળા પ્રશ્નો માટે સાચા વિકલ્પનો ક્રમ અને જવાબ લખો. (પ્રશ્ન ક્રમાંક 1 થી 6)
- (1) જો ગુ.સા.અ. $(65, 117) = 65m - 117$ હોય, તો $m =$ _____
(A) 4 (B) 2
(C) 1 (D) 3
 - (2) $y = ax^2 + bx + c$ નો આલેખ દોરતાં ઉપરની તરફ ખુલ્લો વક્ર મળે છે તો શું મળે ?
(A) $a < 0$ (B) $a = 0$
(C) $a > 0$ (D) $a \neq 0$
 - (3) $2x + 3y - 9 = 0$ અને $4x + 6y - 18 = 0$ સમીકરણ યુગ્મ માટેની રેખાઓ _____ છે.
(A) છેદતી (B) સંપાતી
(C) સમાંતર (D) એક પણ નહિ
 - (4) જો સમીકરણ $2x^2 + 5x - k = 0$ નો વિવેચક 81 હોય તો, $K =$ _____ થાય.
(A) 5 (B) 7
(C) -7 (D) -5
 - (5) એક સમાંતર શ્રેણીનું n મું પદ $(2n + 1)$ છે. તો તેના પ્રથમ n પદોનો સરવાળો _____ થાય.
(A) $n(n + 1)$ (B) $n(n + 2)$
(C) $(n-1)n$ (D) $(n-2)n$

(6) સમલંબ ચતુષ્કોણ ABCD માં $AB \parallel CD$ છે. તથા AC અને BD બિંદુ M માં છેદે છે. જો $MA = 6$, $MB = 9$ અને $MC = 8$ હોય, તો $MD =$ _____ થાય.

(A) $\frac{58}{9}$

(B) 12

(C) $\frac{58}{8}$

(D) 11

• નીચે આપેલા વિધાનો સાચાં બને તેમ કોંસમાં આપેલ જવાબમાંથી યોગ્ય જવાબ પસંદ કરી લખો :
(પ્રશ્નક્રમાંક 7 થી 12)

(7) $A(0, 4)$, $B(0, 0)$, $C(3, 0)$ શિરોબિંદુઓ ધરાવતા ત્રિકોણ ABC ની પરિમિતિ _____ હોઈ શકે ? (3, 5, 12)

(8) $\sqrt{1 - (\sin^2 \theta + \cos^2 \theta)} =$ _____ (2, 0, $\sqrt{2}$)

(9) 5 સેમી ત્રિજ્યાવાળા વર્તુળના કોઈ બિંદુ P આગળ દોરેલ એક સ્પર્શક PQ કેન્દ્ર O માંથી પસાર થતી રેખાને Q બિંદુએ છેદે છે. $OQ = 12$ સે.મી. હોય તો PQ ની લંબાઈ = _____.

($\sqrt{119}$ સેમી, $\sqrt{13}$ સેમી, 13 સેમી)

(10) ઘડિયાળમાં કલાક કાંટા દ્વારા એક મિનિટમાં _____ અંશનો ખૂણો બને છે ? (0.5° , 0.05° , 50°)

(11) બે ગોલકની સપાટીના ક્ષેત્રફળનો ગુણોત્તર 1:2 હોય તો તેમના ઘનફળનો ગુણોત્તર _____ થાય.

($2:\sqrt{2}$, $1:2\sqrt{2}$, $3:2\sqrt{2}$)

(12) બહુલક - મધ્યક = _____ X (મધ્યસ્થ-મધ્યક) (2, 3, 4)

• નીચેના આપેલા વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો. : (પ્રશ્નક્રમાંક 13 થી 16)

(13) જો $P(A) = (0.9)^2$ હોય તો $P(\bar{A}) = (0.1)^2$ થાય.

(14) $y=0$ નો આલેખ y-અક્ષ દર્શાવે છે.

(15) દ્વિઘાત સમીકરણ $2x^2 - 8x - 5 = 0$ નો વિવેચક 104 છે.

(16) બિંદુ $P(x, y)$ નું ઉગમબિંદુથી અંતર $\sqrt{x^2 - y^2}$ છે.

• નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં કે શબ્દ કે અંકમાં જવાબ આપો.

(પ્રશ્નક્રમાંક 17 થી 20)

[20]

(17) જો ગોલકની ત્રિજ્યાના માપમાં 20% વધારો કરવામાં આવે તો તેના ઘનફળના માપમાં કેટલા ટકા વધારો થાય ?

(18) કોઈ પણ માહિતી માટે તેના દરેક અવલોકનનો મધ્યકમાંથી લીધેલ વિચલનોનો સરવાળો કેટલો થાય ?

(19) 35 અને 22નો ગુ.સા.અ. કેટલો થાય ?

(20) દ્વિઘાત સમીકરણ $6x^2 - 13x + m = 0$ ના બંને બીજ પરસ્પર વ્યસ્ત હોય તો m ની કિંમત શોધો.

- નીચે આપેલા યોગ્ય જોડકાં જોડો.
(પ્રશ્ન નંબર 21 થી 24)

જોડકાં નં. 1 :

અ	બ
(21) $\alpha\beta + \beta\gamma + \gamma\alpha$	(a) $-\frac{b}{a}$
(22) $\alpha\beta\gamma$	(b) $\frac{c}{a}$
	(c) $-\frac{d}{a}$

જોડકાં નં. 1 :

અ	બ
(23) $\sin 0^\circ$	1
(24) $\operatorname{Cosec} 0^\circ$	અવ્યાખ્યાયિત
	$\sqrt{\frac{0}{4}}$

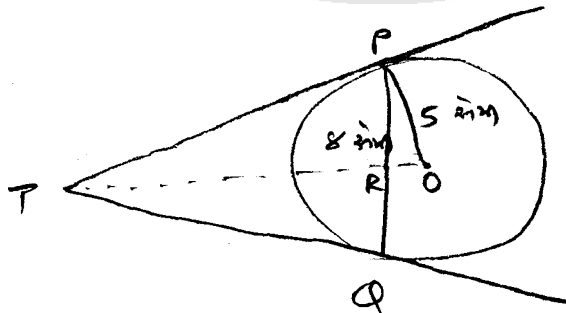
વિભાગ - B

- પ્રશ્નક્રમાંક 25 થી 37 : 13 (તેર) પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 9(નવ) પ્રશ્નોના ગણતરી કરી ઉત્તર આપો : (દરેક સાચા ઉત્તરના 2 ગુણ રહેશે.) [18]
- (25) સાબિત કરો કે, $3+2\sqrt{5}$ અસંમય છે.
- (26) એક અપૂર્ણાંકના અંશ અને છેદ બંનેમાં 2 ઉમેરતાં તે $\frac{9}{11}$ બને છે. અપૂર્ણાંકના અંશ અને છેદ બંનેમાં 3 ઉમેરતાં તે $\frac{5}{6}$ બને તો તે અપૂર્ણાંક શોધો.
- (27) એક કાટકોણ ત્રિકોણનો વેધ તેના પાયા કરતાં 7 સેમી નાનો છે. જો કર્ણની લંબાઈ 13 સેમી હોય, તો બાકીની બે બાજુનાં માપ શોધો.
- (28) સમીકરણ $3x^2 - 2x + \frac{1}{3} = 0$ નો વિવેચક શોધો. તે પરથી સમીકરણનાં બીજાં સ્વરૂપ નક્કી કરો. જો તે વાસ્તવિક હોય તો મેળવો.
- (29) સમાંતર શ્રેણીનાં પ્રથમ n પદોનો સરવાળો $4n - n^2$ હોય, તો તેનું પ્રથમ પદ કયું હશે (અર્થાત્ S_1) ? પ્રથમ બે પદોનો સરવાળો કેટલો હશે ? બીજું પદ કયું હશે ?
- (30) જો $\sin\theta = \cos\theta$ હોય તો,
$$\frac{\tan\theta}{1-\cot\theta} + \frac{\cot\theta}{1-\tan\theta}$$
 ની કિંમત શોધો.
- (31) $\sqrt{\frac{1+\sin A}{1-\sin A}} = \sec A + \tan A$ સાબિત કરો.

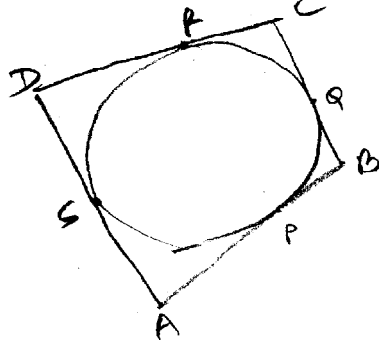
- (32) વર્તુળના કેન્દ્રથી 5 સેમી અંતરે આવેલા બિંદુ A થી દોરેલા સ્પર્શકની લંબાઈ 4 સેમી છે. તો વર્તુળની ત્રિજ્યા શોધો.
- (33) એક ઘન પદાર્થ એ 1 સેમી ત્રિજ્યા ધરાવતા અર્ધગોલક ઉપર તેટલી જ ત્રિજ્યાવાળો શંકુ ગોઠવીને બનાવાયો છે. શંકુની ઊંચાઈ એ તેની ત્રિજ્યા જેટલી હોય, તો આ ઘન પદાર્થનું ઘનફળ π ના ગુણિતમાં શોધો.
- (34) વર્ગીકૃત માહિતી માટે પ્રચલિત સંકેતોમાં $l = 40$, $h = 15$, $f_0 = 3$, $f_1 = 7$, અને $f_2 = 6$ હોય, તો માહિતીનો બહુલક શોધો.
- (35) $l = 145$, $h = 15$, $\frac{n}{2} = 25$, $cf = 11$ અને $f = 18$ હોય, તો મધ્યસ્થ M શોધો.
- (36) રેખા અને દિવા મિત્રો છે. બંનેના (i) જન્મદિવસ જુદા-જુદા હોય (ii) જન્મદિવસ એક જ હોય તેની સંભાવના કેટલી હશે ? (લીપ વર્ષને અવગણવું).
- (37) પાસાને એકવાર ફેંકવામાં આવે તો પાસા પર મળતી સંખ્યા (i) અવિભાજ્ય સંખ્યા અને (ii) અયુગ્મ સંખ્યા મળવાની સંભાવના શોધો.

વિભાગ - C

- પ્રશ્નક્રમાંક 38 થી 46(9) નવ પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ છ (6) પ્રશ્નોના ગણતરી કરીને ઉત્તર આપો :
(દરેક ઉત્તરના 3 ગુણ રહેશે) [18]
- (38) બહુપદી $6x^2 - 13x + 6$ નાં શૂન્યો α અને β ની કિંમત શોધ્યા વગર નીચેની કિંમત શોધો.
- (i) $\alpha^2 + \beta^2$ (ii) $\frac{\alpha}{\beta} + \frac{\beta}{\alpha}$ (iii) $\frac{1}{\alpha} + \frac{1}{\beta}$
- (39) બહુપદીનાં શૂન્યો $\alpha = 2 + \sqrt{3}$ અને $\beta = 2 - \sqrt{3}$ હોય, તેવી દ્વિઘાત બહુપદી શોધો.
- (40) સમાંતર શ્રેણીના પ્રથમ 7 પદોનો સરવાળો 49 અને 17 પદોનો સરવાળો 289 હોય તો તેના પ્રથમ n પદોનો સરવાળો શોધો.
- (41) ટી.વી. સેટના ઉત્પાદકે ત્રીજા વર્ષે 600 ટી.વી. અને 7મા વર્ષે 700 ટી.વી. બનાવ્યા છે. તે માને છે કે દરેક વર્ષે ઉત્પાદિત ટી.વીની સંખ્યા એક સમાન વધતી હોવી જોઈએ. તો
- (i) પ્રથમ વર્ષનું ઉત્પાદન (ii) 10 મા વર્ષનું ઉત્પાદન
(iii) પ્રથમ 7 વર્ષમાં કુલ ઉત્પાદિત ટીવીની સંખ્યા શોધો.
- (42) જો $(1, 2)$, $(4, y)$, $(x, 6)$, અને $(3, 5)$ એ એક સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણનાં ક્રમિક શિરોબિંદુઓ હોય તો x અને y શોધો.
- (43) PQ એ 5 સેમી ત્રિજ્યાવાળા વર્તુળની 8 સેમી લંબાઈની જીવા છે. P અને Q માંથી પસાર થતા સ્પર્શકોબિંદુ T માં છેદે છે. TP ની લંબાઈ શોધો.

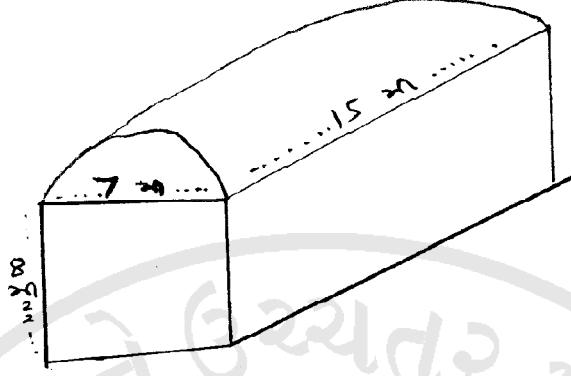

- (44) આકૃતિમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે ચતુષ્કોણ ABCD એક વર્તુળને પરિગત છે. સાબિત કરો કે,
 $AB + CD = AD + BC$

- (45) એક ગાડીને એકબીજા પર આચ્છાદિત ન થાય તેવા બે વાઈપર છે. દરેક વાઈપરને 115° ના ખૂણા જેટલી સફાઈ કરતી 25 સેમી લંબાઈની બ્લેડ છે. પ્રત્યેક વખતે વાઈપરથી સાફ થતા વિસ્તારનું કુલ ક્ષેત્રફળ શોધો.
- (46) એક ખોખામાં 1 થી 90 સુધીના અંક લખેલી 90 ગોળ તક્તીઓ છે. જો ખોખામાંથી એક ગોળ તક્તી યાદચ્છિક રીતે કાઢવામાં આવે તો તેના પર : (1) પૂર્ણ વર્ગ સંખ્યા હોય (2) પૂર્ણ ધન સંખ્યા હોય (3) 5 વડે વિભાજ્ય ન હોય તેવી સંખ્યા, તેની સંભાવના શોધો.
- પ્રશ્નક્રમાંક 47 થી 54—આઠ પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ પાંચ (5) પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર આપો :
 (દરેક ઉત્તરના 4 ગુણ રહેશે.) [20]
- (47) એક અપૂર્ણાંકના અંશમાં 1 ઉમેરતાં અને છેદમાંથી 1 બાદ કરતાં અપૂર્ણાંક કિંમત અતિસંક્ષિપ્તરૂપમાં 1 બને છે. જો માત્ર છેદમાં 1 ઉમેરતાં અપૂર્ણાંકનું અતિસંક્ષિપ્ત સ્વરૂપ $\frac{1}{2}$ બને, તો તે અપૂર્ણાંક શોધો.
- (48) હાલમાં આશિષકુમારની ઉંમર, તેના બે પુત્રો ખુશ અને નિલયની ઉંમરના સરવાળાથી બમણી છે. વીસ વર્ષ બાદ, આશિષકુમારની ઉંમર તેમના બે પુત્રોની ઉંમરના સરવાળા જેટલી થશે. તો આશિષકુમારની હાલની ઉંમર શોધો.
- (49) સમપ્રમાણતા મૂળભૂત પ્રમેય લખો અને સાબિત કરો.
- (50) બિંદુ E એ સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણ ABCD ની લંબાવેલ બાજુ AD પરનું બિંદુ છે. BE એ CD ને F માં છેદે છે. સાબિત કરો કે, $\triangle ABE \sim \triangle CFB$
- (51) એક ટાવરના તળિયાથી એક ઈમારતની ટોચના ઉત્સેધકોણનું માપ 30° છે. અને ઈમારતના તળિયાથી ટાવરની ટોચના ઉત્સેધકોણનું માપ 60° છે. જો ટાવરની ઊંચાઈ 50 મીટર હોય તો ઈમારતની ઊંચાઈ શોધો.
- (52) અર્ધગોલકની ઉપર શંકુ લગાવેલો હોય તેવું એક રમકડું છે. તે બંનેની ત્રિજ્યા 3.5 સે.મી. છે. રમકડાંની કુલ ઊંચાઈ 15.5 સે.મી. હોય, તો રમકડાંનું કુલ પૃષ્ઠફળ શોધો.

- (53) તૃષા શેડમાં એક ઉઘોગ ચલાવે છે. આ શેડનો આકાર લંબઘન ઉપર અર્ધનળાકારથી બંધ છે. તે શેડના પાયાનું માપ 7m x 15m અને લંબઘનાકારની ઊંચાઈ 8 મીટર હોય, તો આ શેડમાં સમાતી હવાનું ઘનફળ શોધો. ઉપરાંત, શેડમાં મશીનરીના ભાગનું કુલ ઘનફળ 300 m³ અને 20 પૈકી પ્રત્યેક કારીગરે રોકેલી જગ્યાનું ઘનફળ 0.08 મીટર³ છે. તો શેડમાં કેટલી હવા હશે ? $\left(\pi = \frac{22}{7}\right)$

- (54) નીચે આપેલું આવૃત્તિ વિતરણ વસ્તીના બાળકોનું દૈનિક ખિસ્સાભથ્થું દર્શાવે છે. ખિસ્સાભથ્થાનો મધ્યક રૂ. 18 છે. $\sum fi = 64$, તો ખૂટતી આવૃત્તિ શોધો.

ખિસ્સા ભથ્થું દૈનિક (રૂ)	11-13	13-15	15-17	17-19	19-21	21-23	23-25
બાળકોની સંખ્યા	7	6	X	13	Y	5	4

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2023-24

ધોરણ-10

વિષય : ગણિત (બેઝિક) (018)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

ગુણ : 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	30	27	15	06	02	80
ટકા(%)	37.50%	33.75%	18.75%	7.50%	2.50%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નોના પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	24	24	24
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	09	13	18
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	06	09	18
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	05	08	20
	કુલ	44	54	80

પ્રકરણ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	પાઠ/પ્રકરણનું નામ	જનરલ વિકલ્પ વિના ગુણભાર	જનરલ વિકલ્પ સાથે ગુણભાર
1.	વાસ્તવિક સંખ્યાઓ	02	02
2.	બહુપદીઓ	06	06
3.	દ્વિચલ સુરેખ સમીકરણયુગ્મ	04	08
4.	દ્વિચલ સમીકરણ	05	07
5.	સમાંતર શ્રેણી	08	13
6.	ત્રિકોણ	04	08
7.	યામ ભૂમિતિ	08	11
8.	ત્રિકોણમિતિનો પરિચય	04	06
9.	ત્રિકોણમિતિના ઉપયોગો	02	02
10.	વર્તુળ	05	08
11.	વર્તુળ સંબંધિત ક્ષેત્રફળ	02	02
12.	પૃષ્ઠફળ અને ઘનફળ	06	06
13.	આંકડાશાસ્ત્ર	14	16
14.	સંભાવના	10	14
	કુલ	80	109

નોંધ : જનરલ વિકલ્પ સાથે દર્શાવેલ પ્રશ્નના ગુણ નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર પ્રમાણે દર્શાવેલ છે. અન્ય પ્રશ્નપત્ર માટે આ ગુણ અલગ હોઈ શકે છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2023-24

ધોરણ-10
વિષય : ગણિત (બેઝિક) (018)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

ગુણ : 80

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ-A (હેતુલક્ષી પ્રશ્નો)	
1 થી 24	<ul style="list-style-type: none">● પ્રશ્નક્રમ 1 થી 24 (દરેક સાચા જવાબનો 1 ગુણ)● બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.● આ વિભાગમાં હેતુલક્ષી પ્રશ્નો જેવા કે MCQ, MRQ (ત્રણ વિકલ્પવાળી ખાલી જગ્યા), ખરા-ખોટાં, 'જોડકાં જોડો' એક વાક્યમાં ઉત્તર જેવા પ્રશ્નો પૂછવા.	24
	વિભાગ-B (ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો)	
25 થી 37	<ul style="list-style-type: none">● નીચે આપેલા 13 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 9 પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ આપો. (દરેકના 2 ગુણ)	18
	વિભાગ-C (ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો)	
38 થી 46	<ul style="list-style-type: none">● નીચે આપેલા 9 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 6 પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ આપો. (દરેકના 3 ગુણ)	18
	વિભાગ-D (વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો)	
47 થી 54	<ul style="list-style-type: none">● નીચે આપેલા 8 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 5 પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ આપો. (દરેકના 4 ગુણ)	20
	કુલ ગુણ	80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2023-24

ધોરણ-10 ગણિત (બેઝિક) (018)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

ગુણ : 80

સૂચનાઓ :

- (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 54 પ્રશ્નો વિભાગ A, B, C અને D માં વહેંચાયેલા છે.
- (2) પ્રશ્નોમાં જનરલ વિકલ્પો આપેલા છે.
- (3) વિભાગની સૂચના સામે જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.
- (4) જરૂર જણાય ત્યાં આકૃતિ દોરવી.
- (5) નવો વિભાગ નવા પાનાથી લખવાનું શરૂ કરવો. પ્રશ્નોના જવાબ ક્રમમાં લખો.
- (6) કેલક્યુલેટર, સ્માર્ટ વોચ કે ડિજિટલ વોચનો ઉપયોગ કરવો નહિ.
- (7) સ્પષ્ટ વંચાય તેવું હસ્તલેખન કરવું.

વિભાગ-A

- સૂચના મુજબ જવાબ આપો : (પ્રશ્નક્રમાંક 1 થી 24) (દરેક સાચા ઉત્તરનો 1 ગુણ) [24]
- નીચે આપેલા બહુવિકલ્પ જવાબવાળા પ્રશ્નો માટે સાચા વિકલ્પનો ક્રમ અને જવાબ લખો.
(પ્રશ્નક્રમાંક 1 થી 6) (દરેકનો 1 ગુણ)

- (1) દ્વિયલ સુરેખ સમીકરણયુગ્મમાં $\frac{a_1}{a_2} = \frac{b_1}{b_2} = \frac{c_1}{c_2}$ હોય, તો તેનું આલેખાત્મક સ્વરૂપ _____ થાય.
(a) છેદતી રેખાઓ (b) સમાંતર રેખાઓ
(c) સંપાતી રેખાઓ (d) એકપણ નહિ
- (2) દ્વિઘાત સમીકરણનો ઉકેલ શોધવાનું દ્વિઘાત સૂત્ર તરીકે ઓળખાતું સૂત્ર _____ ગણિતશાસ્ત્રીએ આપ્યું હતું.
(a) શ્રીધર આચાર્ય (b) બ્રહ્મગુપ્ત
(c) યુકિલડ (d) પાયથાગોરસ
- (3) કોઈ સમાંતર શ્રેણી માટે $a_{10} =$ _____ થાય.
(a) $a + 10d$ (b) $a + 11d$
(c) $a + 9d$ (d) $a - 9d$
- (4) બિંદુ (a, b)નું ઊગમબિંદુથી અંતર _____ છે.
(a) $\sqrt{a^2 - b^2}$ (b) $\sqrt{a^2 + b^2}$
(c) $a^2 - b^2$ (d) $a^2 + b^2$
- (5) $\sin^2 45^\circ =$ _____
(a) $\frac{1}{\sqrt{2}}$ (b) $\frac{1}{2}$
(c) $\frac{1}{4}$ (d) $\sqrt{2}$

(6) કોઈ માહિતી માટે $\bar{x} = 15$ અને $z = 15$ હોય તો $M =$ _____ થાય.

- (a) 30 (b) 45
(c) 15 (d) 20

● નીચે આપેલા વિધાનો સાચા અને તેમ કૌસમાં આપેલ જવાબમાંથી યોગ્ય જવાબ પસંદ કરી લખો.
(પ્રશ્નક્રમાંક : 7 થી 12) (દરેકનો 1 ગુણ)

(7) $3 + \sqrt{16}$ એ _____ સંખ્યા છે. (સંમેય, અસંમેય, ઋણ પૂર્ણાંક)

(8) દ્વિઘાત બહુપદી $ax^2 + bx + c = 0$, જ્યાં $a \neq 0$ ના શૂન્યો α અને β હોય તો $\alpha \cdot \beta$ _____ છે.

$$\left(\frac{c}{a}, \frac{-c}{a}, \frac{-b}{a}\right)$$

(9) સમતોલ પાસા પર અંક 4 આવવાની સંભાવના _____ છે.

$$\left(\frac{1}{4}, \frac{1}{6}, \frac{4}{6}\right)$$

(10) જેમ જેમ θ નું મૂલ્ય વધે, તેમ તેમ $\sin\theta$ નું મૂલ્ય _____ થાય છે.

(વધે, ઘટે, ઋણ)

(11) વર્તુળનો સ્પર્શક વર્તુળને _____ બિંદુમાં સ્પર્શે છે.

(1, 2, 0)

(12) નીચે આપેલ આવૃત્તિ વિતરણનો બહુલકીય વર્ગ જણાવો :

વર્ગ	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
આવૃત્તિ	7	6	16	12	10

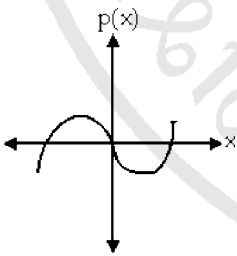
(40-50, 50-60, 30-40)

● નીચે આપેલા વિધાનો ખરાં છે કે ખોટા તે જણાવો :

(પ્રશ્નક્રમાંક : 13 થી 16) (દરેકનો 1 ગુણ)

(13) ગુ.સા.અ (5, 15) = 10 થાય.

(14) આકૃતિમાં કોઈ બહુપદી $y = p(x)$ નો આલેખ આપેલ છે. આ કિસ્સામાં $p(x)$ ના શૂન્યોની સંખ્યા 3 છે.

(15) દ્વિઘાત સુરેખ સમીકરણ માટે $\frac{a_1}{a_2} \neq \frac{b_1}{b_2}$ સ્થિતિમાં સુરેખ સમીકરણયુગ્મ સુસંગત છે.

(16) પ્રયોગની તમામ મૂળભૂત પ્રાથમિક ઘટનાઓની સંભાવનાનો સરવાળો 0 થાય.

● નીચેના પ્રશ્નોનાં એક વાક્યમાં, શબ્દમાં કે અંકમાં જવાબ આપો : (પ્રશ્નક્રમાંક 17 થી 20)
(દરેકનો 1 ગુણ)

(17) સમાંતર શ્રેણીનું n -મું પદ શોધવાનું સૂત્ર લખો.

(18) વર્તુળને વધુમાં વધુ કેટલાં સમાંતર સ્પર્શક મળે ?

(19) સૂર્ય પૂર્વમાં ઊગે તે ઘટનાની સંભાવના કેટલી ?

(20) વર્ગ 65 - 75ની વર્ગલંબાઈ જણાવો.

● નીચે આપેલા યોગ્ય જોડકાં જોડો : (પ્રશ્નક્રમાંક : 21 થી 24) (દરેકનો 1 ગુણ)

અ	બ
(21) અર્ધગોલકનું કુલ પૃષ્ઠફળ	(a) $\pi r^2 h$
(22) 10 રૂપિયાના સિક્કાનું ઘનફળ	(b) 10π
	(c) $3\pi r^2$

અ	બ
(23) લઘુવૃતાંશનું ક્ષેત્રફળ	(a) πr
(24) અર્ધવર્તુળનો પરિઘ	(b) $\frac{\pi r^2 \theta}{360}$
	(c) $\frac{\pi r^2 \theta}{180}$

વિભાગ-B

● નીચે આપેલા 13 (તેર) પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 9 (નવ) પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ આપો.

(પ્રશ્નક્રમાંક : 25 થી 37) (દરેકના 02 ગુણ)

[18]

(25) દ્વિઘાત બહુપદી $6x^2 - 3 - 7x$ ના શૂન્યો શોધો.

(26) દ્વિઘાત બહુપદીના શૂન્યોનો સરવાળો અને શૂન્યોનો ગુણાકાર અનુક્રમે $\frac{1}{4}$ અને -1 હોય તેવી દ્વિઘાત બહુપદી મેળવો.

(27) દ્વિઘાત સમીકરણ $2x^2 - x + \frac{1}{8} = 0$ નો અવયવીકરણની રીતથી ઉકેલ મેળવો.

(28) સમાંતર શ્રેણી 10, 7, 4, ... નું 30મું પદ શોધો.

(29) સમાંતર શ્રેણી 2, 7, 12, ... ના 10 પદો સુધીનો સરવાળો શોધો.

(30) બિંદુઓ $(-5, 7)$ અને $(-1, 3)$ વચ્ચેનું અંતર શોધો.

(31) બિંદુઓ $A(-4, -2)$ અને $B(6, 8)$ ને જોડતા રેખાખંડ ABના મધ્યબિંદુના યામ શોધો.

(32) $\sin\theta = \frac{3}{5}$ તો $\cos\theta$ અને $\tan\theta$ ની કિંમત શોધો.

(33) કિંમત શોધો : $2\tan^2 45^\circ + \cos^2 30^\circ - \sin^2 60^\circ$

(34) 1.5 મી ઊંચાઈવાળી એક નિરીક્ષક એક ચીમનીથી 28.5 મી. દૂર ઊભેલ છે. તેની આંખથી ચીમનીની ટોચના ઉત્સેધકોણનું માપ 45° છે. ચીમનીની ઊંચાઈ કેટલી હશે ?

(35) બે ઘન પૈકી પ્રત્યેકનું ઘનફળ 64 સેમી³ હોય તેવા બે ઘનને જોડવાથી બનતા લંબઘનનું પૃષ્ઠફળ શોધો.

(36) એક નળાકારની ત્રિજ્યા અને ઊંચાઈ બંને સમાન છે. જો તેની ત્રિજ્યા 7 સેમી. હોય તો નળાકારનું ઘનફળ શોધો.

(37) કોઈ વર્ગીકૃત માહિતી માટે $l = 40$, $f_0 = 3$, $f_1 = 7$, $f_2 = 6$ અને $h = 15$ હોય તો બહુલક શોધો.

વિભાગ-C

- નીચે આપેલા 9(નવ) પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 6(છ) પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ આપો.
(પ્રશ્નક્રમાંક : 38 થી 46) (દરેકના 03 ગુણ)

[18]

- (38) નીચે આપેલ દ્વિયલ સુરેખ સમીકરણયુગ્મનો આદેશની રીતે ઉકેલ મેળવો.

$$7x - 15y = 2$$

$$x + 2y = 3$$

- (39) નીચે આપેલ દ્વિયલ સુરેખ સમીકરણયુગ્મનો લોપની રીતે ઉકેલ મેળવો.

$$0.2x + 0.3y = 1.3$$

$$0.4x + 0.5y = 2.3$$

- (40) સમાંતર શ્રેણી : $-5, -8, -11, \dots, -230$ નો સરવાળો કરો.

- (41) બિંદુઓ $A(2, -2)$ અને $B(-7, 4)$ ને જોડતા રેખાખંડના ત્રિભાગ બિંદુઓના યામ શોધો.

- (42) ચકાસો કે, $(5, -2), (6, 4)$ અને $(7, -2)$ એ સમદ્વિબાજુ ત્રિકોણના શિરોબિંદુઓ છે.

- (43) સાબિત કરો કે, “વર્તુળની બહારના બિંદુમાંથી દોરેલા સ્પર્શકોની લંબાઈ સમાન હોય છે.”

- (44) બે સમકેન્દ્રી વર્તુળોની ત્રિજ્યાઓ 5 સેમી. અને 3 સેમી. છે. મોટા વર્તુળની જીવા નાના વર્તુળને સ્પર્શે છે, તો જીવાની લંબાઈ શોધો.

- (45) નીચેની માહિતી 225 વીજ ઉપકરણોના આયુષ્યની (કલાકોમાં) પ્રાપ્ત માહિતી દર્શાવે છે. તો ઉપકરણોના આયુષ્યનો બહુલક નક્કી કરો.

આયુષ્ય (કલાકોમાં)	0 - 20	20 - 40	40 - 60	60 - 80	80 - 100	100 - 120
આવૃત્તિ	10	35	52	61	38	29

- (46) એક પેટીમાં 5 લાલ લખોટીઓ, 8 સફેદ લખોટીઓ અને 4 લીલી લખોટીઓ છે. પેટીમાંથી એક લખોટી યાદચ્છિક રીતે બહાર કાઢવામાં આવે છે. બહાર કાઢેલ લખોટી (i) લાલ હોય (ii) સફેદ હોય (iii) લીલી ન હોય તેની સંભાવના શોધો.

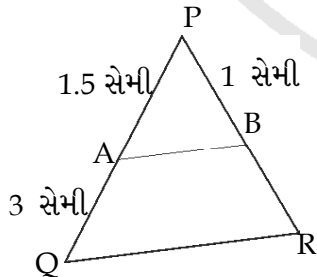
વિભાગ - D

- નીચે આપેલા 8(આઠ) પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 5(પાંચ) પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ગણતરી કરી જવાબ આપો.
(પ્રશ્નક્રમાંક : 47 થી 54) (દરેકના 04 ગુણ)

[20]

- (47) સમપ્રમાણતાનું મૂળભૂત પ્રમેય લખો અને સાબિત કરો.

- (48) ΔPQR માં $QR \parallel AB$ છે. આકૃતિ પરથી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

- (i) BR નું માપ શોધો.

- (ii) PQ નું માપ શોધો.

- (iii) PR નું માપ શોધો.

- (iv) ΔPAB ને સમરૂપ ત્રિકોણ કયો છે ?

- (49) પાર્થની છ વર્ષ પહેલા અને છ વર્ષ પછીની ઉંમરનો ગુણાકાર 288 હોય તો પાર્થની હાલની ઉંમર શોધો.
- (50) એક સમાંતર શ્રેણીના ચોથા અને આઠમાં પદનો સરવાળો 24 છે. અને છઠ્ઠા અને દસમાં પદનો સરવાળો 44 છે. આ સમાંતર શ્રેણીના પ્રથમ ત્રણ પદ શોધો.
- (51) નીચેનું કોષ્ટક 35 શહેરોમાં સાક્ષરતા દર (પ્રતિશતમાં) આપે છે. સાક્ષરતા દરનો મધ્યક શોધો.

સાક્ષરતા દર (ટકામાં)	45-55	55-65	65-75	75-85	85-95
શહેરોની સંખ્યા	3	10	11	8	3

- (52) એક છોડનાં 40 પાંદડાઓની લંબાઈ ખૂબ જ નજીકના મિલિમીટર સુધી માપવામાં આવી અને મેળવેલ માહિતી નીચેના કોષ્ટકમાં દર્શાવી છે. પાંદડાઓની મધ્યસ્થ લંબાઈ શોધો.

લંબાઈ (મિમીમાં)	118-126	127-135	136-144	145-153	154-162	163-171	171-180
પાંદડાઓની સંખ્યા	3	5	9	12	5	4	2

- (53) સરખી રીતે ચીપેલા 52 પત્તાની ચોકડીમાંથી એક પત્તુ કાઢવામા આવે, તો
(i) લાલ રંગનો રાજા (ii) મુખમુદ્રાવાળું પત્તું (iii) કાળીનું પત્તુ (iv) ચોકટની રાણી હોય તેની સંભાવના શોધો.
- (54) એક ખોખામાં 1 થી 90 સુધીના અંક લખેલી 90 ગોળ તકતીઓ છે. જો ખોખામાંથી એક ગોળ તકતી યાદચ્છિક રીતે કાઢવામાં આવે, તો તેના પર (i) બે અંકની સંખ્યા હોય (ii) પૂર્ણવર્ગ સંખ્યા (iii) 5 વડે વિભાજ્ય સંખ્યા (iv) પૂર્ણઘન સંખ્યા હોય તેની સંભાવના શોધો.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2023-24

ધોરણ-10

વિષય : વિજ્ઞાન (011)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

ગુણ : 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	20	28	24	04	04	80
ટકા(%)	25%	35%	30%	5%	5%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	24	24	24
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	09	13	18
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	06	09	18
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	05	08	20
	કુલ	44	54	80

પ્રકરણદીઠ ગુણભાર

ક્રમ	પાઠ/પ્રકરણનું નામ	જનરલ વિકલ્પ વિના ગુણભાર	જનરલ વિકલ્પ સાથે ગુણભાર
1.	રાસાયણિક પ્રક્રિયાઓ અને સમીકરણ	05	05
2.	એસિડ, બેઈઝ અને ક્ષાર	07	10
3.	ધાતુઓ અને અધાતુઓ	07	10
4.	કાર્બન અને તેનાં સંયોજનો	06	06
5.	જૈવિક ક્રિયાઓ	08	14
6.	નિયંત્રણ અને સંકલન	06	06
7.	સજીવો કેવી રીતે પ્રજનન કરે છે ?	06	10
8.	આનુવંશિકતા	03	03
9.	પ્રકાશ - પરાવર્તન અને વક્રીભવન	08	08
10.	માનવ-આંખ અને રંગબેરંગી દુનિયા	05	09
11.	વિદ્યુત	08	10
12.	વિદ્યુતપ્રવાહની ચુંબકીય અસરો	05	08
13.	આપણું પર્યાવરણ	06	10
	કુલ	80	109

નોંધ : જનરલ વિકલ્પ સાથે દર્શાવેલ પ્રશ્નના ગુણ નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર પ્રમાણે દર્શાવેલ છે અન્ય પ્રશ્નપત્ર માટે આ ગુણ અલગ હોઈ શકે છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2023-24

ધોરણ-10

વિષય : વિજ્ઞાન (011)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

ગુણ : 80

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ-A	24
1 થી 24	બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત રહેશે (દરેક સાચા ઉત્તરનો 1 ગુણ) આ વિભાગમાં હેતુલક્ષી પ્રશ્નો જેવા કે MCQ, MRQ, ખરાંખોટાં, ખાલીજગ્યા, વ્યાખ્યા, સૂત્રો, એકમો, અતિટૂંક જવાબી પ્રશ્નો, એક શબ્દ કે એક વાક્યમાં જવાબ આપો, પુરુંનામ આપો, શોધ, શોધકો, આકૃતિમાં ભાગ ઓળખો, આપેલ શબ્દો પૈકી અસંગત ઓળખો. ક્રમમાં ગોઠવો, આલેખ આધારિત પ્રશ્નો, ચિત્ર ઓળખો, વિધાન કારણ સંબંધ ચકાસતા પ્રશ્નો પૂર્ણ કરો, જોડકાં (1 ગુણ) વગેરે પ્રકારના પ્રશ્નો પૂછી શકાય. કોઈપણ પ્રકારના પ્રશ્નો 6 થી વધી ન જાય તેની કાળજી લેશો.	
	વિભાગ-B	18
25 થી 37	પ્રશ્નક્રમાંક 25 થી 37 (દરેક સાચા ઉત્તરના 2 ગુણ) કુલ 13 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 9 પ્રશ્નોના સાચા જવાબ લખો (40 થી 50 શબ્દોની મર્યાદામાં)	
	વિભાગ-C	18
38 થી 46	પ્રશ્નક્રમાંક 38 થી 46 (દરેક સાચા ઉત્તરના 3 ગુણ રહેશે) કુલ 9 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 6 પ્રશ્નોના જવાબ આપો.	
	વિભાગ-D	20
47 થી 54	પ્રશ્નક્રમાંક 47 થી 54 (દરેકના સાચા ઉત્તરના 4 ગુણ) કુલ 8 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 5 પ્રશ્નોનાં જવાબ આપો.	
	કુલ ગુણ	80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2023-24
ધોરણ-10

વિષય : વિજ્ઞાન (011)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

ગુણ : 80

સૂચનાઓ :

1. તમામ વિભાગ ફરજિયાત છે. સૂચનાની સામે બતાવવામાં આવેલી સંખ્યા વિભાગના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.
2. જરૂર જણાય ત્યાં સ્વચ્છ પ્રમાણસર અને નામનિર્દેશિત આકૃતિ દોરવી.
3. પ્રશ્નોના જવાબ વિભાગ પ્રમાણે જ ક્રમસર લખવા.

વિભાગ A હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

- પ્રશ્ન ક્રમ 1 થી 24 ના જવાબ સૂચના મુજબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ) (24)
 - નીચે આપેલાં વિધાનો માટે તેમની નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો
1. હળદર બેઈઝ પદાર્થ સાથે કેવો રંગ આપે છે ?
(A) પીળો (B) કથ્થાઈ પડતો પીળો (C) લાલાશ પડતો કથ્થાઈ (D) કાળો
 2. નીચેનામાંથી કયા સંયોજનોમાં -OH ક્રિયાશીલ સમૂહ હોય છે ?
(A) બ્યુટેનોન (B) બ્યુટેનોલ (C) બ્યુટેનોઈક એસિડ (D) બ્યુટેનાલ
 3. પાચનમાર્ગના કયા ભાગમાં ખોરાકનું સંપૂર્ણ પાચન થાય છે ?
(A) જઠર (B) મુખગુહા (C) મોટું આંતરડું (D) નાનું આંતરડું
 4. વિદ્યુતપ્રવાહનો એકમ લખો.
(A) કુલંબ (B) એમ્પીયર (C) વોલ્ટ (D) ઓહ્મ
 5. શબ્દકોશમાં જોવા મળતા નાના અક્ષરો વાંચવા માટે તમે નીચે આપેલ પૈકી શું પસંદ કરશો ?
(A) અંતર્ગોળ લેન્સ (B) બહીર્ગોળ લેન્સ
(C) અંતર્ગોળ અરીસો (D) બહીર્ગોળ અરીસો
 6. પ્રેસબાયોપિયાની ખામી ધરાવતી વ્યક્તિ કયા લેન્સના ચશ્મા પહેરતી હશે?
(A) બાયફોકલ (B) નળાકારીય લેન્સ (C) બહીર્ગોળ લેન્સ (D) અંતર્ગોળ લેન્સ
 - નીચે આપેલ વિધાનો સાચા અને તે રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો :
7. આલ્કેન સમાનઘર્મી શ્રેણીનો પ્રથમ સભ્ય છે. (ઇથેન, મિથેન, પ્રોપેન)
 8. શોર્ટસર્કિટ વખતે પરિપથમાં વિદ્યુત પ્રવાહનું મૂલ્ય..... છે. (ખુબ જ ઘટી જાય, સતત બદલાય, ખૂબ જ વધી જાય)
 9. ઉરોદરપટલ તંત્રનું અંગ છે. (પાચન, શ્વસન, ઉત્સર્જન)
 10. પિતૃઓનાં લક્ષણો માંથી પ્રાપ્ત થઈ સંતતિમાં ઉતરી આવે છે. (કોષરસ, જનીન, રિબોઝોમ)

11. એક ગોળીય અરીસા અને એક પાતળા ગોળીય લેન્સ દરેકની કેન્દ્ર લંબાઈ -15cm છે. અરીસો અને લેન્સ..... હશે. (બન્ને અંતર્ગોળ, બન્ને બહિર્ગોળ, અંતર્ગોળ અરીસો અને બહિર્ગોળ લેન્સ)
12. ધાતુ પ્રવાહી સ્વરૂપે છે. (પારો, કેલ્શિયમ, સોડિયમ)
- નીચે આપેલા વિધાનો સાચાં છે કે ખોટાં તે લખો
13. સીસું, કોપર, ચાંદી જેવી ધાતુઓ પાણી સાથે સહેજ પણ પ્રક્રિયા કરતી નથી.
14. લેસ્માનીયામાં પ્રજનન દ્વિભાજન દ્વારા થાય છે.
15. કીકી આંખમાં પ્રવેશતા પ્રકાશની માત્રાનું નિયમન કરતી નથી.
16. ખાટા દહીંમાં એસિટિક એસિડ હોય છે.
- નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો.
17. રુધિરમાં શર્કરાની માત્રાનું નિયમન કયાં અંતઃ સ્ત્રાવ દ્વારા થાય છે ?
18. મેન્ડલના વટાણાના પ્રયોગમાં બીજી પેઢી દરમ્યાન મળતી સંતતિના બંધારણ TT, Tt, tt છે. આમાંથી પ્રભાવી બંધારણ અને પ્રછન્ન બંધારણને અલગ પાડો.
19. નીચેનામાંથી બંધબેસતી ના હોય તેવી જોડ શોધીને લખો.
- (A) નેત્રપટલ - પ્રકાશસંવેદી પડદો
(B) કનીનિકા - સ્ફટિકમય લેન્સ
(C) કીકી કનીનિકા વડે રચાતી છિદ્ર જેવી રચના
20. ઓક્ષના નિયમનું ગાણિતિક સૂત્ર લખો.
- જોડકાં જોડો :
વિભાગ અ	વિભાગ બ
21. ઓકિઝન	(a) કોષ વિભાજનને પ્રેરીત કરે છે.
22. એબ્સેસિક એસિડ	(b) પ્રકાંડની વૃદ્ધિમાં મદદરૂપ થાય છે.
(c) વનસ્પતિની વૃદ્ધિને અવરોધે છે.
વિભાગ અ	વિભાગ બ
23. દ્વિતીય પોષક સ્તર	(a) દ્વિતીય ઉપભોગીઓ
24. તૃતીય પોષક સ્તર	(b) પ્રાથમિક ઉપભોગીઓ
(c) ઉત્પાદકો
- વિભાગ - B**
- પ્રશ્ન ક્રમ 25 થી 37 પૈકી કોઈપણ 9 પ્રશ્નોના 40 થી 50 શબ્દોની મર્યાદામાં માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ)
25. તેલ તેમજ ચરબીયુક્ત ખાદ્ય પદાર્થોની સાથે નાઈટ્રોજન વાયુને શા માટે ભરવામાં આવે છે?
26. અધાતુના કોઈપણ ચાર ભૌતિક ગુણધર્મો જણાવો.
27. માનવ ઉત્સર્જનતંત્રની નામ નિર્દેશનયુક્ત આકૃતિ દોરો.
28. પાનકૃટીમાં વાનસ્પતિક પ્રજનન સમજાવો.

29. એક કાર્યક્રમ દરમિયાન એક ડોક્ટર દ્વારા વિદ્યાર્થીઓને જાતીય શિક્ષણ સંદર્ભે માર્ગદર્શન આપવામાં આવ્યું. તેમણે જણાવ્યું કે જાતીય સમાગમમાં શારીરિક સંબંધ પ્રસ્થાપિત થતો હોવાથી. તેમાં ગોનોરીયા, એઈડ્સ, સિફિલિસ તથા મસા જેવા બેક્ટેરિયાજન્ય તથા વાઈરસજન્ય રોગોનું ક્યારેક સંક્રમણ થઈ શકે છે. આ કાર્યક્રમમાં યાંત્રિક અને રાસાયણિક પદ્ધતિઓ દ્વારા વસ્તી નિયંત્રણ કરી શકાય છે તે સમજાવવામાં આવ્યું. જેમાં નિરોધનો ઉપયોગ, આંકડીનો ઉપયોગ, કોપર-ટીનો ઉપયોગ, સ્ત્રી નસબંધી, પુરુષ નસબંધી જેવી પદ્ધતિઓની જાણકારી આપવામાં આવી. તો ઉપરોક્ત ચર્ચા પરથી નીચેના પ્રશ્નનો જવાબ આપો.

(a) જાતીય સમાગમ દ્વારા ફેલાતા રોગોને બેક્ટેરિયાજન્ય અને વાઈરસજન્ય રોગોમાં વર્ગીકૃત કરો.

(b) વસ્તી નિયંત્રણ માટેની યાંત્રિક પદ્ધતિઓ માટે કોઈપણ બે સાધનોના નામ જણાવો

30. ભયદર્શક સિગ્નલોમાં પ્રકાશનો રંગ લાલ રાખવામાં આવે છે વૈજ્ઞાનિક કારણ આપો.

31. કોઈ વિદ્યુત બલ્બના ફિલામેન્ટ તારમાંથી 0.5 A વિદ્યુતપ્રવાહ 10 મિનિટ સુધી રહે છે તો પરિપથમાં વહન પામતો વિદ્યુતભાર ગણો.

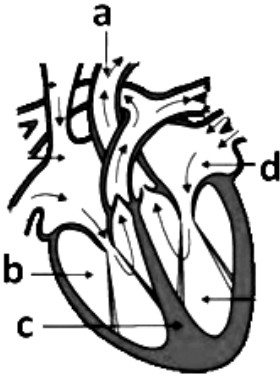
32. તફાવત આપો: શ્રેણી જોડાણ - સમાંતર જોડાણ.

33. ફ્લેમિંગનો ડાબા હાથનો નિયમ લખો. આ સિદ્ધાંત પર કાર્ય કરતા કોઈપણ બે વિદ્યુત ઉપકરણોના નામ જણાવો.

34. તફાવત આપો: જૈવવિઘટનીય પદાર્થો - જૈવઅવિઘટનીય પદાર્થો

35. નિવસનતંત્ર એટલે શું ? તેના ઘટકો જણાવો.

36. આકૃતિમાંથી નીચે આપેલ ભાગોના નામ શોધો:(ડાબું કર્ણક, જમણું ક્ષેપક, આરોહી ધમનિકાંડ, આંતર ક્ષેપક પટલ)

37. ફ્યુઝ વિશે ટૂંકમાં સમજ આપો.

વિભાગ - C

● પ્રશ્ન ક્રમ 38 થી 46 પૈકી કોઈપણ 6 પ્રશ્નોના 60 થી 80 શબ્દોની મર્યાદામાં માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (દરેક પ્રશ્નના 3ગુણ)

[18]

38. વિઘટન પ્રક્રિયા એટલે શું ? કોઈ એક ઉદાહરણ રાસાયણિક સમીકરણ દ્વારા સમજાવો.

39. આયનીય સંયોજનોના ગુણધર્મો સમજાવો.

40. ધાતુ ક્ષારણ અટકાવવાના ઉપાયો જણાવો.

41. એક અવલોકનમાં જોવા મળ્યું કે

(a) એક બંધ ઓરડામાં મૂકેલ છોડનું પ્રકાંડ ખુલ્લી બારી તરફ વળેલું હતું. જ્યાંથી સૂર્યપ્રકાશ આવતો હતો.

(b) ખુલ્લા મેદાનમાં ઉગેલ છોડનું પ્રકાંડ ઉપરની તરફ વિકાસ પામે છે તથા મૂળ જમીનની તરફ અંદર વિકાસ પામે છે.

ઉપરોક્ત બંને ઘટનાઓ માટેનું કારણ જણાવો.

42. (a) માદા પ્રજનનતંત્રની નામ નિર્દેશનયુક્ત આકૃતિ દોરો.

(b) વ્યાખ્યા આપો: જરાયુ

43. પુષ્પના આયામ છેદની નામ નિર્દેશન યુક્ત આકૃતિ દોરી સપુષ્પી વનસ્પતિઓમાં લિંગી પ્રજનન સમજાવો.

44. ત્રણ માધ્યમના વક્રીભવનાંક નીચેના કોષ્ટકમાં દર્શાવેલ છે.

માધ્યમ	વક્રીભવનાંક
A	1.6
B	1.8
C	1.5

એક કિરણ A માધ્યમમાંથી B માધ્યમમાં પસાર થાય છે અને બીજું કિરણ B માધ્યમમાંથી C માધ્યમમાં પસાર થાય છે.

(a) ઉપરોક્ત બંને કિસ્સામાંથી કયા કિસ્સામાં વક્રીભૂતકિરણ એ લંબ તરફ વાંકું વળશે ?

(b) ઉપરોક્ત કિસ્સામાંથી કયા કિસ્સામાં બીજા માધ્યમમાં પ્રકાશની ઝડપમાં વધારો થશે ?

(c) ઉપરોક્ત બન્ને કિસ્સાઓ માટે તમારા જવાબનું કારણ આપો.

45. (a) અંતર્ગોળ અરીસાના મુખ્ય કેન્દ્ર પર મૂકેલી વસ્તુ માટે મળતા પ્રતિબિંબ માટે કિરણાકૃતિ દોરો.

(b) અંતર્ગોળ અરીસાના કોઈ પણ બે ઉપયોગો જણાવો.

46. સુવાહકનો અવરોધ જેની પર આધાર રાખે છે તે પરિબળોનો અભ્યાસ કરતા પ્રયોગના અંતે નીચે મુજબના અવલોકનો જોવા મળ્યા :

• તારની લંબાઈ બમણી કરતા એમીટરનું અવલોકન તારની મૂળ લંબાઈ વખતે હતું તેના કરતાં અડધું થાય છે.

• પરિપથમાં સમાન લંબાઈનો જાડો તેજ દ્રવ્યનો બનેલો તાર વાપરતાં વિદ્યુત પ્રવાહનું મૂલ્ય વધે છે.

• સમાન લંબાઈ પરંતુ આડછેદનું ક્ષેત્રફળ અલગ અલગ ધરાવતાં હોય તેવા તાર વાપરતા એમીટરનું અવલોકન બદલાય છે.

ઉપરોક્ત અવલોકનોનો અભ્યાસ કરી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

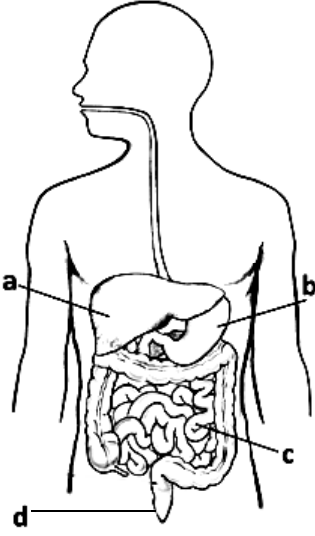
(a) એક વાહક તારની લંબાઈ 2 મીટર છે ત્યારે તેનો અવરોધ 1 ઓહ્મ છે, હવે તે વાહક તારની લંબાઈ 3 મીટર કરવામાં આવે તો તેનો અવરોધ કેટલા ઓહ્મ થશે ?

(b) 1 ચોરસ મીટર ક્ષેત્રફળ ધરાવતા નિકોમ તારના અવરોધ કરતાં તેટલી જ લંબાઈના 3 ચોરસ મીટર ક્ષેત્રફળ ધરાવતા નિકોમ તારનો અવરોધ વધુ હશે કે ઓછો ?

(c) વાહક તારનો અવરોધ કયા પરિબળો પર આધાર રાખે છે તે જણાવો.

વિભાગ D

46. પ્રશ્ન ક્રમ 47 થી 54 પૈકી કોઈપણ 5 પ્રશ્નોના 90 થી 120 શબ્દોની મર્યાદામાં માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (દરેક પ્રશ્નના 4 ગુણ) [20]
47. pH માપકમ વિશે માહિતી આપો અને મનુષ્યના પાચનતંત્રમાં pH નું મહત્વ સમજાવો.
48. ધોવાના સોડાની બનાવટ લખો અને તેના કોઈપણ ચાર ઉપયોગો જણાવો.
49. સાબુની સફાઈક્રિયાની ક્રિયાવિધિ સમજાવો.
50. પોષણના પ્રકાર જણાવી અમીબામાં પોષણ સમજાવો.
51. (a) આકૃતિમાં દર્શાવેલ a,b,c,d ના નામ નિર્દેશન કરો.

- (b) મનુષ્યના જઠરમાં ખોરાકનું પાચન સમજાવો.
52. માયોપીયા(લઘુદ્રષ્ટિ)ની ખામી અને તેનું નિવારણ સમજાવો.
52. ઘરેલુ વિદ્યુત પરિપથ વિશે આકૃતિ દોરી સમજાવો.
54. (a) ઓઝોન સ્તર વિઘટન કેવી રીતે પામે છે તે સમજાવો.
- (b) કચરાના નિકાલની સમસ્યાને ઓછી કરવા માટે તમારા વિચાર જણાવો.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24
ધોરણ-10 : સામાજિક વિજ્ઞાન
વાર્ષિક પરીક્ષા
પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન(A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ ગુણ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	16	40	15	5	4	80
ટકા (%)	20 %	50%	18.75 %	6.25 %	5 %	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	24	24	24
2.	ટૂંકા જવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	09	13	18
3.	ટૂંકા જવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	06	09	18
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	05	08	20
	કુલ	44	54	80

પ્રકરણ દીઠ ગુણભાર :

ક્રમ	પાઠ / પ્રકરણનું નામ	પ્રકરણદીઠ ગુણભાર	
		જનરલ વિકલ્પ વિના ગુણ	જનરલ વિકલ્પ સાથે ગુણ
1.	ભારતનો વારસો	03	05
2.	ભારતનો સાંસ્કૃતિક વારસો પરંપરાઓ: હસ્ત અને લલિતકલા	03	05
3.	ભારતનો સાંસ્કૃતિક વારસો : શિલ્પ અને સ્થાપત્યકલા	04	07
4.	ભારતનો સાહિત્યિક વારસો	04	04
5.	ભારતનો વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીનો વારસો	04	08
6.	ભારતના સાંસ્કૃતિક વારસાના સ્થળો	04	04
7.	આપણા વારસાનું જતન	03	03
8.	કુદરતી સંસાધનો	04	07
9.	વન અને વન્યજીવ સંસાધન	04	04
10.	ભારત : કૃષિ	05	09
11.	ભારત : જળ સંસાધન	04	04
12.	ભારત : ખનિજ અને શક્તિનાં સંસાધનો	03	05
13.	ઉત્પાદન ઉદ્યોગો	03	05
14.	પરિવહન, સંદેશા વ્યવહાર અને વ્યાપાર	03	03
15.	આર્થિક વિકાસ	04	04
16.	આર્થિક ઉદારીકરણ અને વૈશ્વિકીકરણ	04	04
17.	આર્થિક સમસ્યાઓ અને પડકારો : ગરીબી અને બેરોજગારી	04	08
18.	ભાવવધારો અને ગ્રાહક જાગૃતિ	04	07
19.	માનવ વિકાસ	04	04
20.	ભારતની સામાજિક સમસ્યાઓ અને પડકારો	05	05
21.	સામાજિક પરિવર્તન	04	04
	કુલ	80	109

નોંધ : જનરલ વિકલ્પ સાથે દર્શાવેલ પ્રશ્નના ગુણ નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર પ્રમાણે દર્શાવેલ છે. અન્ય પ્રશ્નપત્ર માટે આ ગુણ અલગ હોઈ શકે છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24
ધોરણ-10 : સામાજિક વિજ્ઞાન
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

કુલ ગુણ : 80

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નપત્રની વિગત	ગુણ
વિભાગ - A		
1 થી 24	નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. 24 પ્રશ્નો હેતુલક્ષી. (દરેકનો 01 ગુણ) ● યોગ્ય જોડકાં જોડો. (01 થી 05) ● વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો. (06 થી 10) ● ખાલી જગ્યા પૂરો. (11 થી 15) ● યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી M.C.Q. ના જવાબ આપો. (16 થી 20) ● એક-બે શબ્દોમાં જવાબ આપો. (21 થી 24)	24
વિભાગ - B		
25 થી 37	નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. 13 (તેર)માંથી કોઈ પણ 9 (નવ) (દરેકના 02 ગુણ) પ્રશ્નક્રમાંક 25 થી 37 ના આશરે 15 થી 35 શબ્દોમાં જવાબ આપો, જેમાં નીચે મુજબના પ્રશ્નો પૂછી શકાશે. ● વિધાન સમજાવો / કારણ આપો. ● નીચે આપેલી વ્યક્તિઓનો પરિચય આપો. ● નીચે આપેલા ઐતિહાસિક / ભૌગોલિક સ્થળોની ઓળખ આપો. ● પારિભાષિક શબ્દો / સંકલ્પનાઓ સમજાવો. ● મને ઓળખો. ● ટૂંકમાં જવાબ આપો. ● નીચે આપેલ પરિસ્થિતિજન્ય પ્રશ્નોના જવાબ વિચારીને લખો.	18
વિભાગ - C		
38 થી 46	પ્રશ્નક્રમાંક 38 થી 46 ના જવાબ આશરે 60 થી 80 શબ્દોમાં લખો. 9 (નવ)માંથી કોઈપણ 6 (છ)ના જવાબ લખો. (દરેકના 03 ગુણ) ● ટૂંકનોંધ. ● તફાવત. ● ચિત્રો જોઈને જવાબ લખો. ● ઉપાયો/અસરો/પરિણામો/પરિબળો લખો. ● ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય ધરાવતા પ્રશ્નોનો જવાબ. (HOTS)	18
વિભાગ - D		
47 થી 54	પ્રશ્નક્રમાંક 47 થી 53 પ્રશ્નનાં આશરે 120 થી 150 શબ્દોમાં સવિસ્તાર જવાબ લખો. 07 (સાત) માંથી કોઈપણ 04 (ચાર) પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેકના 04 ગુણ) અને નકશાનો પ્રશ્ન નં. 54 ફરજિયાત છે. પ્રશ્ન નં. 54 તમને આપેલ ભારતના રેખાંકિત નકશામાં નીચેના સ્થાન દર્શાવો. નકશામાં ચાર સ્થળો યોગ્ય સ્થળે દર્શાવો. દરેકનો એક ગુણ. કુલ ગુણ 04 છે.	20

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24
ધોરણ-10 : સામાજિક વિજ્ઞાન
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ :

- આ પ્રશ્નપત્રમાં ચાર વિભાગો આપેલા છે અને 54 પ્રશ્નો છે.
- વિકલ્પો આંતરિક આપેલા છે.
- પ્રશ્નોના જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

વિભાગ - A

- નીચે આપેલા 1 થી 24 પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. (દરેકનો 1 ગુણ)
- યોગ્ય જોડકાં જોડો.

[24]

(A)

- ધોળાવીરા
- જરીકામ
- કાઝીરંગા
- બોકસાઈટ
- વિશ્વ વ્યાપાર સંગઠન

(B)

- સુરત
- એલ્યુમિનિયમ
- ન્યૂયોર્ક
- જિનિવા
- અસમ
- કચ્છ જિલ્લો

- નીચેના વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો.

- બિહારના પટણા જિલ્લાના બડગાંવ નામના ગામ પાસે પ્રાચીન નાલંદા વિદ્યાપીઠ આવેલી છે.
- લોથલ અમદાવાદ જિલ્લાના ધંધુકા તાલુકામાં આવેલું છે.
- 15 માર્ચને 'વિશ્વ ગ્રાહક અધિકાર દિન' તરીકે ઊજવવામાં આવે છે.
- માનવ વિકાસ અંક વર્ષ 2015માં નેપાળ પ્રથમ ક્રમે છે.
- આતંકવાદ વૈશ્વિક સમસ્યા છે.

- નીચે આપેલી ખાલી જગ્યામાં યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

- વિદેશી પર્યટકો આવવાથી વિદેશી _____ ભારતને પ્રાપ્ત થાય છે.
(હુંડિયામણ, નિકાસ, શ્રમબજાર)
- ઈ.સ. _____ માં વન્યજીવોને લગતો કાયદો અમલમાં આવ્યો છે.
(ઈ.સ. 1940, ઈ.સ. 1972, ઈ.સ. 1952)
- પૃથ્વી પર જળ સંસાધનનો મૂળ સ્ત્રોત _____ છે. (તળાવ, પૃષ્ઠીય જળ, વૃષ્ટિ)
- કાવેરી નદીમાંથી _____ નામે જાણીતી નહેરનું નિર્માણ બીજી સદીમાં થયું હતું.
(પૂર્વીય યમુના, ગ્રાન્ડ એનિકટ, ગોદાવરી)
- _____ ની રેલવેએ દુર્ગમ પર્વતીય વિસ્તારોમાં સુરંગો ખોદી માર્ગ બનાવી શ્રેષ્ઠ ઈજનેરી કૌશલ્યનું દર્શાવતું પૂરું પાડ્યું છે. (કોકણ, ટ્રામ્બે વિવેક)

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- નીચેના પ્રશ્નોના આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો.

(16) સાચો ક્રમ પસંદ કરી જોડકાં જોડો.

(1) શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય ગ્રંથાલય	(A) મુંબઈ
(2) ભારતીય સંગ્રહાલય	(B) ભોપાલ
(3) છત્રપતિ શિવાજી મહારાજ સંગ્રહાલય	(C) પાટણ
(4) રાષ્ટ્રીય માનવ સંગ્રહાલય	(D) કોલકાતા
- (A) (1-C), (2-D), (3-A), (4-B)
(B) (1-A), (2-B), (3-D), (4-C)
(C) (1-A), (2-C), (3-B), (4-C)
(D) (1-B), (2-D), (3-C), (4-A)

(17) વર્ગખંડમાં 'ખેત તલાવડી' વિશે વિદ્યાર્થીઓની ચર્ચા દરમિયાન રજૂ થયેલું કયું વિધાન યોગ્ય છે?

- (A) જય : તે પીવા યોગ્ય પાણીની પ્રાપ્તિનું મહત્વનું સંસાધન છે.
(B) યશ : તે વધુ વૃક્ષો વાવો આંદોલનનું મહત્વનું અંગ છે.
(C) યુગ : તે જમીનનું ધોવાણ અટકાવવાની આધુનિક તકનિક છે.
(D) દક્ષ : તે વૃષ્ટિ જળસંચયની એક પદ્ધતિ છે.

(18) પૃષ્ઠીય જળનો મુખ્ય સ્ત્રોત કયો છે?

- (A) વૃષ્ટિ (B) તળાવો (C) નદીઓ (D) સરોવર

(19) આર્થિક રીતે ભારત કેવો દેશ છે?

- (A) વિકસિત (B) પછાત (C) વિકાસશીલ (D) ગરીબ

(20) પશુપાલન વ્યવસાયનો સમાવેશ અર્થતંત્રના કયા વિભાગમાં કરવામાં આવે છે?

- (A) માધ્યમિક ક્ષેત્ર (B) પ્રાથમિક ક્ષેત્ર (C) સેવાક્ષેત્ર (D) આપેલ ત્રણેય

- નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે શબ્દોમાં જવાબ લખો.

(21) બે દેશો વચ્ચે ચાલતા વેપારને શું કહેવામાં આવે છે?

(22) ગુજરાતનું સૌથી મોટું રેલવે સ્ટેશન કયું છે?

(23) માતા પોતાના બાળકને ઉછેરે છે આ કઈ પ્રવૃત્તિ કહેવાય?

(24) સેવા ક્ષેત્રમાં કઈ કઈ સેવાઓનો સમાવેશ થાય છે?

વિભાગ - B

- નીચે આપેલા કુલ તેર (13) પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ નવ (09) પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેકના 2 ગુણ) (25 થી 37 પ્રશ્નો)

[18]

- (25) નેગ્રીટો (હબસી) પ્રજા વિશે ટૂંકી માહિતી આપો.
(26) “ભારત પ્રાચીન સંસ્કૃતિ ધરાવતો દેશ છે.” - વિધાન સમજાવો.
(27) પાટણના પટોળા વિશે ટૂંકમાં માહિતી આપો.
(28) માનવજીવન અને માટી વચ્ચે ઘણો જ પ્રાચીન સંબંધ રહ્યો છે. - વિધાન સમજાવો.
(29) કોણાર્કના સૂર્યમંદિર વિશે લખો.
(30) ‘પ્રાચીન સમયથી ભારત તીર્થભૂમિ રહ્યું છે.’ - વિધાન સમજાવો.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (31) જંગલ વિનાશનાં કારણો જણાવો.
- (32) પારિભાષિક શબ્દોનો અર્થ : (1) ખનીજ (2) બોક્સાઈટ
- (33) ચૂનાના પથ્થરના ઉપયોગો લખો.
- (34) મને ઓળખો : (1) સનરાઈઝ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ (2) પૂર્વનું માન્યેસ્ટર
- (35) શણ ઉદ્યોગ કઈ-કઈ સમસ્યાઓનો સામનો કરી રહ્યો છે. સમજાવો.
- (36) આતંકવાદની આર્થિક અસરો જણાવો.
- (37) સાંપ્રદાયિકતા દૂર કરવાના ઉપાયો લખો. (ગમે તે ચાર ઉપાયો)

વિભાગ - C

- નીચે આપેલા કુલ નવ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ છ પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબો લખો. (38 થી 46) (દરેકના 3 ગુણ) [18]

- (38) નીચેનું ચિત્ર જોઈને સવાલોના જવાબ આપો.
 - (1) આ કયા સ્તૂપનું ચિત્ર છે?
 - (2) આ સ્તૂપ કયા રાજ્યમાં આવેલો છે?
 - (3) આ સ્તૂપ કયા ધર્મનાં સ્થાપત્ય કલાનો અમૂલ્ય નમૂનો છે.

- (39) ગુજરાતના પ્રસિદ્ધ સૂર્યમંદિર-મોઢેરાનો પરિચય આપો.
- (40) પ્રારંભિક બૌદ્ધ સાહિત્ય વિશે જણાવો.
- (41) જમીન ધોવાણ અટકાવવાના ઉપાયો લખો.
- (42) કાળી જમીનને 'કપાસની જમીન' કહેવામાં આવે છે. કારણ આપો.
- (43) ટૂંક નોંધ - વિશ્વ વ્યાપાર સંગઠન
- (44) નીચે આપેલા ચિત્રોને ઓળખી તેના પૂરા નામ લખો.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (45) ગ્રાહકોનું શોષણ થવાનાં કારણો જણાવો.
(46) ગુજરાત સરકારે મહિલા સમાનતા માટે કઈ-કઈ યોજનાઓ અમલમાં મૂકેલ છે ?

વિભાગ - D

- નીચે આપેલા 47 થી 53 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના જવાબ લખો અને પ્રશ્ન નંબર-54 નકશો ફરજિયાત છે.
(દરેકના 5 ગુણ) [20]

- (47) ગણિતથી દુનિયાનો વ્યવહાર ચાલે છે તે વિસ્તારથી સમજાવો.
(48) વેદક વિદ્યા અને શૈલ્ય ચિકિત્સામાં પ્રાચીન ભારતનું મહત્ત્વ સમજાવો.
(49) ઘઉંના પાકના અનુકૂળ સંજોગો જણાવો.
(50) ભારતમાં કૃષિક્ષેત્રે થયેલા ટેકનિકલ સુધારાઓ જણાવો.
(51) ગરીબી રેખાથી નીચે જીવતા લોકોના સામાન્ય લક્ષણો જણાવો.
(52) બેરોજગારીનાં મુખ્ય સ્વરૂપો (પ્રકાર) વિશે માહિતી આપો.
(53) બાળમજૂરી અટકાવવાના ઉપાયો જણાવો.
(54) ભારતનાં રેખાંકિત નકશામાં નીચેની વિગતો આપેલા નકશામાં યોગ્ય સંજ્ઞાઓ વડે યોગ્ય સ્થાને દર્શાવો.
(1) રણ પ્રકારની જમીન
(2) ગીર રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન
(3) ચા પકવતો પ્રદેશ
(4) સુતરાઉ કાપડનું એક કેન્દ્ર મુંબઈ
- દૃષ્ટિહીન વિદ્યાર્થીઓ માટે - નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો.
(1) રણ પ્રકારની જમીન ક્યાં રાજ્યમાં આવેલી છે ?
(2) ગીર રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન ક્યાં રાજ્યમાં આવેલું છે ?
(3) ભારતમાં ચા ઉત્પન્ન કરતો પ્રદેશ કયો છે ?
(4) સુતરાઉ કાપડ ઉદ્યોગના કેન્દ્રનું નામ લખો.

● ● ●

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-10 : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ ગુણ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	29	16	10	04	21	80
ટકા	36%	20%	13%	05%	26%	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	24	24
2.	અતિ ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (VSA)	16	16
3.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA)	06	08
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	09	24
5.	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	01	08
પ્રશ્નોની કુલ સંખ્યા		56	80

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગનું નામ	ગુણ
વિભાગ-A		
1.	ગદ્ય વિભાગ	20
વિભાગ-B		
2.	પદ્ય વિભાગ	20
વિભાગ-C		
3.	વ્યાકરણ વિભાગ	20
વિભાગ-D		
4.	અર્થગ્રહણ/લેખન	20
કુલ		80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-10 : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 80

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ-A (ગદ્ય)	[20]
(અ) 1 થી 4	નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો. (કૃતિ - કર્તા / કૃતિ-સાહિત્ય પ્રકાર / પાત્ર-કૃતિ / પાત્ર - ઉક્તિ) આ ચાર પૈકી ગમે તે એકનું જોડકું પૂછવું. (દરેકનો 1 ગુણ)	04
(બ) 5 થી 8	આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. ચાર ખાલી જગ્યાઓ પૂછવી. (કૌંસમાં વિકલ્પ આપવા) (દરેકનો 1 ગુણ)	04
(ક) 9 થી 10	આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (બે પ્રશ્ન પૂછવા) (દરેકનો 1 ગુણ)	02
(ડ) 11 થી 13	આપેલ પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (ત્રણ પ્રશ્ન પૂછવા અને કોઈપણ બેના ઉત્તર લખવા.) (દરેકના 2 ગુણ)	04
(ઈ) 14 થી 16	આપેલ પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (ત્રણ પ્રશ્ન પૂછવા અને કોઈપણ બેના ઉત્તર લખવા.) (દરેકના 3 ગુણ)	06
	વિભાગ-B (પદ્ય)	[20]
(અ) 17 થી 20	નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો. (કૃતિ - કર્તા / કૃતિ-સાહિત્ય પ્રકાર - આ બે પૈકી ગમે તે એક જોડકું પૂછવું.) (દરેકનો 1 ગુણ)	04
(બ) 21 થી 24	આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. (કૌંસમાં વિકલ્પ આપવા) (દરેકનો 1 ગુણ)	04
(ક) 25 થી 26	આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (બે પ્રશ્ન પૂછવા) (દરેકનો 1 ગુણ)	02
(ડ) 27 થી 29	આપેલ પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (ત્રણ પ્રશ્ન પૂછવા અને કોઈપણ બેના ઉત્તર લખવા.) (દરેકના 2 ગુણ)	04
(ઈ) 30 થી 32	આપેલ પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (ત્રણ પ્રશ્ન પૂછવા અને કોઈપણ બેના ઉત્તર લખવા.) (દરેકના 3 ગુણ)	06

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ- C (વ્યાકરણ)	[20]
33 થી 52	માગ્યા પ્રમાણે વ્યાકરણના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ) (નોંધ : વ્યાકરણ વિભાગના પ્રશ્નો પૈકી ક્રમ થી ૧ થી ૮ ના પ્રશ્નો વિકલ્પો સાથે હેતુલક્ષી પ્રકારના પૂછવાના રહેશે.)	
		ગુણ
1.	જોડણી	1
11.	શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ	1
2.	સંધિ	1
12.	વિરોધી શબ્દ	1
3.	સમાસ	1
13.	વાક્યરૂપાંતર (કર્તરિમાંથી કર્મણિમાં અથવા કર્મણિમાંથી કર્તરિમાં બદલવાનું પૂછવું)	1
4.	જોડણી ભેદે અર્થભેદ	1
14.	તળપદા શબ્દો	1
5.	અલંકાર	1
15.	વિશેષણ	1
6.	પૂર્વ પ્રત્યય અને પર પ્રત્યય	1
16.	ક્રિયા વિશેષણ	1
7.	સમાનાર્થી	1
17.	ધ્વનિશ્રેણી	1
8.	સંજ્ઞા	1
18.	પ્રેરક/ભાવે વાક્ય રચના	1
9.	રૂઢિપ્રયોગ	1
19.	છંદ ઓળખાવો	1
10.	કહેવત	1
20.	છંદનું ઉદાહરણ/બંધારણ	1
	વિભાગ- D (અર્થગ્રહણ/લેખનસજ્જતા)	[20]
(અ) 53	આપેલ પંક્તિઓનો અર્થવિસ્તાર. (બેમાંથી કોઈપણ એક) (આશરે પંદર વાક્યમાં લખો.)	04
(બ) 54	આપેલ વિષય પર આશરે 100 શબ્દોમાં અહેવાલ લખો.	04
(ક) 55	આપેલ ગદ્યખંડનો ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી યોગ્ય શીર્ષક આપો.	04
(ડ) 56	આપેલ મુદ્દાના આધારે આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. (ત્રણમાંથી કોઈપણ એક નિબંધ)	08

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-10 : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)

વાર્ષિક પરીક્ષા

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 80

સૂચના :

- આ પ્રશ્નપત્રમાં ચાર વિભાગ છે.
- દરેક વિભાગના 20 ગુણ છે.
- જમણી બાજુના આંકડા પ્રશ્નના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.

વિભાગ - A

[20]

(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો.

[04]

કૃતિ

કર્તા

(1) ઘોડીની સ્વામીભક્તિ	(અ) પન્નાલાલ પટેલ
(2) ભૂખથીય ભૂંડી ભીખ	(બ) મોહનલાલ પટેલ
(3) વાઈરલ ઈન્ફેક્શન	(ક) ચંદ્રકાન્ત પંડ્યા
(4) ચોપડાની ઈન્દ્રજાળ	(ડ) જોરાવરસિંહ જાદવ
	(ઈ) ગુણવંત શાહ

(બ) નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

[04]

(5) પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થવાની ખુશીમાં રામાયણ અને મહાભારત ને ભેટ મળ્યાં હતાં.
(સૌરભ, અંકિત, સંજય)

(6) દેવજી અને કાનજી નવજાત બાળકને પાસે લઈ ગયા. (વેલજી, માણેક, મુખિયાજી)

(7) ગંદકીથી ખલેલ પામનાર સંત હતા. (રવિશંકર મહારાજ, સ્વામી વિવેકાનંદ, વિનોબા ભાવે)

(8) ડુંગર અને તેની પત્ની સ્ટેશને ગાડી પકડવા માગતાં હતાં. (મુજપુર, આનંદપુર, રાજપુર)

(ક) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો.

[02]

(9) શતાવધાની શક્તિ એટલે શું?

(10) સંદર્ભ 'રખડુનો કાગળ'માંથી કઈ કૃતિ અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ પામી છે.

(ડ) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ત્રણ ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે)

[04]

(11) મનીષાએ નિર્ભયતાનો ગુણ કેવી રીતે કેળવ્યો?

(12) રાજકોટ છત્રી લેવા જવાની વાતમાં લેખક શા માટે મક્કમ રહ્યા?

(13) હિમનદીઓ ઓળંગતી વખતે સહયાત્રીઓને કેવી તકલીફો થઈ?

(ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના દસ-બાર વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે)

[06]

(14) લેખક ચંદ્રકાન્ત પંડ્યાના મતે 'ચોપડાની ઈન્દ્રજાળ' શીર્ષક યથાયોગ્ય છે. તે સમજાવો.

(15) 'ભૂખથીય ભૂંડી ભીખ' કૃતિના આધારે રાજુની મનોવ્યથા લખો.

(16) ઢેલ ઘોડીની ખાનદાની વર્ણવો.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

વિભાગ - B (પદ્ય વિભાગ)

[20]

(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો.

[04]

કૃતિ

સાહિત્યપ્રકાર

(17) ચાંદલિયો

(અ) ગઝલ

(18) માધવને દીઠો છે ક્યાંય ?

(બ) સોનેટ

(19) વતનથી વિદાય થતાં

(ક) ઊર્મિગીત

(20) દીકરી

(ડ) લોકગીત

(ઈ) પદ્ય

(બ) નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

[04]

(21) વૈષ્ણવજન વણલોભી ને છે. (કપટરહિત, પાપી, માયાળુ)

(22) હૈયું ઉઝરડાય ફૂટે. (પાન, ફૂલ, રક્તટશ્યા)

(23) ગંગાસતી માર્ગે આગળ વધેલાં હતાં. (ભક્તિમાર્ગે, યોગમાર્ગે, જ્ઞાનમાર્ગે)

(24) કવિ રાજેન્દ્ર શાહના મતે આપણી વ્યથા બીજાને મન ની કથા હોઈ શકે.
(આનંદ, રસ, દુઃખ)

(ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો.

[02]

(25) કવિની દષ્ટિએ 'ભારવાળો મુગટ' એટલે શું ?

(26) 'હું એવો ગુજરાતી' ગીતમાં મૌન માટે ગાંધીજીને તો સરદારને શા માટે યાદ કર્યા છે ?

(ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે)

[04]

(27) 'ઊછરે છે રોજ કાયમથી ફડકમાં દીકરી' એમ કવિ શા માટે કહે છે ?

(28) 'બોલીએ ના કાંઈ' કાવ્યમાં કવિ આપણી વ્યથામાંથી કેવી રીતે રસ્તો કાઢવાનું કહે છે ?

(29) 'ચાંદલિયો' લોકગીતમાં કાવ્યનાયિકા સખીને પોતાના પતિ વિશે શું કહે છે ?

(ઈ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના દસ-બાર વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે)

[06]

(30) સારસીના ઊડી જવાથી કવિ પર થયેલી અસર તમારા શબ્દોમાં લખો.

(31) નરસિંહ મહેતા રચિત 'વૈષ્ણવજન' પદ્યના આધારે વૈષ્ણવજનનાં લક્ષણો જણાવો.

(32) 'દિવસો જુદાઈના જાય છે' ગઝલમાં કવિની મનઃસ્થિતિ તમારા શબ્દોમાં વર્ણવો.

વિભાગ - C

● માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો :

[20]

આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ લખો.

(33) નીચેના શબ્દોની સાચી જોડણી શોધીને લખો.

(1)

- સુરક્ષીત (સૂરક્ષીત, સુરક્ષિત, સૂરક્ષિત)

- કૂલદિપક (કુલદિપક, કુલદીપક, કૂલદીપક)

(34) 'તત્ત્વ અનુસાર' શબ્દની સાચી સંધિ જોડો.

(1)

- (તદાનુસાર, તતનુસાર, તદનુસાર)

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (35) 'માછીમાર' શબ્દનો સમાસ ઓળખાવો. (1)
(દ્વંદ્વ, ઉપપદ, બહુવ્રીહિ)
- (36) બંને શબ્દના જોડણી ભેદે થતો અર્થભેદ જણાવો. (1)
- માંદા (બીમાર, વંદા, તાકાત)
- માદા (સ્ત્રીજાત, તંદુરસ્ત, નીરોગી)
- (37) 'આપણી બબલીની જ પગલી જાણે !' વાક્યમાંના અલંકારનો પ્રકાર જણાવો. (1)
(સજીવારોપણ અલંકાર, વ્યતિરેક અલંકાર, યમક અલંકાર,)
- (38) 'ઓળખાણ' શબ્દમાં કયો પ્રત્યય રહેલો છે? (1)
(પર પ્રત્યય, પૂર્વ પ્રત્યય, એક પણ નહિ)
- (39) નીચેના શબ્દોના સમાનાર્થી શબ્દ શોધીને લખો. (1)
- નિંદા (ઊંઘ, નીંદવું, વગોવણી)
- કૂપ (કૂવો, કાપવું, નાળયું)
- (40) 'બાજરો' સંજ્ઞાનો આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો પ્રકાર લખો. (1)
(ભાવવાચક સંજ્ઞા, વ્યક્તિવાચક સંજ્ઞા, દ્રવ્યવાચક સંજ્ઞા)
- નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ લખો.
- (41) નીચેના રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ જણાવો. (1)
- કંઠે પ્રાણ આવવા.
- (42) નીચે આપેલ કહેવતનો અર્થ લખો. (1)
- બાવાનાં બેય બગડવાં.
- (43) નીચેના શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ લખો. (1)
- માણસની અવરજવર વિનાનું
- (44) નીચેના શબ્દનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ લખો. (1)
- શુષ્ક
- (45) નીચેના વાક્યને કર્મણિમાં ફેરવો (1)
- નિશીથ નિયમિત પ્રાર્થના કરે છે.
- (46) નીચેના તળપદા શબ્દનું શિષ્ટ રૂપ લખો. (1)
- લગણ
- (47) નીચેના વાક્યમાંથી વિશેષણ શોધી તેનો પ્રકાર જણાવો. (1)
- હર્ષિદાબહેન સુંદર અક્ષરે નિબંધ લખે છે.
- (48) નીચેના વાક્યમાંથી ક્રિયાવિશેષણ શોધી તેનો પ્રકાર જણાવો. (1)
સુરેશભાઈ કૃતિ સમજાવતાં સમજાવતાં વ્યાકરણ શીખવે છે.
- (49) 'વિદ્યાર્થી' શબ્દના ધ્વનિ ઘટકો છૂટા પાડો. (સ્વર-વ્યંજન) છૂટા પાડો. (1)
- (50) નીચેના વાક્યનું પ્રેરક વાક્યમાં રૂપાંતર કરો. (1)
- બાબુભાઈ ટાઈમટેબલ બનાવે છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (51) નીચેની પંક્તિમાંનો છંદ ઓળખાવો. (1)
રોમે રોમે વિરહ ભયની વેદનાથી વળે છે.
- (52) જે છંદના પહેલા અને ત્રીજા ચરણની 13-13 માત્રા તથા બીજા અને ચોથા ચરણની 11-11 -માત્રા હોય તે છંદનું નામ જણાવો. (1)

વિભાગ - D

[20]

- (53) નીચે આપેલી પંક્તિઓનો આશરે પંદર વાક્યોમાં અર્થવિસ્તાર કરો. [04]

‘દેવડીએ દંડાય છે ચોર મુઢી જારના,
ને લાખ ખાંડી લૂંટનારા મહેફિલે મંડાય છે.’

અથવા

- (53) ન રાખ આશ કદી કોઈ પાસ
કરી શકે કોણ પછી તને નિરાશ ?

- (54) તમારી શાળામાં યોજાયેલ ‘સ્વચ્છતા અભિયાન’ અંગેનો અહેવાલ આશરે ૧૦૦ શબ્દોમાં લખો. [04]

- (55) નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો આશરે ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી તેને યોગ્ય શીર્ષક આપો. [04]

‘સોનું એ શી ચીજ છે ? એ કાંઈ અનાજ નથી કે ખાઈને પેટ ભરાય; એ કાંઈ ફૂલ નથી કે સૂંઘીને મન પ્રસન્ન થાય; એ કાંઈ ફળ નથી કે એના રસથી ધરાઈએ; એ કાંઈ ઊન કે રેશમ નથી કે એનાં કપડાં બનાવી શરીરનું રક્ષણ કરીએ; એ કાંઈ લાકડું કે લોઢું નથી કે એમાંથી નિત્ય વ્યવહારની અનેક વસ્તુઓ તૈયાર કરી લઈએ. અરે! એ તમારું કે અફીણ પણ નથી કે જેના કેફમાં દુનિયાનું દુઃખ ભૂલી જઈએ. એ જેર નથી એમ કહેવાય ? માણસના વ્યવહારમાં દાખલ થઈ એ પરસ્પર વિશ્વાસ, પ્રેમ અને આદર નષ્ટ કરે છે. માણસની ધર્મબુદ્ધિનો એ નાશ કરે છે. પવિત્રમાં પવિત્ર સંબંધ પણ એક ક્ષણમાં એ તોડે છે. અને એ ‘નશાની ચીજ નથી.’ એમ પણ કહેવાય ? એનો નશો તો માણસનું આખું જીવન બગાડી દે છે. મોટાં મોટાં રાષ્ટ્રોને એ સ્વાતંત્ર્યનાશક તેમજ અન્યાયમૂલક પ્રવૃત્તિમાં ઉતારે છે. સોનું એ મોટામાં મોટો અનર્થ છે.’ - કાકાસાહેબ કાલેલકર

- ગમે તે એક વિષય પર આપેલા મુદ્દાને આધારે આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. [08]

- (56) પુરુષાર્થ એજ પ્રારબ્ધ

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - પરિશ્રમનો મહિમા - પરિશ્રમના ફાયદા - પરિશ્રમનું ફળ - ઉપસંહાર.

અથવા

- (56) આધુનિક યુગનું મહાદૂષણ : પ્રદૂષણ

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - પ્રદૂષણ એટલે શું ? - વિવિધ પ્રકારના પ્રદૂષણ - પ્રદૂષણથી માનવજીવન પર અસર - પ્રકૃતિ પર અસર - ઉપસંહાર.

અથવા

- (56) મારું વતન - પ્યારું વતન

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - વતનની વિશેષતા - વતનપ્રેમનાં સ્મરણો - ઉપસંહાર.

● ● ●

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24
ધોરણ-10 : ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	24	13	19	04	20	80
ટકા	30 %	16 %	24 %	05 %	25 %	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	24	24
2.	અતિ ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (VSA)	12	12
3.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA)	06	08
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	10	28
5.	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	01	08
	કુલ	53	80

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગનું નામ	ગુણ
	વિભાગ-A	
1.	ગદ્ય વિભાગ	20
	વિભાગ-B	
2.	પદ્ય વિભાગ	20
	વિભાગ-C	
3.	વ્યાકરણ વિભાગ	16
	વિભાગ-D	
4.	અર્થગ્રહણ/લેખન	24
	કુલ	80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24
ધોરણ-10 : ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

કુલ ગુણ : 80

પ્રશ્ન ક્રમાંક	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
વિભાગ - A (ગદ્ય વિભાગ)		20
(અ) 1 થી 3	જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડી ફરીથી લખો. (ત્રણ) (પાત્ર-ઉક્તિ / કૃતિ-કર્તા / પાત્ર-કૃતિ / કૃતિ-પ્રકાર) આ ચાર પૈકી ગમે તે એકનું જોડકું પૂછવું. (દરેકનો 1 ગુણ)	03
(બ) 4 થી 7	(1) આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. (બે ખાલી જગ્યાઓ પૂછવી, કૌંસમાં વિકલ્પ આપવા) (દરેકનો 1 ગુણ)	02
	(2) આપેલાં વિધાન ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો. (બે વિધાન પૂછવાં) (દરેકનો 1 ગુણ)	02
(ક) 8 થી 10	એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (ત્રણ પ્રશ્નો પૂછવા) (દરેકનો 1 ગુણ)	03
(ડ) 11 થી 13	બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (ત્રણ પ્રશ્નો પૂછવા ને કોઈપણ બેના ઉત્તર લખવા) (દરેકના 2 ગુણ)	04
(ઈ) 14 થી 16	સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (ત્રણ પ્રશ્નો પૂછવા) (કોઈપણ બેના ઉત્તર લખવા) (દરેકના 3 ગુણ)	06
વિભાગ-B (પદ્ય વિભાગ)		20
(અ) 17 થી 19	જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડી ફરીથી લખો. (ત્રણ) (કૃતિ-કર્તા / કૃતિ-સાહિત્ય પ્રકાર) (બે પૈકી ગમે તે એક જોડકું પૂછવું) (દરેકનો 1 ગુણ)	03
(બ) 20 થી 23	(1) આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યાઓ પૂરો. (બે ખાલી જગ્યા પૂછવી, વિકલ્પો આપવા) (દરેકનો 1 ગુણ)	02
	(2) આપેલાં વિધાન ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો. (બે વિધાન પૂછવાં) (દરેકનો 1 ગુણ)	02
(ક) 24 થી 26	એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (ત્રણ પ્રશ્નો પૂછવા) (દરેકનો 1 ગુણ)	03
(ડ) 27 થી 29	બે-ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (ત્રણ પ્રશ્નો પૂછવાને કોઈપણ બેના ઉત્તર લખવા) (દરેકના 2 ગુણ)	04
(ઈ) 30 થી 32	સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (ત્રણ પ્રશ્નો પૂછવાને કોઈપણ બેના ઉત્તર લખવા) (દરેકના 3 ગુણ)	06

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-10 : ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

કુલ ગુણ : 80

પ્રશ્ન	વિભાગ-C (વ્યાકરણ)	16
33 થી 48	માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો.	
	1. સમાનાર્થી શબ્દ આપો.	02
	2. વિરોધી શબ્દ આપો.	02
	3. જોડણી સુધારો.	02
	4. સંધિ છોડો/જોડો.	01
	5. સમાસ ઓળખાવો.	01
	6. રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ આપો.	01
	7. કહેવત સમજાવો	01
	8. કર્તરિ વાક્ય / કર્મણિ વાક્ય	01
	9. ભાવે/પ્રેરક વાક્ય	01
	10. વિશેષણ/વિશેષણનો પ્રકાર	02
11. વિરામચિહ્ન	02	
	વિભાગ-D (અર્થગ્રહણ / લેખન વિભાગ)	24
49	સંક્ષેપીકરણ	04
50	વાતલેખન	04
51	અહેવાલલેખન	04
52	વિચાર વિસ્તાર (બેમાંથી કોઈપણ એક)	04
53	નિબંધલેખન (ત્રણમાંથી કોઈપણ એક નિબંધ)	08

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24
ધોરણ - 10 : ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

કુલ ગુણ : 80

સૂચના :

- આ પ્રશ્નપત્રમાં ચાર વિભાગ છે.
- જમણી બાજુના આંકડા પ્રશ્નના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.

વિભાગ - A (ગદ્ય વિભાગ)

[20]

(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો.

[03]

અ (કૃતિ)

બ (કર્તા)

(1) સામગ્રી તો સમાજની છે ને !	(અ) પ્રેમજી પટેલ
(2) જેઠીબાઈ	(બ) રમણભાઈ નીલકંઠ
(3) ટિફિન	(ક) વિકાસ શર્મા
	(ડ) દુલેરાય કારાણી

(બ) નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

[02]

- (4) ટિકિટ માટે ભદ્રં ભદ્રં શબ્દ પ્રયોજે છે.
(નિમંત્રણ કાર્ડ, કંકોતરી, મૂલ્યપત્રિકા)
- (5) અમૂલ ડેરીના સ્વપ્ન દૃષ્ટા હતા.
(વર્ગીસ કુરિયન, ત્રિભુવનદાસ પટેલ, વલ્લભભાઈ પટેલ)

● નીચે આપેલાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો.

[02]

- (6) જેઠીબાઈ અને તેમના પતિ હીરા ઉદ્યોગનું કારખાનું ચલાવતાં હતાં.
- (7) રાષ્ટ્રધ્વજ ચઢાવતાં દીપકે પોતાનું માથું વધેર્યું.

(ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો.

[03]

- (8) 'સૂરજ તો બધે સરખો' પાઠના આધારે આગ્રામાં છોકરાંને શું જોવાની ઈચ્છા છે ?
- (9) ઉદ્યોગધંધા અને ટેકનોલોજીની દૃષ્ટિએ કયો દેશ આગળ વધેલો છે ?
- (10) 'ટિફિન' કૃતિમાં ગાય માટે કયો શબ્દ પ્રયોજાયો છે ?

(ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે)

[04]

- (11) પોર્ટુગીઝ ઓફિસરો જેઠીબાઈના ઘર પાસેથી પસાર થતા ત્યારે શું કરતા ?
- (12) બા નાનાપણમાં મોટાને તેડતી ત્યારે કાન્તિના દિલમાં કેવો ભાવ જાગતો ?
- (13) અંબારામ ભદ્રંભદ્રના વેગ માટે કઈ ઘટના યાદ કરાવે છે ?

(ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે)

[06]

- (14) 'ઝબક જ્યોત' શીર્ષકની યથાર્થતા ચર્ચો.
- (15) 'શરણાઈના સૂર' કૃતિના આધારે પિતાની વેદના આલેખો.
- (16) બલાઈનો પ્રકૃતિ પ્રેમ વર્ણવો.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

વિભાગ - B - પદ્ય વિભાગ

[20]

(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો.

[03]

(અ) કૃતિ

(બ) સાહિત્ય પ્રકાર

(17) હાથ મેળવીએ

(અ) ગઝલ

(18) જીવમાં જીવ આવ્યો

(બ) લોકગીત

(19) તે બેસે અહીં

(ક) ઊર્મિકાવ્ય

(ડ) સોનેટ

(બ) (1) નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

[02]

(20) મોરલીનો નાદ માં ગાજે છે. (ધરતી, દિશાઓ, ગગન)

(21) કવિ નો દીપક કદી ન ઓલવાય એમ ઈચ્છે છે. (અંધશ્રદ્ધા, શ્રદ્ધા, નિરાશા)

(2) નીચે આપેલાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો.

[02]

(22) કડવા લીમડાની છાયા કડવી હોય છે.

(23) 'હાથ મેળવીએ' કાવ્યના કવિ અહીં અજાણી વ્યક્તિનો હાથ માગે છે.

(ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો.

[03]

(24) 'મોરલી' કાવ્યમાં 'વહાલો' શબ્દ કોના માટે પ્રયોજાયો છે ?

(25) હાઈકુ સાહિત્ય પ્રકારમાં કેટલા અક્ષરો હોય છે ?

(26) 'ક્યાં રે વાગી?' કાવ્યમાં મોરલીના રાગને કેવો કહ્યો છે ?

(ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે)

[04]

(27) 'પૂર્ણ ઘડા' દ્વારા કવિ શું કહેવા માગે છે ?

(28) નાયિકા દીવાનખાનાની કઈ કઈ વસ્તુઓમાં શા માટે ફેરફાર કરે છે ?

(29) વરસાદ વરસવાથી પ્રકૃતિ પર તેની શી અસર થઈ ?

(ઈ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે)

[06]

(30) 'જીવન અંજલિ થાજો' શીર્ષકની યથાર્થતા ચર્ચો.

(31) માણસની સભા પાત્રતાની યોગ્યતા 'તે બેસે અહીં' ગઝલને આધારે સમજાવો.

(32) 'ક્યાં રે વાગી?' કાવ્યનો મધ્યવર્તી વિચાર સ્પષ્ટ કરો.

વિભાગ - C (વ્યાકરણ વિભાગ)

[16]

● માગ્યા પ્રમાણે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

(33) નીચેનામાંથી કયો શબ્દ 'શ્વેત' શબ્દનો સમાનાર્થી છે ?

[1]

(અ) શ્યામ

(બ) ધવલ

(ક) સ્વચ્છ

(34) નીચેનામાંથી સમાનાર્થી શબ્દનું કયું જોડકું ઉચિત નથી ?

[1]

(અ) ભયંકર-ભયાનક

(બ) ત્વરિત-ઝડપી

(ક) ભીતર-બહાર

(35) 'મિત્ર' શબ્દનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ શોધીને લખો.

[1]

(અ) પત્ર

(બ) અત્ર

(ક) શત્રુ

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (36) નીચે વિરુદ્ધાર્થી શબ્દનાં જોડકાં આપ્યાં છે, તેમાં કયું જોડકું ઉચિત નથી? [1]
(અ) સ્વાવલંબી X પરાવલંબી (બ) સ્વાર્થ X પરમાર્થ (ક) પરાક્રમ X શૌર્ય
- (37) નીચેનામાંથી કઈ જોડણી સાચી છે? [1]
(અ) વ્યથિત (બ) વ્યથિત (ક) વથિત
- (38) એ ગરીબોને મદદ કરી. - યોગ્ય જોડણી વડે ખાલી જગ્યા પુરો. [1]
(અ) સીમંતો (બ) શ્રીમંતો (ક) શિમંતો
- (39) નીચેનામાંથી 'પરીક્ષા' શબ્દની કઈ સંધિ યોગ્ય રીતે છોડેલી છે? [1]
(અ) પરી + ઈક્ષા (બ) પરિ + ઈક્ષા (ક) પરી + ક્ષા
- (40) નીચેનામાંથી કયો સમાસ દ્વંદ્વ છે? [1]
(અ) પીતાંબર (બ) નર્મદા (ક) જન્મ-મૃત્યુ
- (41) 'પૈસા બરબાદ કરવા' રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ આપો. [1]
- (42) 'આપ સમાન બળ નહિ, મેઘ સમાન જળ નહિ.' - કહેવત સમજાવો. [1]
- (43) 'કૃષ્ણ મોરલી વગાડે છે.' - કર્મણિ વાક્ય બનાવો. [1]
- (44) 'મેં નિબંધ લખ્યો.' - પ્રેરક વાક્ય બનાવો. [1]
- (45) નીચે આપેલ વાક્યમાં રેખાંકિત વિશેષણનો પ્રકાર જણાવો. [1]
'ત્રણ-ત્રણ વાર દાદ આપવા છતાં રમઝુએ શરણાઈ બંધ કરી નહિ.'
- (46) નીચેનામાંથી અવિકારી વિશેષણ શોધીને લખો. [1]
(અ) ખરાબ (બ) મોટું (ક) ઝીણું
- (47) 'માંડવો વધાવાઈ ગયો' યોગ્ય વિરામ ચિહ્નો મૂકી વાક્ય ફરીથી લખો. [1]
- (48) કયા ચિહ્નનો જોડમાં જ વપરાય છે? [1]
(અ) ઉદ્ગાર ચિહ્ન (બ) અવતરણ ચિહ્ન (ક) પ્રશ્નાર્થ ચિહ્ન

વિભાગ - D (અર્થગ્રહણ / લેખન સજ્જતા)

- (49) નીચે આપેલ ગદ્યખંડનો આશરે ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી તેને યોગ્ય શીર્ષક આપો. [04]

“પુસ્તક આધુનિક માનવીને આનંદ આપનાર સૌથી ઉમદા અને સૌથી શિષ્ટ સાધન છે. તેનો આનંદ અનેરો હોય છે. પુસ્તકની પ્રશસ્તિ કરીએ એટલી ઓછી. માણસને એની એવી મહોબ્બત છે કે પુસ્તક સાથે તે હસે છે, રડે છે, ઉદાસ થઈ જાય છે, આનંદ પામે છે. પુસ્તકની હાજરીમાં પોતાની જાત સાથે વાતો કરવા લાગે છે અને પોતાની જાતને ક્યારેક તો માત્ર પુસ્તક પાસે જ તે ખુલ્લી કરે છે. પુસ્તક માનવીને માટે દિલોજાન દોસ્ત છે. પુસ્તક એક વિસ્મયકારક વસ્તુ છે. તેને ભૌતિક શરીર હોય છે અને તેને આત્મા પણ હોય છે. વિચારો, લાગણીઓ, ધબકારા, જ્ઞાન, માહિતી, કંઈ કેટલુંય સંયોજિત થઈને તેમાંથી પુસ્તક બને છે. તેની સાથે તમે વાતો કરી શકો છો, સફર કરી શકો છો. દીવાની પાસે એકલા બેઠા હોઈએ અને સાથે પુસ્તક હોય એના જેવો આનંદ દુનિયામાં એકે નથી.”

- મોહમ્મદ માંકડ

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (50) આપેલા મુદ્દાઓ પરથી વાર્તા લખો અને તેમાંથી મળતો બોધ લખી તેને શીર્ષક આપો. [04]
મુદ્દા : એક રાજા - એશ આરામવાળી જિંદગી - ઊંઘ ન આવવી - ચિંતા થવી - અનેક પ્રકારની દવા કરાવવી - અનેક વૈદોને બોલાવવા - નિષ્ફળતા - એક વૈદની યુક્તિ - જાદુઈ ગેડી દડો અને દવાની ભૂકી રાજાને આપવાં - ગેડી દડાની રમતથી રોગ દૂર થવો - વૈદને ઈનામ - બોધ.
- (51) તમારી શાળામાં યોજાયેલ રમતો/સવનો અહેવાલ આશરે 100 શબ્દોમાં લખો. [04]
- (52) નીચે આપેલી પંક્તિઓનો વિચાર-વિસ્તાર કરો. [04]
મરતાં મરતાં સંતો બીજાને સુખી કરે,
બળતાં બળતાં ધૂપ સુવાસિત બધું કરે.
અથવા
દુઃખીના દુઃખની વાતો, સુખીના સમજી શકે;
સુખી જો સમજે પૂરું, દુઃખના વિશ્વમાં ટકે.
- (53) ગમે તે એક વિષય પર આપેલ મુદ્દાઓ આધારિત આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. [08]
- મારો યાદગાર પ્રવાસ
મુદ્દાઓ : પ્રસ્તાવના - જીવનમાં પ્રવાસનું મહત્વ - જોયેલા સ્થળનું વર્ણન - અનુભવો - ઉપસંહાર
અથવા
 - માતૃપ્રેમ/મા તે મા
મુદ્દાઓ : પ્રસ્તાવના - બાળઉછેર - બાળકમાં સંસ્કાર સિંચવું - માનો નિઃસ્વાર્થ પ્રેમ - સઘળાં જીવોમાં માની મમતા - ઉપસંહાર
અથવા
 - તમને શું ગમે? ઓનલાઈન કે ઓફલાઈન શિક્ષણ...
મુદ્દાઓ : પ્રસ્તાવના - ઓનલાઈન/ઓફલાઈન શિક્ષણના ફાયદા-ગેરફાયદા - ઉપસંહાર

ગુજરાત માધ્યમિક ઓર ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

કક્ષા-10

વિષય : હિન્દી (FL) (02)

સમય : 3 ઘંટે

પ્રશ્નપત્ર કા પ્રારૂપ

પૂર્ણાંક : 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાઈ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

ઉદ્દેશ્ય અનુસાર ભારાંક :

હેતુ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુભાગ/મૂલ્યાંકન	
પૂર્ણાંક	12	25	16	16	11	80
પ્રતિશત	15%	31.25%	20%	20	13.75	100

પ્રશ્ન પ્રકાર અનુસાર ભારાંક

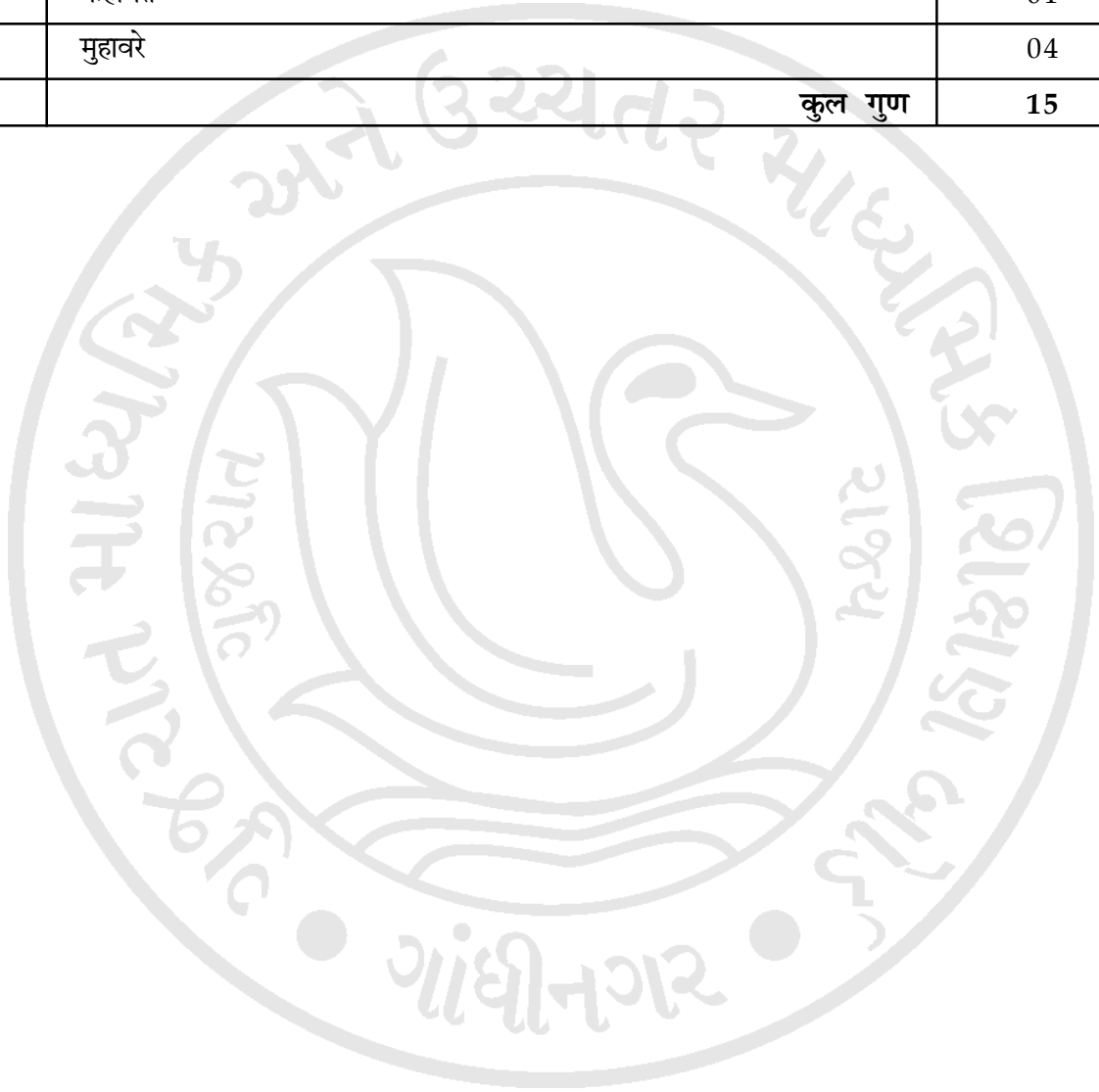
ક્રમાંક	પ્રશ્ન કા પ્રકાર	પ્રશ્નોં કી સંખ્યા	કુલ અંક
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્ન (O)	24	24
2.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્ન (VSA)	15	15
3.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્ન (SA-I)	10	16
4.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્ન (SA-II)	03	09
5.	દીર્ઘ પ્રશ્ન (LA)	02	08
6.	નિબંધાત્મક પ્રશ્ન (EA)	01	08
	કુલ	55	80

વિભાગ અનુસાર ભારાંક :

ક્રમ	વિભાગ	ગુણાંકન
1.	ગદ્ય વિભાગ	25
2.	પદ્ય વિભાગ	25
3.	વ્યાકરણ	15
4.	લેખન વિભાગ	15
	કુલ ગુણ	80

व्याकरण अनुसार भारांक :

क्रम	व्याकरण	गुणांकन
1.	पर्यायवाची शब्द	02
2.	समास-विग्रह	02
3.	शब्दसमूह के लिए एक शब्द	02
4.	निपात	02
5.	समुच्चय बोधक, क्रियापद या क्रियाविशेषण	02
	(कोई एक)	
6.	कहावत	01
7.	मुहावरे	04
	कुल गुण	15

गुजरात माध्यमिक और उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर
शैक्षणिक वर्ष 2023-24

कक्षा-10

विषय : हिन्दी (FL) (02)

समय : 3 घंटे

प्रश्नपत्र का प्रारूप

पूर्णांक : 80

विभाग-A (गद्य विभाग)

[25]

- वस्तुनिष्ठ (हेतुलक्षी) प्रश्नों के उत्तर दीजिए । 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 [10]
- एक-एक में उत्तर दीजिए : प्रश्न - 11, 12 [02]
- दो-तीन वाक्यों में उत्तर दीजिए : प्रश्न - 13, 14, 15, 16 (कोई तीन) [06]
- छ-सात वाक्यों में उत्तर दीजिए : प्रश्न - 17 अथवा 17 [04]
- ससन्दर्भ व्याख्या कीजिए : प्रश्न - 18 अथवा 18 [03]

विभाग-B (पद्य विभाग)

[25]

- वस्तुनिष्ठ (हेतुलक्षी) प्रश्नों के उत्तर दीजिए : 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 [10]
- एक-एक वाक्य में उत्तर दीजिए : प्रश्न - 29, 30 [02]
- दो-तीन वाक्यों में उत्तर दीजिए : (कोई तीन) प्रश्न - 31, 32, 33, 34 [06]
- छ-सात वाक्यों में उत्तर दीजिए : प्रश्न - 35 अथवा 35 [04]
- ससन्दर्भ व्याख्या कीजिए : प्रश्न - 36 अथवा 36 [03]

विभाग-C (व्याकरण विभाग)

[15]

- पर्यायवाची शब्द लिखिए । प्रश्न - 37, 38 [02]
- सामासिक पद का विग्रह करके नाम दीजिए : प्रश्न - 39, 40 [02]
- शब्दसमूह के लिए एक शब्द दीजिए : प्रश्न - 41, 42 [02]
- निपात ढूंढकर लिखिए : प्रश्न - 43, 44 [02]
- समुच्चयबोधक, क्रियापद या क्रिया विशेषण : प्रश्न - 45, 46 [02]
(कोई एक पहचानने के लिए दीजिए)
- कहावत का अर्थ लिखिए : प्रश्न - 47 [01]
- मुहावरे का अर्थ लिखकर वाक्य प्रयोग कीजिए : प्रश्न - 48, 49 [04]

विभाग-D (लेखन कार्य)

[15]

- औपचारिक पत्र लिखने के लिए दीजिए । प्रश्न - 50 [03]
- पूरक वाचन (कृतिका भाग-2) में से किसी एक परिच्छेद के आधार पर चार प्रश्न पूछिए । [04]
प्रश्न - 51, 52, 53, 54
- निबंधलेखन लगभग 250 शब्दों में पूछिए : प्रश्न - 55 (अ, ब, क, ड) [08]

गुजरात माध्यमिक और उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर
कक्षा-10 हिन्दी (प्रथम भाषा)
वार्षिक परीक्षा

समय : 3 घंटे

नमूने का प्रश्नपत्र

पूर्णांक : 80

सूचना :

1. इस प्रश्नपत्र में कुल चार विभाग हैं ।
2. सभी प्रश्न हल करना अनिवार्य हैं ।
3. सभी प्रश्नों के उत्तर क्रमशः लिखिए ।

विभाग - A गद्य विभाग

[25]

● निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर सही विकल्प चुनकर दीजिए :

[05]

1. नेताजी की मूर्ति कितने फुट उँची थी ?
(A) दो फुट (B) चार फुट
(C) पाँच फुट (D) आठ फुट
2. भगत की पुत्रवधू भगत को छोड़कर अकेले कहाँ जाना नहीं चाहती थी ?
(A) ससुराल (B) मायके
(C) यात्रापर (D) मामा के घर
3. यशपाल का जन्म किस ई.स. में हुआ था ?
(A) 1900 (B) 1903
(C) 2003 (D) 1905
4. रामवृक्ष बेनीपुरी द्वारा रचित 'बालगोबिन भगत' पाठ किस साहित्यिक विद्या में लिखा गया है ?
(A) रेखाचित्र (B) कहानी
(C) उपन्यास (D) संस्मरण
5. लेखिका मनु भण्डारी की तुलना किससे की जाती थी ?
(A) बड़ी बहन सुशीला (B) बहन सुनीता
(C) चित्रलेखा (D) शीला अग्रवाल

● जोड़े मिलाईए ।

[05]

रचनाकार

रचना

6. यशपाल (अ) नेताजी का चश्मा
7. भदंत आनंद कौशल्यायन (ब) बालगोबिन भगत
8. यतीन्द्र मिश्र (क) संस्कृति
9. स्वयं प्रकाश (ड) एक कहानी यह भी
10. मनु भंडारी (प) नौबतखाने में इबादत
(फ) लखनवी अन्दाज

- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए । [02]
11. डुमराँव को क्यों याद किया जाता है ?
12. बालमखीरा कौन-से स्टेशन पर मिलता है ?
- निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए । [06]
13. भगत की पुत्रवधू उन्हें अकेले क्यों नहीं छोड़ना चाहती थी ?
14. लेखक ने नवाब साहब का प्रस्ताव क्यों अस्वीकार कर दिया ?
15. हालदार साहब नेताजी की मूर्ति के चश्मों को क्यों देखते रहते थे ?
16. बिस्मिल्ला खाँ को शहनाई की मंगल-ध्वनि का नायक क्यों कहा गया है ?
- निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर छः-सात वाक्यों में लिखिए : (कोई एक) [04]
17. लेखक यशपाल को नवाब साहब के किन हाव-भावों से महसूस हुआ कि वे उनसे बातचीत करने के लिए तनिक भी उत्सुक नहीं है ?
- अथवा
17. लेखिका मन्नु भंडारी ने अपने पिता से वैचारिक टकराहट को अपने शब्दों में कैसे व्यक्त किया है ?
- निम्नलिखित गद्यांश की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए । [03]
18. 'मेरे मालिक सुर बरश दे । सुर में वह तासीर पैदा कर कि आँखों से सच्चे मोती की तरह अनगढ़ आँसू निकल आएँ ।'
- अथवा
18. 'बालगोबिन भगत गृहस्थ होते हुए भी सन्यासी थे'
- विभाग-B पद्य विभाग [25]
- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर सही विकल्प चुनकर दीजिए । [05]
19. 'राम-लक्ष्मण-परशुराम' संवाद में भृगुकुलकेतु शब्द किसके लिए प्रयुक्त हुआ है ?
- (क) राम (ख) लक्ष्मण
- (ग) परशुराम (घ) विश्वामित्र
20. गोपियों ने किसे बड़भागी कहा है ?
- (क) उद्धव (ख) हारिल
- (ग) कमल (घ) कृष्ण
21. 'पंथा' शब्द का अर्थ लिखो ।
- (क) रास्ता (ख) पक्षी
- (ग) धरती (घ) गगन
22. गोपियाँ श्री कृष्ण को क्या पढ़ने की बात करती हैं ?
- (क) इतिहास (ख) राजनीति
- (ग) कूटनीति (घ) अनीति
23. परशुराम क्यों क्रोधित हो गए ?
- (क) राम के व्यवहार से (ख) शिव-धनुष टूटने पर
- (ग) लक्ष्मण के कटुवचन सुनकर (घ) निमंत्रण न मिलने से

● कोष्ठक में दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए । [05]

24. शिशु की मनोहर मधुर मुस्कान देखकर कवि के हृदय में फूट पड़ा है ।

(क्रोध, वात्सल्य, ईर्ष्या)

25. 'क्या यह अच्छा नहीं कि औरों की सुनता मैं

(मौन रहूँ, वाचाल हो जाऊँ, शमन करूँ)

26. 'हे देव ! हमारे ज्ञान से तो सभी समान ही हैं ।

(धनुष, बाण, राजसभा)

27. गोपियाँ उद्धव के व्यवहार की तुलना से करती हैं ।

(हारिल, भौरा, कमल-पत्र)

28. तुलसीदास का जन्म गाँव में हुआ था ।

(रामपुर, राजापुर, कानपुर)

● निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए । [02]

29. सूरदास ने हारिल की उपमा किसके लिए दी है ?

30. राम-लक्ष्मण किस के साथ जनकपुर गये थे ?

● निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्ही तीन प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : [06]

31. कवि आत्मकथा लिखने से क्यों बचना चाहते हैं ?

32. गोपियों के अनुसार राजा का धर्म क्या होना चाहिए ?

33. संगतकार की भूमिका का महत्व कब सामने आता है ?

34. कविता का शीर्षक उत्साह क्यों रखा गया है ?

● निम्नलिखित प्रश्नों का उत्तर छः-सात वाक्यों में लिखिए : [04]

35. लक्ष्मण ने वीर योद्धा की क्या-क्या विशेषताएँ बताई हैं ?

अथवा

35. 'स्मृति को पाथेय' बनाने से कवि का क्या आशय है ?

● निम्नलिखित पद्यांश की सन्दर्भ सहित व्याख्या कीजिए : [03]

36. मिला कहाँ वह सुख जिसका मैं

स्वप्न देखकर जाग गया ।

अलिंगन में आते-आते

मुसक्या कर जो भाग गया ।

अथवा

36. अट नहीं रही है

आभा फागुन की तन

सट नहीं रही है ।

विभाग-C व्याकरण विभाग

[15]

● निम्नलिखित शब्दों के पर्यायवाची शब्द लिखिए : [02]

37. पवन

38. गगन

- निम्नलिखित सामासिक पद का विग्रह करके समास का नाम लिखिए : [02]
- 39. गिरिश
- 40. माता-पिता
- निम्नलिखित शब्दसमूह के लिए एक शब्द लिखिए : [02]
- 41. पूरब से बहने वाली हवा
- 42. काँटेदार छिलके वाला एक फल
- निम्नलिखित वाक्यों में से निपात ढूँढकर लिखिए : [02]
- 43. तुम तो रोते ही रहते हो ।
- 44. सुमन ही बाजार जायेगी ।
- निम्नलिखित वाक्यों में से क्रियापद ढूँढकर लिखिए : [02]
- 45. रमेश ने लिखा ।
- 46. नवाब साहब ने संगति के लिए उत्साह नहीं दिखाया ।
- निम्नलिखित कहावत का अर्थ लिखिए : [01]
- 47. काला अक्षर भैंस बराबर ।
- निम्नलिखित मुहावरों का अर्थ लिखकर वाक्यप्रयोग कीजिए : [04]
- 48. रफूचक्कर होना
- 49. आँखे लाल होना

विभाग-D लेखन

- 50. श्री वर्धमान विद्यालय, महेसाणा में 'ग्रंथापाल' पद हेतु अपना आवेदन पत्र लिखिए । [03]
- निम्नलिखित गद्यांश को पढ़कर पूछे गए प्रश्नों के उत्तर लिखिए । [04]

औषधि शरीर को रोगों से मुक्त करती है । तरह-तरह की बीमारियाँ भी औषधियों से दूर होती हैं । इसी प्रकार सच्चा मित्र व्यक्ति के जीवन के रोग दूर करता है । वह उसकी बुरी आदतें छुड़ाता है । जब व्यक्ति निराश होकर धैर्य खो बैठता है, तब सच्चा मित्र उसे आशा बँधाता है और जीने का साहस देता है । कर्तव्य-पथ से भटके हुए व्यक्ति को सही मार्ग पर लानेवाला उसका सच्चा मित्र ही होता है । सच्चा मित्र संकट में व्यक्ति की रक्षा करता है । इस प्रकार सच्चा मित्र हर तरह से व्यक्ति के जीवन को स्वस्थ और सुखी रखने का प्रयत्न करता है । इसलिए उसे जीवन की औषधि कहा गया है ।

प्रश्न :

- 51. जीवन की औषधि किसे कहा गया है ?
- 52. संकट में किसकी परीक्षा होती है ?
- 53. रोगों से शरीर को कौन मुक्त करवाता है ?
- 54. इस परिच्छेद के लिए एक उचित शीर्षक दीजिए ।
- 55. निम्नलिखित विषयों में से किसी एक विषय पर लगभग 250 शब्दों में निबंध लिखिए : [08]
- (अ) वैश्विक युद्ध का मानवजीवन पर असर
- (ब) देश के प्रति युवकों का कर्तव्य
- (क) मेरा प्रिय प्रवास
- (ड) महँगाई एक विकट समस्या

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

કક્ષા-10 હિન્દી (દ્વિતીય ભાષા)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 ઘંટે

પ્રશ્નપત્ર का પ્રારૂપ

પૂર્ણાંક : 80

નોંધ: આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન(A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	26	20	13	04	17	80
ટકા	33	25	16	05	21	100

પ્રશ્ન પ્રકાર અનુસાર ભારાંક :

ક્રમાંક	પ્રશ્ન કા પ્રકાર	પ્રશ્નો કી સંખ્યા	કુલ અંક
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્ન (O)	24	24
2.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્ન (VSA)	20	20
3.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્ન (SA-I)	05	10
4.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્ન (SA-II)	03	09
5.	લઘુ પ્રશ્ન (LA)	02	10
6.	નિબંધાત્મક પ્રશ્ન (EA)	01	07
	કુલ	55	80

વિભાગ અનુસાર ભારાંક :

ક્રમ	વિભાગ	ગુણાંકન
1.	ગદ્ય વિભાગ	18
2.	પદ્ય વિભાગ	18
3.	વ્યાકરણ	18
4.	લેખન	26
	કુલ	80

गुजरात माध्यमिक अने उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

शैक्षणिक वर्ष 2023-24

कक्षा-10 हिन्दी (द्वितीय भाषा)

वार्षिक परीक्षा

समय : 3 घंटे

प्रश्नपत्र का प्रारूप

पूर्णांक : 80

विभाग-A (गद्य विभाग)	[18]
● वस्तुनिष्ठ (हेतुलक्षी) प्रश्नों के उत्तर लिखिए । 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	[09]
● एक-एक वाक्य में उत्तर दीजिए : प्रश्न - 10, 11	[02]
● दो-तीन वाक्यों में उत्तर दीजिए : (किन्ही एक) प्रश्न - 12 अथवा 12	[02]
● चार-पाँच वाक्यों में उत्तर दीजिए : (किन्ही एक) प्रश्न 13 अथवा 13	[03]
● आशय स्पष्ट कीजिए : प्रश्न 14 अथवा 14	[02]
विभाग-B (पद्य विभाग)	[18]
● वस्तुनिष्ठ (हेतुलक्षी) प्रश्नों के उत्तर दीजिए : प्रश्न - 15,16,17,18,19,20,21,22,23	[09]
● एक-एक वाक्य में उत्तर दीजिए : प्रश्न - 24, 25	[02]
● दो-तीन वाक्यों में उत्तर दीजिए : (किन्ही एक) प्रश्न - 26 अथवा 26	[02]
● चार-पाँच वाक्यों में उत्तर दीजिए : (किन्ही एक) प्रश्न 27 अथवा 27	[03]
● आशय स्पष्ट कीजिए : (किन्ही एक) प्रश्न 28 अथवा 28	[02]
विभाग-C (व्याकरण विभाग)	[18]
● निम्नलिखित कहावत का सही अर्थ लिखिए । प्रश्न - 29	[01]
● निम्नलिखित शब्द समूह के लिए एक शब्द लिखिए । प्रश्न - 30	[01]
● निम्नलिखित संधिको छोड़िए । प्रश्न - 31	[01]
● निम्नलिखित संधि को मिलाईए । प्रश्न - 32	[01]
● निम्नलिखित मुहावरे का अर्थ देकर वाक्य में प्रयोग कीजिए । प्रश्न - 33	[02]
● निम्नलिखित शब्दों के विरोधी शब्द लिखिए । (प्रश्न 34 - 35)	[02]
● निम्नलिखित शब्दों के पर्यायवाची शब्द लिखिए । (प्रश्न 36 - 37)	[02]
● निम्नलिखित शब्दों की भाववाचक संज्ञा लिखिए । (प्रश्न 38 - 39)	[02]
● निम्नलिखित शब्दों के विशेषण बनाईए । (प्रश्न 40 - 41)	[02]
● निम्नलिखित शब्दों की कर्तृवाचक संज्ञा लिखिए । (प्रश्न 42 - 43)	[02]
● निम्नलिखित शब्दों का समास पहचानिए । (प्रश्न 44 - 45)	[02]
विभाग-D (लेखन कार्य)	[26]
● निम्नलिखित विषय पर किसी एक पर टीप्पणी लिखिए । प्रश्न - 46 अथवा 46	[03]
● निम्नलिखित परिच्छेद को पढ़कर नीचे दिए गए प्रश्नों के उत्तर एक वाक्यमें दीजिए । प्रश्न - 47, 48, 49, 50, 51, 52	[06]
● निम्नानुसार पत्र लिखिए : प्रश्न - 53	[05]
● रुपरेखा के आधार पर कहानी लिखकर शीर्षक एवं बोध लिखिए । प्रश्न - 54	[05]
● किसी एक विषय पर करीब 150 शब्दों में निबंध लिखिए । प्रश्न - 55 अथवा 55 अथवा 55 (तीन में से कोई एक)	[07]

गुजरात माध्यमिक अने उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

शैक्षणिक वर्ष 2023-24

कक्षा-10 हिन्दी (द्वितीय भाषा)

वार्षिक परीक्षा

समय : 3 घंटे

नमूने का प्रश्नपत्र

पूर्णांक : 80

- सूचना :
- (1) इस प्रश्नपत्र के चार विभाग हैं और 1 से 55 प्रश्न हैं ।
 - (2) प्रत्येक प्रश्न अनिवार्य है ।
 - (3) दायी और लिखि गई संख्या प्रश्न के अंक है ।
 - (4) नया प्रश्न नए पत्रे से लिखिए ।

(विभाग-A गद्य विभाग)

[18]

- निम्नलिखित प्रश्नों के सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए । [03]
 - (1) गोपी को प्रसादजी की कविता कौन समझाने वाला था ?
(A) निमेष (B) नरेश (C) रमेश (D) अविनाश
 - (2) घायल हिरण को दूध किसने पिलाया ?
(A) कालिदासने (B) मल्लिकाने (C) दन्तूलने (D) हिरण की माँ ने
 - (3) मालती की आवाज सुनकर की चाल में तेजी आ गयी ?
(A) नंदन (B) बिन्दू (C) कुन्दन (D) मोहन
- सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए । [03]
 - (4) ने अपने हिस्से की पूडियाँ काकी के लिए बचाकर रखी थी । (लाडली/रूपा)
 - (5) सुधा कुलकर्णी को साक्षात्कार के लिए बुलाया गया । (पूना / दिल्ली)
 - (6) लेखक के मतानुसार प्रजा ने जीवन की समस्याओं को ठीक से समझा था ।
(जापानी / चीनी)
- निम्नलिखित विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य पूर्ण कीजिए । [03]
 - (7) मनुष्य अंदर से तब तक अमीर था, जब तक
(A) विज्ञान की खोज नहीं हुई थी ।
(B) मोबाईल की खोज नहीं हुई थी ।
(C) पैसों की खोज नहीं हुई थी ।
 - (8) उज्जैनी के राज्यसभा के सभी लोग कालिदास को जानते थे क्योंकि
(A) कालिदास ने ऋतुसंहार की रचना की थी ।
(B) कालिदास ने गीतसंहार की रचना की थी ।
(C) कालिदास ने नाट्यसंहार की रचना की थी ।
 - (9) पंडित शादीराम की अलमारी में ?
(A) गुजराती की पत्रिकाएँ थी ।
(B) उर्दू की पत्रिकाएँ थी ।
(C) हिन्दी, अंग्रेजी और बंगला की पत्रिकाएँ थी ।

गुजरात माध्यमिक अने उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्यों में लिखिए । [02]

(10) किसने अपनी सारी संपत्ति अपने भतीजे के नाम लिख दी थी ?

(11) पोम्पी नगर के खंडहर के नर कंकाल के हाथ में क्या था ?

- निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए । [02]

(12) दन्तुल मल्लिका के घर कैसे पहुँचा ?

अथवा

(12) अंतिम समय बिस्मिल अपनी माँ से क्या वर माँगते है ?

- निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर चार - पाँच वाक्यों में लिखिए । [03]

(13) देश को कैसे नागरिकों की आवश्यकता है और क्यों ?

अथवा

(13) डंकन वनस्पति शास्त्र का महा पंडित कैसे बना ?

- निम्नलिखित कथनों का आशय स्पष्ट कीजिए । [02]

(14) हम क्यों ऐसी चीजे खाये जो सबको नहीं मिलती,

इसी से तो चोरी की भावना को जन्म मिलता है ।

अथवा

(14) तुम्हारे लिए प्रश्न अधिकार का है, उनके लिए संवेदना का है ।

(विभाग-B पद्य विभाग)

[18]

- निम्नलिखित प्रश्नों के सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए । [03]

(15) भगवद गीता ग्रन्थ की रचना किसने की थी ?

(A) श्रीराम (B) कृष्ण (C) शंकर (D) विष्णु

(16) यमुना के किनारे कौन सा वृक्ष है ?

(A) कदंब (B) पीपल (C) नीम (D) बरगद

(17) किसकी आवाज सुनकर खरहा नींद से जागा ?

(A) लोमड़ी (B) कुत्ता (C) बिल्ली (D) हाथी

- सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए । [03]

(18) हम नवयुग के है । (अग्रदूत / निर्माता)

(19) सास ने को कुलनासी कहा । (राधा / मीरा)

(20) जननी जन्मभूमि से महान है । (स्वर्ग / नरक)

- निम्नलिखित विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य पूर्ण कीजिए । [03]

(21) सोने का महत्व बढ़ता है क्योंकि.....

(A) सुहागा आता है ।

(B) धागा आता है ।

(C) कागज़ आता है ।

गुजरात माध्यमिक अने उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

- (22) अमीर खुसरो की पहली में समोसा.....
(A) तीखा था। (B) तला नहीं था (C) अच्छा नहीं था।
- (23) तोते ने अपने जीवन का अंत.....
(A) पांच साल बाद मान लिया था।
(B) सूखे तरु के अंत के साथ ही मान लिया।
(C) दस साल बाद मान लिया था।

- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक - एक वाक्यों में लिखिए। [02]

- (24) कवि ने नावों की नगरी किसे कहाँ है ?
(25) रसखान किस पर्वत का पत्थर बनना चाहते हैं ?

- निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर दो - तीन वाक्यों में लिखिए। [02]

- (26) पेड क्यों सूख गया ?

अथवा

- (26) ढोंगी साधू मौन व्रत क्यों धारण करते हैं ?

- निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर चार - पांच वाक्यों में लिखिए। [03]

- (27) मीरा के पदों के आधार पर सदगुरु की महिमा का वर्णन कीजिए।

अथवा

- (27) कृष्ण की मुरली का ब्रज की स्त्रियों पर क्या प्रभाव पड़ा ?

- निम्नलिखित कथनो का आशय स्पष्ट कीजिए। [02]

- (28) वह वसुधैव बना कुटुंबकम।

अथवा

- (28) “जब भी
भूख से लड़ने
कोई खडा हो जाता है
सुन्दर दिखने लगता है।”

(विभाग-C : व्याकरण विभाग)

[18]

- निम्नलिखित कहावत का सही अर्थ लिखिए। [01]

- (29) दिन दूनी रात चौ गुनी।

- निम्नलिखित शब्द समूह के लिए एक शब्द लिखिए। [01]

- (30) जिसका वर्णन न हो सके।

- निम्नलिखित संधि को छोड़िए। [01]

- (31) परमात्मा।

- निम्नलिखित संधि को जोड़िए। [01]

- (32) साधू + उपदेश।

गुजरात माध्यमिक अने उच्यतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

- निम्नलिखित मुहावरे का अर्थ देकर वाक्य में प्रयोग कीजिए । [02]
(33) पोल खोलना ।
- निम्नलिखित शब्दों के विरोधी शब्द लिखिए । [02]
(34) आरंभ ।
(35) मोटी ।
- निम्नलिखित शब्दों के पर्यायवाची शब्द लिखिए । [02]
(36) धृत ।
(37) पुरस्कार ।
- निम्नलिखित शब्दों की भाववाचक संज्ञा लिखिए । [02]
(38) असमान ।
(37) खुश ।
- निम्नलिखित शब्दों के विशेषण बनाईए । [02]
(40) समय ।
(41) चमक ।
- निम्नलिखित शब्दों की कर्तृवाचक संज्ञा लिखिए । [02]
(42) विज्ञान ।
(43) शिकार ।
- निम्नलिखित शब्दों का समास पहचानिए । [02]
(44) चौराहा ।
(45) क्षुधावर्धक ।

(विभाग-D : लेखन कार्य)

[26]

- निम्नलिखित विषय पर किसी एक पर टीप्पणी लिखिए । [03]
(46) समाचार पत्र
अथवा
(46) ई - मेईल
- निम्नलिखित परिच्छेद को पढ़कर नीचे दिए गए प्रश्नों के उत्तर एक वाक्यमें दीजिए । [06]

जिसे भारतीय संस्कृति कहा जाना चाहिए वह आज भारतीय मानसिक क्षितिज में क्रियाशील नहीं है। आज एक प्रकार की अव्यवस्थित व्यावासायिक संस्कृति व्याप्त है जिसकी जड़ शायद यूरोप में है। भारतीयों के सार्वजनिक व्यवहार में गुरु - शिष्य संबंध का भी तदनुरूप परिवर्तन हो गया है। यहाँ गुरु वेतनभोग नहीं होते थे और न शिष्य कोई शुल्क देना पड़ता था। पैसे देकर विधा खरीदने की यह क्रय - विक्रय पध्धति निस्संदेह उस भारतीय मिट्टी का उपज नहीं है। शिक्षणालय एक प्रकार के आश्रम अथवा मंदिर के सामान थे। गुरु को साक्षात परमेश्वर ही समझा जाता था। शिष्य पुत्र से अधिक प्रिय होते थे। यहाँ सम्मान मिलना ही शक्ति पाने का रहस्य है। प्राचीन समय में शिक्षादानन आध्यात्मिक अनुष्ठान माना जाता था। किन्तु आज वह पेट पालने का जरिया बन गया है।

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (47) पहले वेतनभोगी कौन नहीं थे ?
(48) पहले शुल्क किसे नहीं देना पड़ता था ?
(49) आज के शिक्षण की जड़ कहाँ से आयी है ?
(50) गुरु को पहले क्या समझा जाता था ।
(51) 'शिष्य' शब्द का विरोधी शब्द ढूँढकर लिखिए ।
(52) इस परिच्छेद को उचित शीर्षक लिखिए ।

- (53) निम्नानुसार पत्र लिखिए : [05]

A/24, प्लेटिनम प्राईड बंग्लोझ, तिरुपति टाउन के पास, महेसाणा रोड, विसनगर निवासी वंश पटेल
भावनगर निवासी अपने मित्र हित पाठक को 'स्वच्छता का महत्त्व' समझाते हुए पत्र लिखता है ।

- (54) रुपरेखा के आधार पर कहानी लिखकर शीर्षक एवं बोध लिखिए । [05]

मिठाईवाला - एक ग्राहक - कम तौलकर देना - ग्राहक का पूछना - जवाब - कोई हर्ज नहीं, उठने में
तकलीफ न होगी - ग्राहक का कम पैसे देना - मिठाईवाले का पूछना - कम पैसे क्यों ? - ग्राहक का जवाब -
कोई हर्ज नहीं, गिनने में तकलीफ न होंगी - बोध ।

- (55) किसी एक विषय पर करीब 150 शब्दों में निबंध लिखिए । [07]

देश के प्रति युवकों का कर्तव्य.....

(प्रस्तावना - देश के विकास का आधार युवा - युवक ही देश के रक्षक - राष्ट्रनिर्माण का कार्य - देश के प्रति
युवको का दायित्व - उपसंहार)

अथवा

- (55) विज्ञान की सिद्धियाँ...

(प्रस्तावना - विज्ञान का युग - बिजली का जादू - यातायात और समाचार संबंधी सुविधाएं - मनोरंजन,
चिकित्सा, इंटरनेट, युद्ध संबंधी आविष्कार - विज्ञान का उज्ज्वल भविष्य - उपसंहार)

अथवा

- (55) मेरा भारत महान....

(प्रस्तावना - भारत का गौरवपूर्ण इतिहास - प्राकृतिक सौंदर्य - अमूल्य साहित्य - भारत की रक्तविहिन क्रांति -
युद्धों में विजय - स्वातंत्र्योत्तर भारत की सिद्धियाँ - भारत का भविष्य)

**Gujarat Secondary and Higher Secondary Board,
Gandhinagar
Std. 10 English (FL) (04)
Annual Exam 2023-24**

Time: 3 Hours

Question Paper Format

Total Marks: 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	Knowledge	Under-standing	Application	Higher order thinking skill		Total
				Synthesis and Anlysis	Interpretation and Evaluation	
Marks	10	19	25	12	14	80
Percentage	12.50%	23.75%	31.35%	15.00%	17.50%	100%

Weightage as per type of Questions

No.	Type of Questions	No. of Questions	Marks
1.	Objective Type	26	24
2.	Very Shrot Answer Type	15	15
3.	Short Answer Type	10	12
4.	Long Answers Type (LA)	04	15
5.	Essay Type (EA)	02	14
	Total	57	80

Weightage as per Skills

No.	Section Name	Marks
1.	Reading Skill	17
2.	Writing Skill	26
3.	Grammar	20
4.	Literature Comprehension	17
	Total	80

**Gujarat Secondary and Higher Secondary Board,
Gandhinagar
Std. 10 English (FL) (04)
Annual Exam 2023-24**

Time: 3 Hours

Question Paper Format

Total Marks: 80

SECTION - A		
Q. No	(Prose-First Flight)	
1-2	• Comprehension Passage (MCQs)	02 marks
3-5	• Comprehension Passage (VSA)	03 marks
6-10	• Fill in the blanks (Vocabulary) (Objective)	05 marks
11-15	• Textual Prose Questions (Three out of five)	06 marks
SECTION-B (Poetry First Flight and Supplementary - Footprints without Feet)		
16-18	• Comprehension of Stanza (VSA)	03 marks
19-20	• Figures of Speech (MCQs)	02 marks
21-25	• Textual Poetry Questions - (Three out of five)	06 marks
26-28	• Comprehension Passage - Supplementary (VSA)	03 marks
29-30	• Comprehension Passage - Supplementary (VSA)	02 marks
SECTION - C		
31-34	• Rectification of Errors (Objective)	04 marks
35-38	• Punctuation (Objective)	02 marks
39-42	• Fill in the Blanks (Objective) (Prepositions, articles, conjunctions, etc.)	04 marks
43	• Direct-Indirect Speech (Paragraph)	03 marks
44-48	• Do as Directed (MCQs)	05 marks
SECTION - D		
49-52	• Prose Or Poetry Comprehension (Unseen) (SA)	04 marks
53	• Diary OR Dialogue Writing	04 marks
54	• Advertisement OR Notice OR Poster	04 marks
SECTION - E		
55	• Report Writing	04 marks
56	• Letter OR Email Writing (Informal/Formal)	06 marks
57	• Essay OR Story Writing	08 marks

Excluded Units :

First Flight :

Unit The Hundred Dresses I

Unit the HUNDred Dresses II

Poem-Animals

Footprints without Feet :

Unit-The Hack Driver

**Gujarat Secondary and Higher Secondary Board,
Gandhinagar**

**Std. 10 English (FL) (04)
Annual Exam 2023-24**

Time: 3 Hours

Question Paper Format

Total Marks: 80

-
- [1] There are 5 Sections in this question paper.
 - [2] Figures to the right indicate full marks.
 - [3] Read the instructions carefully before answering the questions.
 - [4] Number the answers correctly,
 - [5] Write in legible handwriting.
-

SECTION : A

- **Read the following paragraph and select the correct answer from the options, given below.** [02]

The ceremonies took place in the lovely sandstone amphitheatre formed by the Union Buildings in Pretoria. For decades this had been the seat of white supremacy, and now it was the site of a rainbow gathering of different colours and nations for the installation of South Africa's first democratic, non-racial government. On that lovely autumn day I was accompanied by my daughter Zenani. On the podium, Mr. de Klerk was first sworn in as second deputy president. Then Thabo Mbeki was sworn in as first deputy president. When it was my turn, I pledged to obey and uphold the Constitution and to devote myself to the wellbeing of the Republic and its people.

1. Which of the following is true ?
 - (A) The world was unaware of the ceremony.
 - (B) Only people of South Africa witnessed the event.
 - (C) Mr. de. Klerk first sworn in as first deputy president.
 - (D) It was going to be South Africa's first democratic non- racial government.
2. Choose a word from the passage that means 'support'.
 - (A) supremacy
 - (B) outlaws
 - (C) sworn
 - (D) uphold

- **Read the following paragraph and answer the questions.** [03]

"Anne Frank, as punishment for talking in class, write an essay entitled - 'Quack, Quack, Quack, Said Mistress Chatterbox", The class roared. I had to laugh too, though I'd nearly exhausted my ingenuity on the topic of chatterboxes. It was time to come up with something else, something original. My friend, Sanne, who's good at poetry, offered to help me write the essay from beginning to end in verse and I jumped for joy. Mr Keesing was trying to play a joke on me with this ridiculous subject, but I'd make sure the joke was on him.

Questions:

3. What was the topic of the essay that Anne had to write ?
4. Mention Sanne's speciality.
5. How was Mr. Keesing trying to play joke on Anne ?
- **Fill in the blanks choosing the correct words given in the bracket.**

Write only the answers.

[05]

[ledge, nightfall, pretended, ascending, hidden]

The sun was now ___6___ the sky, blazing on his ___7___ that faced the south. He felt the heat because he had not eaten since the previous ___8___. He stepped slowly out to the brink of the ledge, and standing on one leg with the other leg ___9___ under his wing, he closed one eye, then the other, and ___10___ to be falling asleep. Still they took no notice of him.

Answer any Three of the following questions in five to six sentences each. [06]

11. Describe the narrator's experience as he flew the aeroplane into the storm.
12. Why does the postmaster send money to Lencho and sign the letter 'God' ?
13. What does KisaGotami understand the second time that she failed to understand the first time ?
14. Bread making is still popular in Goa. Explain with reference to 'A Baker from Goa'.
15. What things does Mij do which tell you that he is an intelligent, friendly and fun-loving animal who needs love ?

SECTION-B

- **Read the following verse and answer the questions, given below : [03]**

Don't bite your nails, Amanda !
Don't hunch your shoulders, Amanda !
Stop that slouching and sit up straight, Amanda !
(There is a languid, emerald sea,
where the sole inhabitant is me
- a mermaid, drifting blissfully.)

Questions:

16. How many voices are there in the lines ?
17. Who do you think are the speakers ?
18. What emotion is experienced by the mermaid ?
- **Select the correct figure of speech from the options, given below. [02]**
19. He hears the last voice at night, the patrolling cars.
(A) Personification (B) Alliteration
(C) Onomatopoeia (D) Euphemism
20. Some say the world will end in fire Some say in ice.
(A) Alliteration and Transferred Epithet
(B) Euphemism and Climax
(C) Anticlimax and Simile
(D) Alliteration and Antithesis

- **Answer Any Three of the following questions in five to six sentences each. [06]**

21. What is 'dust of snow' ? How has it changed the poet's mood ?
22. Contrast tiger's situation inside and outside the zoo.
23. Why does the poet say, 'I would not intrude on him' ? Why doesn't he offer him money to buy another ball ?
24. Comment on the central idea of the poem 'The Trees.'
25. Why did Custard cry for a nice safe cage ? Why is the dragon called "cowardly dragon" ?

- **Read the passage and answer the questions. [03]**

Bholi was seven years old when Mangla was married. The same year a primary school for girls was opened in their village. The Tehsildar sahib came to perform its opening ceremony. He said to Ramlal, "As a revenue official you are the representative of the government in the village and so you must set an example to the villagers. You must send your daughters to school. That night when Ramlal consulted his wife, she cried, "Are you crazy ? If girls go to school, who will marry them ?"

Questions :

26. When was the primary school opened ?
27. What suggestion did Tehsildar sahib give ?
28. How did Ramlal's wife react ?

- **Read the passage and answer the questions. [02]**

The entire staff was roused and maids rushed in and out bringing his day bed, his night bed, favourite cushions, toys and rubber rings, breakfast bowl, lunch bowl, supper bowl. Realising that my car would never hold all the stuff, I started to drive away. As I moved off, Mrs.Pumphrey, with a despairing cry, threw an armful of the little coats through the window. I looked in the mirror before I turned the corner of the drive; everybody was in tears.

Questions :

29. Mention the activities of the entire staff.
30. Why did the writer drive away ?

SECTION-C

- Rectify the errors. [04]**

	Error	Correction
No one is borne hating another person	31. _____	_____
because on the colour of his skin,	32. _____	_____
or his background, or his religious.	33. _____	_____
People must learn on hate, and if they can	34. _____	_____
learn to hate, they can be taught to love.		

Punctuate the following passage appropriately. [02]

35 I have been reading as much as I could about tea, 36 Rajvir said. "37 **no** one really knows who discovered tea but there are many legends 38 "

Fill in the blanks with proper article/s, conjunction/s and preposition/s. Write only the answers. [whether, when, on, a,] [04]

Paper has more patience than people.' I thought of this saying 39 one of those days 40 I was feeling 41 little depressed and was sitting at home with my chin in my hands, bored and listless, wondering 42 to stay in or go out. I finally stayed where I was, brooding :

43. Convert the following into indirect form of narration. [03]

"It's not true! I'll prove it!" Natalya said.

Chubukov: "What's the matter? What are you shouting for?"

Natalya: "Take it to court! We'll see!"

• **Do as directed.** [05]

44. The sight of the food maddened him. [Select the correct Exclamatory sentence]

- (A) Why the sight of the food maddened him !
- (B) How the sight of the food maddened him !
- (C) Alas ! the sight of the food maddened him.
- (D) The sight of the food really maddened him !

45. I hope it passes quickly. [Select the correct Question-tag]

- (A) I hope it passes quickly, didn't I ?
- (B) I hope it passes quickly, don't I ?
- (C) I hope it passes quickly, doesn't it ?
- (D) I hope it passes quickly, didn't it ?

46. Bread making is still popular in Goa. [Select the correct Interrogative sentence]

- (A) Isn't bread making still popular in Goa ?
- (B) Has bread making still popular in Goa ?
- (C) Wasn't bread making still popular in Goa ?
- (D) Doesn't bread making is popular in Goa still ?

47. The young seagull was too afraid to fly. [Select the correct sentence without 'too']

- (A) The young Seagull was so afraid that he could fly.
- (B) The young Seagull was so afraid that he couldn't fly.
- (C) The young Seagull was very afraid to fly.
- (D) The young Seagull was so afraid to fly.

48. His first flight had been made by him. [Select the correct Active voice]

- (A) He has made his first flight.
- (B) He made his first flight.
- (C) He had made his first flight.
- (D) His first flight was made by him.

SECTION-D

- **Read the following passage and answer the questions, given below.** [04]

Health is important for development of the country. World Health Organization (WHO) defines health as "a state of physical, mental, social and spiritual well-being and not merely the absence of disease or infirmity". WHO defines mental health as mental well-being in which an individual realizes his or her own abilities, can cope with the normal stresses of life, can work productively and is able to make a contribution to his or her community. In this positive sense, mental health is the foundation for individual well-being and the effective functioning of a community. More than 450 million people suffer from mental disorders. According to WHO, by the year 2020, depression will constitute the second largest disease burden worldwide (Murray & Lopez, 1996). Global burden of mental health will be well beyond the treatment capacities of developed and developing countries. The social and economic costs associated with growing burden of mental ill health focused the possibilities for promoting mental health as well as preventing and treating mental illness. Thus, Mental Health is linked to behaviour and seen as fundamental to physical health and quality of life.

Questions :

49. What contributes to the development of the country ?
50. Write WHO's definition of health.
51. In what positive sense can mental health be taken ?
52. Which disease can occur due to mental disorders ?

OR

- **Read the following poem and answer the questions,**

WEAVERS, weaving at break of day,
Why do you weave a garment so gay ? . . .
Blue as the wing of a halcyon wild,
We weave the robes of a new-born child.
Weavers, weaving at fall of night,
Why do you weave a garment so bright ? . . .
Like the plumes of a peacock, purple and green,
We weave the marriage-veils of a queen.

Questions :

49. What is the mood of the weavers in the morning ?
50. To what is the new born child's robe compared ?
51. How is the garment in the night ?
52. List the colours mentioned in the poem.

53. You are Saumya Amodia. Make a diary entry of your two day's visit to your friend's village. [04]

OR

53. A famous cricketer visited your school. You are the sports secretary of your school. Write at least four dialogues which you used to interview him/her.
54. You are the owner of a gymnasium. Prepare an impressive advertisement for the promotion of your fitness centre. [04]

OR

54. You are the secretary of the recreation club of your school. The annual day celebration of the school is to be held next month. Write a notice for the school display board in this reference.

OR

54. Your school is organizing a health awareness camp. Prepare an attractive poster for the same.

SECTION-E

55. You observed a rescue operation during flood in a river in Himachal Pradesh. Write a report based on your observation. [04]

56. Write an email to the editor of "The Times of India" on the need of a city library with Wi-fi facilities for students. [06]

OR

56. You visited your friend's painting exhibition last week. Write a letter to your uncle describing your experiences of the same.
57. Write an essay on any One of the following in about 200 words. [08]

(A) Importance of sports in Education

[various subjects-sports-benefits-fitness and health]

(B) Power of Press and Media

[powerful medium of communication-uses-misuses-your opinion]

OR

57. Write a story in about 200 words based on the inputs given below :

The illiterate boy - caught for pick pocketing -sent to juvenile prison-forced to do lessons-becomes sullen rebellious-watches French comic film on T.V. during recreation hour-requested for coaching classes-a French tourist guide today

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-10 : અંગ્રેજી (દ્વિતીય ભાષા) (016)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાઈ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન(A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	03	29	22	20	06	80
ટકા	04	36	27	25	08	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	21	24
2.	અતિ ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (VSA)	01	03
3.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA)	32	34
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LA-1)	03	13
5.	લાંબા પ્રશ્નો (LA-2)	01	06
	કુલ	58	80

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગનું નામ	ગુણભાર
1.	Main Text + Poem	23
2.	Supplementary Reader	08
3.	Unseen	09
4.	Function / Grammar	24
5.	Writing	16
	Total	80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-10 : અંગ્રેજી (દ્વિતીય ભાષા) (016)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 80

Section - A

- Reading Comprehension - Extracts (Main Text) Que. 1 to 10 10
- Short Note (Question Based) (Main Text-Prose) Que. 11 03
- Content Based True / False Questions (Main Text Prose) Que. 12 to 15 04

Section - B

- Reading Comprehension (Main Text - Poem) Que. 16 to 18 03
- Reading Comprehension (Supplementary Reader) Que. 19 to 23 05
- Reading Comprehension (Nonverbal) Que. 24 to 28 05
- Reading Comprehension (Unseen Dialogue / Interview). Que. 29 to 32 04

Section - C

- Identify the Function (Match Columns). Que. 33 to 35 03
- Complete the Dialogue (Respond to the Clue Function) (MCQ). Que. 36 to 38 03
- Complete the Sentences (Function Based). Que. 39 to 41 03
- Vocabulary : Complete the Para (Blanks) (Main Text). Que. 42 03
- Vocabulary : Finding the Nearest Meaning (SR). Que. 43 to 52 03

Section - D

- Indirect Speech Que. 46 02
- Conjunction (Three isolated sentences with three options each). Que. 47 to 49 03
- Editing (Passage with three Banks with three options each) (MCQ). Que. 50 03
- Do as directed (Change the text. Two items should be asked from. Que. 51 to 52 04
gender / number / tenses / voice)
- Select the questions (MCQ) Que. 53 to 55 03

Section - E

- Paragraph Writing. Que. 56 06
- Email (informal) - Format given / Report Writing. Que. 57 05
- Picture Description. Que. 58 05

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

Standard : 10 - English SL [016]

Annual Exam

SAMPLE PAPER

Time; 3 Hrs.

Marks : 80

SECTION - A

Read the extracts and answer the questions:

[10]

- In rural Uttar Pradesh over sixty percent of house holds are without power. Sitapur district is one such place with no power. A small social enterprise called Mera Gao Power (MGP) is trying to change things. They are putting two solar panels at a time. In just over a year, MGP has connected more than 3,500 customers to solar power mini-grids at a village level.
- 1. **What is the problem of most of the villages of Uttar Pradesh?**
- 2. **How has MGP solved the problem of Sitapur?**
- I have supportive parents who understood that my interest was the environment They have never stopped me from doing what I want. On my part, I also made sure that I did not fail my parents in any way. I always informed them about every thing that I did and took their advice before jumping in to actions. I have teachers who taught me how to go about things. They also taught me humility - so that I did not become snobbish or arrogant and start thinking I was a superstar because I was doing all this environment work. They taught me to be simple and keep learning all the time. I am not an activist, I am an environmentalist. I have learnt so much by doing this work.
- 3. **How did humility help Arun in his career?**
- 4. **Who helped Arun in building his career?**
- Miss Sullivan used to take me to long walks every morning. I had a lot of questions to ask. I would write something on her palm and in turn she would talk into my palm as people talk into a baby's ear. My teacher satisfied my curiosity. Now everything around me was full of life, love and joy.
- 5. **How would Miss Sullivan answer Helen's questions ?**
- 6. **Which line shows Helen's curiosity ?**
- Thus, Kacha began to live with Sukracharya. Because of his keen devotion and service he won the favour of Sukracharya. Kacha was young, handsome, and very intelligent and no wonder Devayani fell in love with him at first sight. But Kacha was student and he could not respond to her love. All the same Kacha liked her and considered her a friend. He fathered flowers and fruits for her and helped her in her household duties.
- 7. **Devyani fell in love with kach as he _____ (Complete the sentence)**
- 8. **Where did kach begin to live ?**
- "Six minutes to six, said the clock above the information desk in New York Grand Central Station. A tall, young lieutenant lifted his face, narrowed his eyes, and noted the time. His heart was beating fast. In six minutes, he was going to see the woman who had been in his thoughts for the past thirteen months. He had never seen the woman, yet her words written in her letter had meant a great deal to him.
- 9. **When was Lieutenant supposed to meet the woman ?**
- 10. **Describe the lieutenant.**

11. Write any one of the following short note focusing on the questions: [03]

Ramsing-070-The Human robot

- Who produced it?
- What were inbuilt principles of Ram Singh?
- What could Ram Singh do?
- Who owned him?
- How was he misused?
- How did he react in the end?

OR

• **Mother a wonderful creation.**

- What kind of creation did the lord create ?
- How are her all parts ?
- How many pairs of hands and eyes does a mother have ?
- What is her skill regarding kitchen ?
- What did the angel find while observing her ?
- Why are tears miracle ? What are they for ?

• **Write whether the sentences are True or False :**

12. **The black powder was invented in India.**

13. **The weaver bird is considered a scavenger.**

14. **The Railway station was built by the strong desire of the villagers of Taj Nagar.**

15. **If you see and learn something, it will be in your memory for long period.**

SECTION-B

• **Read the stanza and answer the questions:**

The black bird flying away with the tree;
Glasses on the eyes of the peacock;
The fire chariot flying in the air;
The airplane walking on the road;
The lion having a conversation with the cow;
A one-eyed sun on the black tree
With a patch of cloud over it;
A blue fish flying on the forehead of the cloud;
The yellow butterfly swimming in the waterfall.

16. **What is strange about the airplane?**

17. **The cow is shown bold here as she _____ (Give reason)**

18. **Describe the sun.**

Read the paragraph and answer the questions:

Makhkhansinh was still hesitating (not certain) but Parvatibai asked them to sit. She ordered the servants to serve hot food. While they were eating, she personally took care of each one. When they finished their supper, she brought the thali full of valuables. She placed it in front of the dacoit chief. Then she told him : "Brother, this is all that I have, but I have kept back only one piece for myself." She showed her mangalsutra on her neck and said, "It is sacred (holy) symbol that I wear for the long life of my husband. I request you not to take it. The dacoit chief could not control himself. With emotion in his

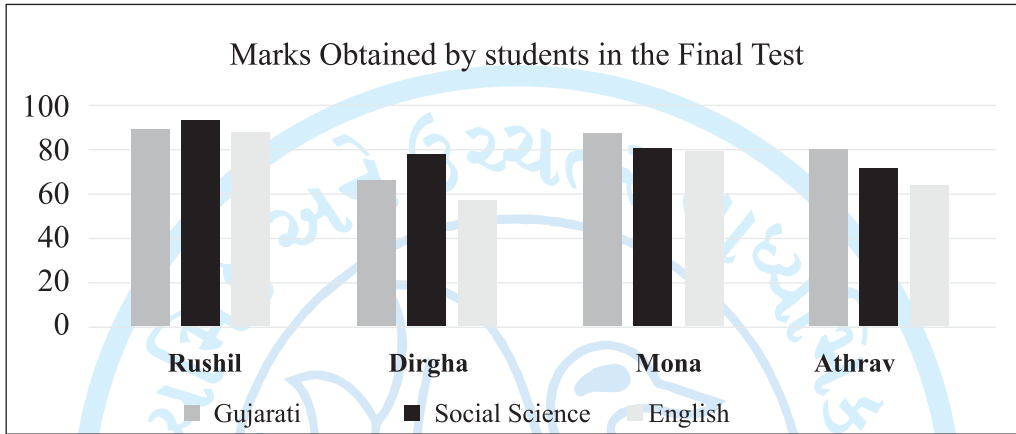
ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

voice he said: " Of course I will not take it. We have eaten your salt. You have called me; brother' and given me a brother's welcome.

19. Write two sentences about hospitality of Parvatibai.
20. What did she address Makhansing as?
21. Why is a mangalsutrs worn?
22. How did Makhkhsinh react in the end?
23. Which thing did Parvatibai not keep in the thali ?

Read the data and answer the questions:

[05]

24. How many marks did Mona score in social science?
25. Which subject seems somewhat difficult to the students?
26. The lowest marks in Gujarati is scored by _____
27. Who is the cleverest among the students?
28. How many subjects are indicated in the bar graph?

• Read the interview and answer the questions:

[04]

Journalist : Welcome Niraj. You have become a sporting sensation across the country. My hearty congratulations on retaining a gold medal in Tokyo Olympics in 2020 held in Japan. We all are proud of you.

Niraj: Thank you very much.

Journalist: How did javelin happen ? Tell us the story, Mr. Chopra.

Niraj: God decided it for me. I used to play different games on the ground in my village (Khandra) and saw seniors throwing javelin in the air, I joined them. I did not even know what javelin was. It started just like that and now I am here in front of you.

Journalist : Whom do you want to dedicate this medal, Niraj ?

Niraj : To Milkha sinh, who passed away in June. I wanted to meet him with medal.

Journalist : Oh so sad ! What was your position in army before olympic ?

Niraj : I was a subedar in the Indian army.

29. What is Niraj's achievement in Olympic ?
30. Where were Olympics held in 2020 ?

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

31. How did Niraj get interested in Javelin ?
32. Whom did Niraj dedicate his medal ?

SECTION - C

- **Match the language functions with the sentences:** [03]
A	B
33. Manthan who is my cousin sings well.	a. expressing niceties
34. The result was declared last week.	b. specifying location
35. Hurrah! We have got it.	c. describing person
	d. describing action
- **Choose and write the appropriate response to complete the conversation:** [03]
36. **Arya: When do you do your homework?**
Rupesh : _____ (specifying time)
(A) I like to do homework.
(B) Either my mother or my father does my homework.
(C) I do my homework at 6 0'clock in the morning.
(D) I don't like doing my homework.
37. **Bhavya: Why do you get poor marks in Maths?**
Montu : _____ (showing reason and result)
(A) Maths is a very difficult subject.
(B) I get poor result because I don't like Maths.
(C) My maths teacher always assigns difficult tasks.
(D) I will pass either in maths or in science.
38. **Harita : _____ (seeking information)**
Spandan :It is near the bus station.
(A) How is the ATM?
(B) When will you withdraw money from the ATM?
(C) Where is the ATM?
(D) Why will you go to the ATM?
- **Complete the sentences choosing the correct option focusing the functions in the brackets.** [03]
39. **Remove the back cover of the mobile.....(describing process)**
a) for removing the battery
b) Take out the battery.
c) as your mobile is not working.
d) and you can find the battery.
40. **Rushil will.....(showing alternatives)**
a) sing a Punjabi song and dance.
b) make a record in running this time.
c) buy a bike because he is fond of riding.
d) study either French or English literature.
41. **Jenil danced well.....(indicating contrast)**
a) so he got the first prize.
b) therefore he will be chosen for the national competition.
c) but he was not selected for the annual programme.
d) though he was given the trophy.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- **Complete the paragraph filling in the blanks with the appropriate words from the brackets.** [03]

(adheres, determined, trifle,)

42. Generally a clever student plan well in advance. He never wastes his/her time in _____. He succeeds in his aim only because he ____ to the principles. During the exam time, he/she is confident enough to write the answers. Manan is such a _____ boy.

Find and write the word having nearest meaning. [03]

43. **fascinated:** sacrificed charming resulted attracted
44. **slim:** very big fattish very thin delicate
45. **vanish:** attract amaze disappear chop

SECTION-D

46. **Read the dialogue and complete the indirect narration given below choosing the correct option from the brackets. :** [02]

Mahek: What do you say about my performance?

Kartik: I can say you have done it gracefully today.

Mahek: Thank you, Kartik.

Mahek _____ (told, said, asked) Kartik what he said about _____ (his, her, him) performance.

Kartik replied _____ (that, if, whether) he could say she had done it gracefully _____ (previous day, that day, then). Mahek thanked Kartik

Join the sentences using the appropriate conjunctions in the brackets: [03]

47. Mr. Khanna was busy. He did not pay attention to my request. (and, but, so)
48. Rajiv is the salesman. He comes to my office on every Wednesday. (whom, whose, who)
49. My younger son will eat dabeli. He will eat sandwich. (therefore, neither..nor, either..or)

50. **Rewrite the paragraph filling in the blanks with appropriate words in the brackets.** [03]

The following day _____ (king, king's, kings) son came down to a nearby river to swim.

_____ (when, while, whose) he entered the water, the father saw the lovely gold necklace _____ (when, which, whose) the prince had taken off.

Do as directed: [04]

51. The policeman asked the stranger some questions.

The stranger did not reply any questions. The police man held him by his collar.

Begin like this, the stranger was asked some questions by the policeman.....

52. It is raining heavily. The rivers too are flowing dangerously. The boatmen are taking their boats to the bank.

Begin like this, It was raining heavily.

Select the questions to get the underlined words / a phrase as their answers: [03]

53. Rehman can speak any language fluently.

- (A) What can Rehman do?
(B) How can Rehman speak any language?
(C) Whose language can Rehman speak?
(D) Which language can Rehman speak ?

54. Vivek has recently joined the gym for building his body.

- (A) When has Vivek joined
(B) What has Vivek done at gym?
(C) Which gym has Vivek joined?
(D) Why has Vivek joined the gym?

55. The cook added a little red chilli powder in the sauce.
(A) What did the cook add in the sauce?
(B) How much red chilli powder did the cook add in the sauce?
(C) Who added the red chilli powder?
(D) Why did the cook add red chilli powder in sauce?

SECTION- E

56. **Write a paragraph in about 125 words on the following: (any one)** [06]

My English Teacher

(name - his/her physical appearance-her/his method of teaching-his/her knowledge- his/her nature-his/her treatment to slow learner-why is he your ideal?)

OR

The Best village of Gujarat

(name -system of governance- population-facilities-health care centre-banks-CCTV- drainage-drop out ratio of the students - awards)

OR

A Visit to a bird sanctuary

(When and which bird sanctuary-How did you reach there? Variety of birds-chirping-habitats - shooting-enjoyed nature)

57. **Write any one of the following.** [05]

- Ketki Chauhan writes an e-mail to her friend, Nirali on kpc543@yahoo.com inviting her to her place to celebrate Diwali 40 words..

OR

- Write a report on collecting the relief fund for the blind in your school (fund - NSS unit of the school-visited areas for collection-response of the people-a handsome amount - sent it to the blind school of your area- your role)

58. **Describe the picture in about ten sentences.** [05]

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-10 : સંસ્કૃત

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 80

નોંધ: આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ ગુણ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	22	22	19	13	04	80
ટકા	28	28	24	15	05	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	24	28	24
2.	અતિ ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (VSA)	02	03	02
3.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA)	12	18	24
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LA-I)	02	03	06
5.	લાંબા પ્રશ્નો (LA-II)	06	09	24
	પ્રશ્નોની કુલ સંખ્યા	46	61	80

વિભાગ અનુસાર ગુણભાર :

ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	જનરલ વિકલ્પ વિના ગુણ	જનરલ વિકલ્પ સાથે ગુણ	ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	જનરલ વિકલ્પ વિના ગુણ	જનરલ વિકલ્પ સાથે ગુણ
1.	સં વદધ્વમ્	4	5	13.	ગીતામૃતમ્	4	6
2.	યદ્ધવિષ્યો વિનશ્યતિ	4	5	14.	ક इदं दुष्करं कुर्यात्	4	4
3.	સ્વસ્થવૃતંત સમાચર	4	6	15.	જય: પરાજયો વા	3	3
4.	જનાર્દનસ્ય પશ્ચિમ: સન્દેશ:	4	4	16.	અદ્ભુતં યુદ્ધમ્	4	6
5.	ગુણવતી કન્યા	4	6	17.	સ્વાભાવિકં સાદૃશ્યમ્	4	5
6.	કાષ્ટખણ્ડ:	4	5	18.	મુક્તાનિ મુક્તકાનિ	1	2
7.	સુખાષિતકુસુમાનિ	4	4	19.	સત્યં મયૂર:	4	8
8.	સાક્ષિભૂત: મનુષ્ય:	5	10	20.	તથૈવ તિષ્ઠતિ	3	3
9.	ચક્ષુષ્માન્ અન્ધ એવ	4	6		અપઠિતમ્	4	4
10.	ત્વમેકા ભવાનિ	4	5		કુલ ગુણ	80	107
11.	યસ્ય જનનં તસ્ય મરણમ્	4	5				
12.	કલિકાલસર્વજ્ઞો હેમચન્દ્ર:	4	5				

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-10 : સંસ્કૃત

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 80

- સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં પાંચ વિભાગો છે.
(2) પ્રશ્નોના ક્રમ 1 થી 61 છે.
(3) પ્રશ્નોની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.
(4) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો. પ્રશ્નોના જવાબ ક્રમમાં લખવા.
- Instruction : (1) There are five sections in this question paper.
(2) There are 1 to 61 questions.
(3) Marks are indicated at the right side of the question Paper.
(4) Begin new section from the new page.

વિભાગ-A (ગદ્ય વિભાગ)

[16]

- અધોદત્તસ્ય ગદ્યખण्डस्य गुर्जरभाषायाम्/आङ्ग्लभाषायाम् अनुवादं कुरुत । (कोऽपि एकः) [4]
(નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો.) (કોઈપણ એક)
(Translate the following passage into English) (Any One)
પ્રશ્નક્રમાંક : 1, 2
(ગદ્યપાઠોમાંથી બે ગદ્યખંડો અનુવાદ માટે પૂછવા.)
- અધોદત્તાનાં સંસ્કૃત-પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ વિકલ્પેભ્યઃ ચિત્વા સંસ્કૃતે લિખત । (કે અપિ દ્વે) [2]
(નીચે આપેલા સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર વિકલ્પમાંથી સંસ્કૃતમાં લખો. (કોઈપણ બે)
(Choose Answer the following Sanskrit questions in Sanskrit). (Any Two)
પ્રશ્નક્રમાંક : 3, 4, 5
(આ પ્રશ્નો ફક્ત ગદ્યપાઠોમાંથી જ પૂછવા.)
- અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ ગુર્जरभाषायां / आङ्ग्लभाषायां लिखत । (के अपि द्वे) [4]
(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો.) (કોઈપણ બે)
(Answer the following questions in English.) (Any Two)
પ્રશ્નક્રમાંક : 6, 7, 8
(આ પ્રશ્નો ફક્ત ગદ્યપાઠોમાંથી જ પૂછવા.)
- અધોદત્તસ્ય विषयस्य उपरि संक्षेपेण टिप्पणीं लिखत । (कोऽपि एकः) [2]
(નીચે આપેલા વિષય ઉપર ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ એક)
(Write short note on the following.) (Any One)
પ્રશ્નક્રમાંક : 9,10
(આ સંક્ષેપ નોંધ ગદ્યપાઠોમાંથી જ પૂછવી)
- 11. અધોદત્તં गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत । [4]
(નીચે આપેલો ગદ્યખંડ વાંચીને પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં લખો.)
(Read the paragraph carefully and write answer in Sanskrit.)
(ગદ્યપાઠોમાંથી જ આ ગદ્યખંડ પૂછવો. તેમાં નીચે ચાર પ્રશ્નો મૂકવા.)

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

વિભાગ-B (પદ્ય વિભાગ)

[16]

- અધોદત્તસ્ય પદ્યખંડસ્ય ગુર્જરભાષાયામ્ / આઙ્ગલભાષાયામ્ અનુવાદં કુરુત । (કોઽપિ એકઃ) [4]
(નીચે આપેલા પદ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો.) (કોઈપણ એક)
Translate the following passage into English. (Any One)
પ્રશ્નક્રમાંક : 12, 13
(પદ્ય પાઠોમાંથી બે પંક્તિઓવાળા બે શ્લોકો અથવા ચાર પંક્તિવાળો એક શ્લોક અનુવાદ કરવા માટે પૂછવો.)
- અધોદત્તાનાં સંસ્કૃતપ્રશ્નાનાં ઉત્તરાણિ વિકલ્પેભ્યઃ ચિત્વા સંસ્કૃતે લિખત । (કે અપિ દ્વે) [2]
(નીચે આપેલા સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર વિકલ્પોમાંથી સંસ્કૃતમાં લખો.) (કોઈપણ બે)
(Choose Answer the following Sanskrit questions in Sanskrit). (Any Two)
પ્રશ્નક્રમાંક : 14, 15, 16
(આ પ્રશ્નો ફક્ત પદ્યપાઠોમાંથી જ પૂછવા.)
- અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયાં / આઙ્ગલભાષાયાં લિખત । (કેઽપિ ત્રયઃ) [6]
(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો.) (કોઈપણ ત્રણ)
Write the following answers in English. (Any Three)
પ્રશ્નક્રમાંક : 17, 18, 19, 20
(આ પ્રશ્નો ફક્ત પદ્યપાઠોમાંથી જ પૂછવા.)
- શ્લોકપૂર્તિ કુરુત । (કે અપિ દ્વે) [04]
(શ્લોક પૂર્તિ કરો.) (કોઈપણ બે)
(Complete the verses.) (Any Two).
પ્રશ્નક્રમાંક : 21, 22, 23
(પદ્યપાઠોના સ્વાધ્યાયમાં શ્લોકપૂર્તિ માટે આપવામાં આવેલા શ્લોકો જ શ્લોકપૂર્તિ માટે પૂછવા. અન્ય નહીં.)

વિભાગ-C (નાટ્ય વિભાગ)

[16]

- અધોદત્તસ્ય નાટ્યખંડસ્ય ગુર્જરભાષાયામ્ / આઙ્ગલભાષાયામ્ અનુવાદં કુરુત । (કોઽપિ એકઃ) [4]
(નીચે આપેલા નાટ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો.) (કોઈપણ એક)
(Translate the following dialogues into English.) (Any Two)
પ્રશ્નક્રમાંક : 24, 25
(નાટ્યપાઠોમાંથી ત્રણ નાટ્યખંડો અનુવાદ માટે પૂછવા.)
- અધોદત્તં વાક્યં કઃ વદતિ ઇતિ લિખત । (કે અપિ દ્વે) [2]
(નીચે આપેલાં વાક્યો કોણ બોલે છે તે લખો.) (કોઈપણ બે)
(State Who says the Whom.) (Any Two)
પ્રશ્નક્રમાંક : 26, 27, 28
(જોડકાં સ્વરૂપે વિભાગ 'અ' માં વાક્ય અને વિભાગ 'બ' માં વક્તાનું નામ લખી વાક્ય-વક્તા જોડવા પૂછવું.)
- અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયાં / આઙ્ગલભાષાયાં લિખત । (કે અપિ દ્વે) [4]
(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો.) (કોઈપણ બે)
(Answer the following questions in English.) (Any Two)
પ્રશ્નક્રમાંક : 29, 30, 31
(આ પ્રશ્નો ફક્ત નાટ્યપાઠોમાંથી જ પૂછવા.)

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- અધોદત્તયોઃ વિષયયોઃ ઉપરિ સંક્ષેપેણ ટિપ્પણી લિખત । (કે અપિ દ્વે) [4]

(નીચે આપેલા વિષય ઉપર ટૂંકનોંધ લખો.) (કોઈપણ બે)

(Write short note for the following.) (Any Two)

પ્રશ્નક્રમાંક : 32, 33, 34

(આ ટિપ્પણી ફક્ત નાટ્યપાઠોના આધારે પૂછવી.)

- કોષ્ટગતાનિ પદાનિ પ્રયુજ્ય વાક્યે રચયત । (કે અપિ દ્વે) [2]

(કૌસમાં આપેલાં પદોનો ઉપયોગ કરીને વાક્યો બનાવો.) (કોઈપણ બે)

(Make sentence using words given in the brackets.) (Any Two)

પ્રશ્નક્રમાંક : 35, 36, 37

(આ વાક્યો નાટ્યખંડમાંથી જ પૂછવાં.)

વિભાગ-D વ્યાકરણ વિભાગ

[16]

- અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનાં સૂચનાનુસારમ્ ઉત્તરાણિ લિખત ।

(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના સૂચના મુજબ ઉત્તરો લખો.)

(Answer the following questions according to instruction given.)

38. ' ' શબ્દસ્ય સમાનાર્થકં શબ્દમ્ અધોદત્તેભ્યઃ વિકલ્પેભ્યઃ ચિત્વા લિખત । [1]

(ત્રણ વિકલ્પો આપવા.)

39. ' ' શબ્દસ્ય વિરુદ્ધાર્થકં શબ્દમ્ અધોદત્તેભ્યઃ વિકલ્પેભ્યઃ ચિત્વા લિખત । [1]

(ત્રણ વિકલ્પો આપવા.)

40. અધોદત્તેભ્ય ક્રિયાપદેભ્યઃ વર્તમાનકાલસ્ય રૂપં ચિત્વા લિખત । [1]

(ત્રણ વિકલ્પો આપવા.)

41. અધોદત્તેભ્ય ક્રિયાપદેભ્યઃ સામાન્ય ભવિષ્યકાલસ્ય રૂપં ચિત્વા લિખત । [1]

(સામાન્ય ભવિષ્યકાળનાં કોઈપણ પુરુષ અને વચનનાં ક્રિયાપદો શોધવા માટે પૂછવાં.)

42. અધોદત્તેભ્ય ક્રિયાપદેભ્યઃ આજ્ઞાર્થ-અન્યપુરુષસ્ય એકવચનસ્ય/દ્વિચનસ્ય/બહુવચનસ્ય રૂપં ચિત્વા લિખત । [1]

(અન્ય પુરુષનાં જ ક્રિયાપદો પૂછવાં.)

43. અધોદત્તેભ્ય ક્રિયાપદેભ્યઃ વિધ્યર્થ અન્યપુરુષસ્ય એકવચનસ્ય/દ્વિચનસ્ય/બહુવચનસ્ય રૂપં ચિત્વા લિખત । [1]

(અન્ય પુરુષનાં જ ક્રિયાપદો પૂછવાં.)

44. અધોદત્તેભ્યઃ વાક્યેભ્યઃ 'સ્મ' પ્રયોગયુક્તં શુદ્ધ વાક્યં ચિત્વા લિખત । [1]

(અન્ય પુરુષનું જ ક્રિયાપદ પૂછવું. જવાબ માટે ત્રણ વિકલ્પો આપવા.)

45. અધોદત્તેભ્યઃ નામરૂપેભ્યઃવિભક્તેઃ વચનસ્ય રૂપં ચિત્વા લિખત । [1]

(અ કારાન્ત પુલ્લિંગ અને અ કારાન્ત નપુંસકલિંગના પ્રથમાથી સપ્તમી વિભક્તિ સુધીનાં નામપદોનો પરિચય આપવા માટે પૂછવાં.)

46. અધોદત્તેભ્યઃ નામરૂપેભ્યઃ વિભક્તેઃ વચનસ્ય રૂપં ચિત્વા લિખત । [1]

(આ કારાન્ત, ઇ કારાન્ત સ્ત્રીલિંગનાં પ્રથમાથી સપ્તમી વિભક્તિ સુધીનાં નામપદોનો પરિચય આપવા માટે પૂછવાં.)

47. ઉપપદવિભક્તેઃ પ્રયોગં કૃત્વા રિક્તસ્થાનં પૂરયત । [1]

(ઉપપદ વિભક્તિના પ્રયોગોવાળી ખાલી જગ્યા પૂછવી.)

48. પ્રકોષ્ટાત્ યુક્તં સંખ્યાપદં ચિત્વા રિક્તસ્થાનં પૂરયત । [1]

(સંખ્યા વિશેષણયુક્ત પદના ઉપયોગવાળી ખાલી જગ્યા પૂછવી.)

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

49. रेखाङ्कितपदस्य कृदन्तप्रकारं विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत । [1]
(રેખાંકિત પદમાં રહેલા સંબંધક ભૂતકૃદંત, હેત્વર્થકૃદંત, કર્મણિ ભૂતકૃદંત, કર્તારિ ભૂતકૃદંત અને વિધ્યર્થ કૃદંતમાંથી કોઈ પણ કૃદંતનો પ્રકાર પૂછવો. જવાબ માટે ત્રણ વિકલ્પો આપવા.)
50. अधोदत्तस्य सन्धिविच्छेदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत । [1]
(સંધિ છોડવા માટેનો એક પ્રશ્ન પૂછવો. જવાબ માટે ત્રણ વિકલ્પો આપવા.)
51. अधोदत्तस्य सन्धियुक्तं पदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत । [1]
(સંધિ જોડવા માટેનો એક પ્રશ્ન પૂછવો. જવાબ માટે ત્રણ વિકલ્પો આપવા.)
- अधोदत्तयोः सामासिकपदयोः समासप्रकारौ दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत । [2]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 52 અને 53
(બંને પ્રશ્નોમાં સામાસિક પદો જ મૂકવાં. તેમનો પ્રકાર ઓળખાવવાનો છે. જવાબ માટે ત્રણ વિકલ્પો આપવા.)

વિભાગ-E સંયુક્ત વિભાગ

[16]

54. अधोदत्तानि वाक्यानि कथानकक्रमानुसारेण स्थापयत । [4]
(નીચે આપેલાં વાક્યો કથાનકક્રમ અનુસાર ગોઠવો.)
(Arrange the sentence according to sequence of the story.)
(ઘટનાક્રમને ધ્યાનમાં રાખીને ગદ્યખંડોમાંથી A, B, C, અને D એવા ચાર વાક્યો મૂકવાં.)
55. अधोदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत । [4]
(નીચે આપેલો ગદ્યખંડ વાંચીને પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં લખો.)
(Read the following passage carefully and write answers in Sanskrit.)
(વિદ્યાર્થીઓની વચકક્ષાને ધ્યાનમાં રાખીને ધોરણ-10ના પાઠ્યપુસ્તક સિવાયનો સંસ્કૃત ગદ્યખંડ મૂકવો. ગદ્યખંડ નીચે સંસ્કૃતમાં ચાર પ્રશ્નો મૂકવા.)
- कर्ता-कृतीनां योग्य मेलनं कुरुत । (के अपि द्वे) [2]
(કર્તા સાથે યોગ્ય કૃતિ જોડો.) (કોઈપણ બે)
(Match the following with author and their books.) (Any Two)
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 56, 57, 58
(ગદ્ય, પદ્ય અને નાટ્ય પાઠોના કર્તા અને કૃતિઓને યોગ્ય રીતે જોડવા માટેના પ્રશ્ન પૂછવા. 'અ' વિભાગમાં કર્તા અને 'બ' વિભાગમાં મૂળ કૃતિનું કે પાઠનું નામ લખવું.)
- रेखाङ्कितानि पदानि शुद्धानि कृत्वा गद्यखण्डं पुनः लिखत । (कानि अपि त्रीणि) [3]
(રેખાંકિત પદોને શુદ્ધ કરીને ગદ્યખંડ ફરીથી લખો.) (કોઈપણ ત્રણ)
(Correct the underlined words and rewrite the paragraph.) (Any three)
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 59
(અનુનાસિક, અનુસ્વાર લેખનને ધ્યાનમાં રાખીને ગદ્યપાઠોમાંથી જ ગદ્યખંડ પૂછવો. રેખાંકિત શબ્દો ચાર પૂછવા.)
- अधोदत्तस्य श्लोकस्य गुर्जरभाषायाम् / आङ्ग्लभाषायाम् अनुवादं कृत्वा अर्थविस्तारं कुरुत । [3]
(કોડપિ એક :)
(નીચે આપેલા શ્લોકનો અનુવાદ કરીને અર્થવિસ્તાર કરો.) (કોઈપણ એક)
(Translate the following verses and expand the idea.) (Any One)
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 60, 61
(પદ્યપાઠોના સ્વાધ્યાયમાં આપેલા શ્લોકો જ અર્થવિસ્તાર માટે પૂછવા. અન્ય નહીં.)

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-10 : સંસ્કૃત

વાર્ષિક પરીક્ષા

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 80

- સૂચનાઓ: (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં પાંચ વિભાગો છે.
(2) પ્રશ્નોના ક્રમ 1 થી 61 છે.
(3) પ્રશ્નોની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.
(4) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો. પ્રશ્નોના જવાબ ક્રમમાં લખવા.
- Instruction : (1) There are five sections in this question paper.
(2) There are 1 to 61 questions.
(3) Marks are indicated at the right side of the question Paper.
(4) Begin new section from the new page.

વિભાગ-A (ગદ્ય વિભાગ)

[16]

- અધોદત્તસ્ય ગદ્યખण्डस्य गुर्जरभाषायाम्/आङ्ग्लभाषायाम् अनुवादं कुरुत । (कोऽपि एकः) [4]
(નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો.) (કોઈપણ એક)
(Translate the following passage into English) (Any One)
 1. पुरा एकस्मिन् जलाशये अनागतविधाता, प्रत्युत्पन्नमतिः यद्भविष्यति त्रयो मत्स्याः वसन्ति स्म । अथ कदाचित् तं जलाशयं दृष्ट्वा धीवरैः उक्तम् - “अहो बहुमत्स्योऽयं हृदः । कदाचिद् अपि न अस्माभिः अन्वेषितः । तदद्य आहारवृत्तिः सञ्जाता । श्वः अत्रागम्य मत्स्यकूर्मादयो व्यापादयितव्याः इति निश्चयः ।”
 2. ब्रह्मन्, न खलु साधुसेवितोऽयं पन्थाः येनासि प्रवृत्तः । निहन्त्येषः परस्तात् । इन्द्रियाश्वसमुत्थापितं हि रजः कलुषयति दृष्टिम् अनक्षजिताम् । कियद् दूरं वा चक्षुरीक्षते । विशुद्धया हि धिया पश्यन्ति कृतबुद्ध्यः सर्वान् अर्थान् असतः सतो वा ।
- अधोदत्तानां संस्कृत-प्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा संस्कृते लिखत । (के अपि द्वे) [2]
(નીચે આપેલા સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર વિકલ્પમાંથી સંસ્કૃતમાં લખો. (કોઈપણ બે)
(Choose Answer the following Sanskrit questions in Sanskrit). (Any Two)
 3. सिद्धहैमस्य षट्सु अध्यायेषु कस्य व्याकरणम् अस्ति ?
(A) संस्कृतस्य (B) प्राकृतस्य (C) पालीभाषायाः
 4. परस्परं भिन्नेषु पदार्थेषु कीदृशम् आन्तर्यं भवति ?
(A) स्वाभाविकम् (B) सादृश्यम् (C) अस्वाभाविकम्
 5. श्रेष्ठिपुत्रस्य नाम किं आसीत् ?
(A) शाण्डिल्यः (B) शक्तिकुमारः (C) अनागतविधाता
- अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि गुर्जरभाषायाम् / आङ्ग्लभाषायां लिखत । (के अपि द्वे) [4]
(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો.) (કોઈપણ બે)
(Answer the following questions in English.) (Any Two)
 6. લેખકે મનુષ્યોને કાજખંડ જેવા શા માટે કહ્યા છે ?
Why has author compared man with a piece of wood ?
 7. કન્યા શું વેચે છે અને એનાથી શું મેળવે છે ?
Which things does the girl sell ? What does she get in return ?
 8. અજાણ્યા પુરુષને જોઈને અર્જુનને કેમ આશ્ચર્ય થયું ?
On seeing the unfamiliar person, why was Arjuna astonished ?

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- અધોદત્તસ્ય વિષયસ્ય उपरि संक्षेपेण टिप्पणीं लिखत । (कोऽपि एकः) [2]

(नीचे आपेदा विषय उपर टूंकनोंध लभो. (कोईपण अेक)
(Write short note on the following.) (Any One)

9. शक्तिकुमारनी परीक्षा योजना
Shaktikumar's Planning for test

10. आवर्तपात नामनुं विध्न
Explain the obstacles (Falling in whirlpool)

11. अधोदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृत भाषायां लिखत । [4]

(नीचे आपेदो गद्यखंड वांथीने प्रश्नोना उत्तर संस्कृतमां लभो.)

(Read the paragraph carefully and write answer in Sanskrit.)

संसारे विविधाः पदार्थाः सन्ति । तद्यथा स्वर्ण-लौहादयो धातवः, वट-खदिरादयः वृक्षाः गो-घोटकादयः पशवः च । एषु पुनः प्रत्येकमपि पदार्थाः भिन्नाः भिन्नाः भवन्ति । तद्यथा - स्वर्ण लौहात् भिन्नं भवति । अथ च प्रत्येकः सुवर्णखण्डः परस्परम् आकारेण प्रकारेण च भिन्नः भिन्नः भवति ।

प्रश्नाः

- A. कुत्र विविधाः पदार्थाः सन्ति ?
B. स्वर्ण-लौहादयो के सन्ति ?
C. लौहात् किं भिन्नं भवति ?
D. प्रत्येकः सुवर्णखण्डः कीदृशः भवति ?

विभाग - B (पद्य विभाग)

[16]

- अधोदत्तस्य पद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् / आङ्ग्लभाषायाम् अनुवादं कुरुत । (कोऽपि एकः) [4]

(नीचे आपेदा पद्यखंडनो गुजराती भाषामां अनुवाद करो.) (कोईपण अेक)

Translate the following passage into English. (Any One)

12. शतं पदानि निष्क्रम्य शौचार्थं गच्छ सत्वरम् ।
फेनिलेन करौ कृत्वा शुद्धौ व्यायाममाचर ॥ १॥
तैलं मर्दय काये त्वं ततः स्नानं समाचर ।
यथाविधि जलेनैव वस्त्रं स्वीयं प्रधावय ॥ २॥
13. यत् कृत्वा न भवेद् धर्मो न कीर्तिः न यशो ध्रुवम् ।
शरीरस्य च भवेत् खेदः कस्तत् कर्म समाचरेत् ॥
निवर्तय गतिं नीचां परदाराभिमर्शनात् ।
न तत् समाचरेत् धीरो यत्परोऽस्य विगर्हयेत् ॥

- अधोदत्तानां संस्कृत-प्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा संस्कृते लिखत । (के अपि द्वे) [2]

(नीचे आपेदा संस्कृत प्रश्नोना उत्तर विकल्पमांथी संस्कृतमां लभो. (कोईपण अे)

(Choose Answer the following Sanskrit questions in Sanskrit). (Any Two)

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

14. सर्वे कीदृशाः भवन्तु ?

(A) योगिनः (B) सुखिनः (C) मानिनः

15. कुत्र प्रविष्टस्य भक्तस्य भवानी एका एव गतिः वर्तते ?

(A) व्रते (B) विपत्तौ (C) संसारे

16. पुरुषः केन परीक्ष्यते ?

(A) शीलेन (B) धनेन (C) पदेन

● अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि गुर्जरभाषायां / आङ्ग्लभाषायां लिखत । (केऽपि त्रयः) [6]

(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો.) (કોઈપણ ત્રણ)

Write the following answers in English. (Any Three)

17. गुरु केवा डोवा जेईअे ?

What are the characteristics of a Guru ?

18. ऋषि सूर्य पासे शानी याचना करे छे ?

For what does Rishi request the Sun ?

19. ભક્ત શું શું જાણતો નથી ?

Which things does a devotee not know ?

20. 'गीतामृतम्'માં કહેલા ભક્તના ચાર પ્રકાર જણાવો ?

Name four type of devotees according to 'गीतामृतम्' ?

● श्लोकपूर्ति कुरुत । (के अपि द्वे) [04]

(શ્લોક પૂર્તિ કરો.) (કોઈપણ બે)

(Complete the verses.) (Any Two).

21. आपत्सु रामः भवाञ्जनेयः ॥

22. विवादे विषादे भवानि ॥

23. सर्वे भवन्तु भवेत् ॥

વિભાગ-૯ (નાટ્ય વિભાગ)

● अधोदत्तस्य नाट्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् / आङ्ग्लभाषायाम् अनुवादं कुरुत । (कोऽपि एकः) [4]

(નીચે આપેલા નાટ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો.) (કોઈપણ એક)

(Translate the following dialogues into English.) (Any one)

24. परिव्राजकः - शाण्डिल्य । न भेतव्यं, न भेतव्यम् । मयूरः खलु एषः ।

शाण्डिल्यः - सत्यं मयूरः ।

शाण्डिल्यः - यदि मयूरः उद्घाटयामि अक्षिणि ।

परिव्राजकः - छन्दतः ।

शाण्डिल्य : - अविधा ! दास्याःपुत्रो व्याघ्रो मद्भयेन मयूररूपं गृहीत्वा पलायते ।

25. सुनीतः - न जानामि । प्रथमं कथयतु यत् प्रस्तरादयः किं कुर्वन्ति ?

पुनीतः - प्रस्तरादयस्तु अचेतनाः सन्ति, ते स्वयं क्रियां कर्तुं समर्थाः न भवन्ति । अतः ते तथैव तिष्ठति ।

सुनीतः - सचेतनाः पशवः पक्षिणश्च किं कुर्वन्ति ?

पुनीतः - एते घटनया उत्थितात् ध्वनेः भयमनुभवन्ति । अतः घटनास्थलात् दूरे धावन्ति ।

(अधોદત્ત વાક્યં કઃ વદતિ ઇતિ લિખત । કૌ અપિ દ્વૌ) [2]

(નીચે આપેલાં વાક્યો કોણ બોલે છે તે લખો.) (કોઈપણ બે)

(State Who says to Whom.) (Any Two)

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

અ

26. कानि कानि त्रीविधानि कार्याणि ?
27. मर्षयतु भवान् । मद्बचनावगन्ता भव ।
28. भवानेव तावत् प्रथमः ।

ब

- धृतराष्ट्रः
- सुनीतः
- पुनीतः
- चाणक्यः

- अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि गुर्जरभाषायाम् / आङ्ग्लभाषायां लिखत । (के अपि द्वे) [4]

(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો.) (કોઈપણ બે)
(Answer the following questions in English.) (Any Two)

29. दुर्घटनाना साक्षी कोश कोश बने छे ?
Who happens to be the witness of an accident ?
30. याशक्यना मतानुसार नंदना अने चंद्रगुप्तना राज्यामां शो इरक छे ?
According to Chanakya in what matter does chandragupta's kingdom differ from that of Nanda ?
31. विद्याभ्यास शा माटे करवो ज़ोईअे ?
Why should one study?

- अधोदत्तयोः विषययोः उपरि संक्षेपेण टिप्पणीं लिखत । (के अपि द्वे) [4]

(નીચે આપેલા વિષય ઉપર ટૂંકનોંધ લખો.) (કોઈપણ બે)
(Write short note for the following.) (Any Two)

32. साक्षिभूत मनुष्यनुं प्रथम कर्तव्य
First duty of the witness person
33. घटोत्कचनुं पात्रालेपन
Characteristics of Ghatotkacha
34. शांडिल्यअे करेलुं उद्याननुं वर्णन
Write the description of the garden according to Shandilya.

- कोष्ठगतानि पदानि प्रयुज्य वाक्ये रचयत । (के अपि द्वे) [2]

(કોષમાં આપેલાં પદોનો ઉપયોગ કરીને વાક્યો બનાવો.) (કોઈપણ બે)
(Make sentence using words given in the brackets.) (Any Two)

35. घटोत्कच धृतराष्ट्रने प्रणाम करे छे.
Ghatokacha bow down to Dhritrashtra.
(घटोत्कच धृतराष्ट्र प्र + नम्)
36. पथ्यरो अचेतन होय छे.
Stones are inanimate.
(प्रस्तर अचेतन भू - भव्)
37. राजपुरुषो बीज देशमां जय छे.
Statemen go abroad.
(राजपुरुषः देशान्तर, व्रज्)

વિભાગ - D (વ્યાકરણ વિભાગ)

[16]

- अधोदत्तानां प्रश्नानां सूचनानुसारम् उत्तराणि लिखत ।

(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના સૂચના મુજબ ઉત્તરો લખો.)
(Answer the following questions according to instruction given.)

38. 'आशा' शब्दस्य समानार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत । [1]
નિશા, દિશા, આકાઢ્ક્ષા
39. 'कृशः' शब्दस्य विरुद्धार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत । [1]
પીનઃ, અજઃ, શાશ્વતઃ

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

40. अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः वर्तमानकालस्य उत्तमपुरुषस्य एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]
खादति, खादतः, खादामि
41. अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः सामान्य भविष्यकालस्य मध्यमपुरुषस्य एक वचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]
दास्यामि, दास्यसि, दास्यति
42. अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः आज्ञार्थ-अन्यपुरुषस्य द्विवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]
भवन्तु, पिबतु, अटताम्
43. अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः विध्यर्थ अन्यपुरुषस्य बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]
गच्छेत्, गच्छेताम्, गच्छेयुः
44. 'अर्जुनः प्राचीनं युद्धम् अस्मरत् ।' दत्तस्य वाक्यस्य 'स्म' प्रयोगयुक्तं शुद्धं वाक्यं चित्वा लिखत । [1]
(क) अर्जुनः प्राचीनं युद्धं स्मरन्ति स्म ।
(ख) अर्जुनः प्राचीनं युद्धं स्मरति स्म ।
(ग) अर्जुनः प्राचीनं युद्धं स्मरसि स्म ।
45. अधोदत्तेभ्यः नामरूपेभ्यः पञ्चमी विभक्तेः एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]
लोकेन, लोकात्, लोकाय
46. अधोदत्तेभ्यः नामरूपेभ्यः द्वितीया विभक्तेः एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]
विद्या, विद्याम्, विद्यायाः
47. उपपदविभक्तेः प्रयोगं कृत्वा रिक्तस्थानं पूरयत । [1]
श्री नमः । (गणेशम्, गणेशात्, गणेशाय)
48. प्रकोष्ठात् युक्तं संख्यापदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत । [1]
..... श्रेष्ठिपुत्रः वसति । (एकः, एका, एकम्)
49. रेखाङ्कितपदस्य कृदन्तप्रकारं विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत । [1]
अतिथये प्रथमं स्नातुं निवेदितवती ।
(हेत्वर्थकृदन्तम्, सम्बन्धकभूतकृदन्तम्, कर्मणिभूतकृदन्तम्)
50. अधोदत्तस्य सन्धिविच्छेदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा कुरुत । [1]
मानवोऽपि
(मानवाः + अपि, मानवः + अपि, मानव + अपि)
51. अधोदत्तस्य सन्धियुक्तं पदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत । [1]
अधिकारः + ते
(अधिकारस्ते, अधिकाराते, अधिकारान्ते)
- अधोदत्तयोः सामासिकपदयोः समास प्रकारं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत । [2]
52. साधुसेवितः
(कर्मधारयः, तत्पुरुषः, द्वन्द्वः)
53. धर्मार्थमोक्षेभ्यः
(तत्पुरुषः, द्वन्द्वः, बहुव्रीहिः)

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

વિભાગ-૯ (સંયુક્ત વિભાગ)

[16]

54. અધોદત્તાનિ વાક્યાનિ કથાનકક્રમાનુસારેણ સ્થાપયત ।

[4]

(નીચે આપેલાં વાક્યો કથાનકક્રમ અનુસાર ગોઠવો.)

(Arrange the sentence according to sequence of the story.)

(A) યદયં વિક્તદાસઃ ધનિકોઽપિ લુબ્ધો વર્તતે ।

(B) અતઃ કેનાપિ ઉપાયેન મયા અસૌ વચ્ચનીયઃ ।

(C) એકદા કૂટનાથેન ચિન્તિતમ્ ।

(D) તસ્ય કૂટનાથાભિધઃ વૈશ્યઃ પ્રાતિવેશિકઃ આસીત્ ।

55. અધોદત્તં ગદ્યખંડં પઠિત્વા પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ સંસ્કૃતે લિખત ।

[4]

(નીચે આપેલો ગદ્યખંડ વાંચીને પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં લખો.)

(Read the following passage carefully and write answers in Sanskrit.)

છાત્રાણાં પ્રધાનં કર્તવ્યમ્ અસ્તિ યત્ તે સ્વગુરુણામ્ આજ્ઞાં પાલયન્તુ । સ્વગુરુણામ્ આજ્ઞાયાઃ પાલનં છાત્રાણાં પવિત્રં કર્તવ્યમ્ અસ્તિ ।

ગુરુણામ્ આજ્ઞાયાઃ પાલનેન એવ છાત્રઃ સંસારે ઉન્નતિં કર્તુ સમર્થઃ ભવતિ । ગુરુણામ્ આશીર્વાદેન એવ છાત્રઃ સર્વાઃ વિદ્યાઃ સરલતયા

શિક્ષતે । છાત્રાણાં કર્તવ્યમ્ અસ્તિ યત્ તે ગુરુણાં સેવાં કુર્વન્તુ, સાવધાનતયા વિદ્યાં પઠન્તુ, વિદ્યાયાઃ અધ્યયને ચિત્તં દદતુ, સત્કર્મસુ

પ્રવૃત્તાઃ ભવન્તુ બ્રહ્મચર્યં પાલયન્તુ માતૃણાં પિતૃણાં ચ સેવાં કુર્વન્તુ સ્વજ્યેષ્ઠાનામ્ આજ્ઞાં પાલયન્તુ ।

પ્રશ્નાઃ

(A) છાત્રાણાં પ્રધાનં કર્તવ્યમ્ કિમ્ અસ્તિ ?

(B) છાત્રઃ સંસારે ઉન્નતિં કર્તુ કદા સમર્થઃ ભવતિ ?

(C) છાત્રાઃ કસ્મિન્ કાર્યેષુ પ્રવૃત્તાઃ ભવન્તુ ?

(D) છાત્રાઃ કેષામ્ આજ્ઞાં પાલયન્તુ ?

● કર્તા-કૃતીનાં યોગ્ય મેલનં કુરુત । (કે અપિ દ્વે)

[2]

(કર્તા સાથે યોગ્ય કૃતિ જોડો.) (કોઈપણ બે)

અ

બ

56. વિષ્ણુશર્મા

- રામાયણમ્

57. વાલ્મિકી

- પञ્ચતન્ત્રમ્

58. હેમચન્દ્રાચાર્યઃ

- મહાભારતમ્

- કાવ્યાનુશાસનમ્

● રેખાઙ્કિતાનિ પદાનિ શુદ્ધાનિ કૃત્વા ગદ્યખંડં પુનઃ લિખત । (કાનિ અપિ ત્રીણિ)

[3]

(રેખાંકિત પદોને શુદ્ધ કરીને ગદ્યખંડ ફરીથી લખો.) (કોઈપણ ત્રણ)

(Correct the underlined words and rewrite the paragraph.) (Any three)

59. એકદા સિદ્ધરાજઃ વિચારપથં આરૂઢઃ । સઃ અચિન્તયત્, 'માલવવિજયેન અહં ધનસ્ય સ્વામિત્વમ્ પ્રાપ્તવાન્ ।'

તસ્ય ગ્રંથાગારઃ અપિ મયા પ્રાપ્તઃ પરંતુ ભોજવ્યાકરણેન ભોજસ્ય યાદૃશી કીર્તિર્વર્તતે તાદૃશી કીર્તિર્મયા ન પ્રાપ્તા ।

(નીચે આપેલા શ્લોકનો અનુવાદ કરીને અર્થવિસ્તાર કરો.) (કોઈપણ એક)

[3]

● અધોદત્તસ્ય શ્લોકસ્ય ગુર્જરભાષાયામ્/આડગ્લભાષાયામ્ અનુવાદં કૃત્વા અર્થવિસ્તારં કુરુત । (કોઽપિ એકઃ)

(Translate the following verses and expand the idea.) (Any One)

60. વજ્રાદપિ કઠોરાણિ મૃદૂનિ કુસુમાદપિ ।

લોકોત્તરાણાં ચેતાંસિ કો નુ વિજ્ઞાતુમર્હતિ ॥

61. કર્મણ્યેવાધિકારસ્તે મા ફલેષુ કદાચન ।

મા કર્મફલહેતુર્ભૂઃ મા તે સજ્ઞોઽસ્ત્વકર્મણિ ॥

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24
ધોરણ-10 વિષય-હિંદુ (મધ્યમભાષા) વિષય કોડ 8-05
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય: ૩ કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ ૬૦

નોંધ: આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાપ્તિકો, મોડેરેટરસના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાપ્તિક તેમજ મોડેરેટરસને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	29	16	10	04	21	૬૦
ટકા (%)	36%	20%	13%	05%	26%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	24	24	24
2	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	16	16	16
3	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	04	06	08
4	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	07	12	24
	નિબંધ પ્રકાર (EA)કુલ	01	03	08
	કુલ :	52	61	૬૦

પ્રકરણદીઠ ગુણભાર

ક્રમ	પાઠ/પ્રકરણનું નામ	જનરલ વિકલ્પ વિના ગુણભાર	જનરલ વિકલ્પ સાથે ગુણભાર
	વિભાગ - A (ગદ્ય વિભાગ)	20	
	વિભાગ - B (પદ્ય વિભાગ)	20	
	વિભાગ - C (વ્યાજ્ઞાન)	20	
	વિભાગ - D (અર્થ ગ્રહણ - લેખન વિભાગ)	20	
	કુલ -	૬૦	

નોંધ: જનરલ વિકલ્પ સાથે દર્શાવેલ પ્રશ્નના ગુણ નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર પ્રમાણે દર્શાવેલ છે અન્ય પ્રશ્નપત્ર માટે આ ગુણ અલગ હોઈ શકે છે.

سوال: 10

PAGE - (1)

تاریخ: 05 (پہلی ماہ)

تاریخ: 05

کل نمبر: 50

وقت: 25 منٹ

(پہلی ماہ)

- نوٹ: سوال نمبر 1 سے 10 تک کے جواب دینے ہوں گے۔
 نوٹ: سوال نمبر 1 سے 10 تک کے جواب دینے ہوں گے۔

SECTION A (الف) حصہ اول

(4)

(الف) مناسب جملے بنائیے

(ب)	(الف)
(A) مولیٰ عبدالقادر	(1) ڈرامہ
(B) مولیٰ	(2) سرسید کا بچپن
(C) محمد مجیب	(3) پٹواری
(D) سید اسلم پرویز	(4) مخلوط زبان
(E) الطاف حسین حالی	

(4)

- (ب) دئے گئے متبادلات میں سے صحیح متبادل پسند کر کے خالی جگہ پُر کیجئے۔
- (5) بابائے مایا کو پتھر کے آئینے کو زے میں رکھتے دیکھا۔
 [دودھ، دی، مکھن]
- (6) منگو کو چوانا کو انگریزوں سے سے ————— کی۔
 [اللت، نفرت، محبت]
- (7) سرسید کو ————— نے پالا تھا۔
 [ماں بی بی، دادی بی بی، خالہ بی بی]
- (8) بھگوانی کے شوہر کا نام ————— تھا۔
 [رام لعل، رام سنگھ، رام سائے]

(2)

- (ج) مندرجہ ذیل سوالوں کے جواب ایک جملے میں لکھیے
- (9) منگو کو چوانا کو اپنے ملنے میں لوگ کیا سمجھتے تھے؟
- (10) بھولا کہاں چلا گیا تھا؟

(4)

- (د) مندرجہ ذیل سوالوں کے جواب تین-چار جملوں میں لکھیے۔ (کوئی حد)
- (11) دوپہر میں کہانی کہنے کے باوجود بھولا کے چہرے پر خوشی کیوں منتقل نہیں آ رہی تھی؟

- (12) سرسید کو جاؤں میں جا کر رہنا کیوں پسند تھا ؟
- (13) مردوں کو لڑتوں کے ساتھ ایسا سلوک کرنا چاہیے ؟
- (6) (5) مندرجہ ذیل سوالوں کے جواب صحیح تفصیل سے لکھیے۔ (کوئی دو)
- (14) اسلام میں عورتوں کو کیا حقوق اور اختیارات دئے گئے ہیں ؟
- (15) عجاڑی اور رام سائے کے خیالات میں کیا فرق تھا ؟
- (16) ہمیں ماحول بچانے کے لئے کیا اقدامات کرنے چاہیے ؟

SECTION B (ب) حرۃ (ب) نظم

(4)

- (ب)
- (A) جوشن مبلغ آبادی
- (B) اختر شیرانی
- (C) اکبر الہ آبادی
- (D) فقید اقبال
- (E) سدا

(الف) مناسب جوڑیاں بنائیے۔

- (ایف)
- (17) جلوں دربار رہیں
- (18) حقیقتِ حسن
- (19) گرمی اور دیہاتی بازار
- (20) او دیس سے آنے والے بنا

(4)

(ب) دئے ہوئے متبادلات میں سے صحیح متبادل پسند کر کے خالی جگہ پُر کیجئے۔

(21) غزل کے پہلے شعر کو _____ کہتے ہیں۔

[مطلع، مطلع، تخلص]

(22) " ڈھونڈو گئے اُر ملکوں ملکوں " شاعر کی غزل کا مصرع ہے ؟

[شاد منجم آبادی، ذوق، اختر گو نڈاوی]

(23) بیہوشی کے اعتبار سے نظم کی _____ قسمیں ہیں۔

[دو، تین، چار]

(24) " لاتی حیات آئے، قضاے چلی چلے " مصرع کے شاعر _____ ہیں۔

[سدا، ذوق، اقبال]

(2)

(ج) مندرجہ ذیل سوالوں کے جواب ایک جملے میں لکھیے۔

(25) کافر دہلوپ سے شاعر کی کیا مراد ہے ؟

(26) " ہم کیا رہے یہاں ابھی آئے ابھی چلے " اس مصرعے کے ذریعے شاعر نے انسانی زندگی

کے کس پہلو کی نشاندہی کی ہے ؟

- (1) (41) مندرجہ ذیل الفاظ میں سے سابقے اور لائقہ والے الفاظ اٹک کیجئے۔
- (1) (A) سے ادب (B) جائزدار (C) لاعلاج (D) عقلمند
- (1) (42) مندرجہ ذیل غیر معیاری الفاظ کے کو معیاری الفاظ لکھیے۔
- (1) جیوں، انکھان، مخ
- (1) (43) محاورے کا معنی بتا کر محلے میں استعمال کیجئے۔
- (1) جان میں جان آنا
- (1) (44) کہاوت کا معنی بتائیے۔
- (1) چھلی کے جائے کو تیرنا کون کھائے۔
- (1) (45) مجموعہ الفاظ کے لئے جامع لفظ لکھیے۔
- (1) وہ زبیر جس سے زمین کی ہماشٹی کی جاتی ہے
- (1) (46) مندرجہ ذیل الفاظ کے واجد - جمع بتائیے۔
- (1) سے مرہن، ارواح
- (1) (47) اسلم غلط لکھتا ہے۔ (خط کئیہ لفظ کی اسم پہنائے۔
- (1) (48) آسبہ جو دوسری جماعت میں پڑھتی ہے وہ آج نہیں آئی۔ (گھبر، پہنائے
- (1) (49) ذیل کا جملہ درست کر کے دوبارہ لکھیے۔
- (1) بہادر محل اکر تھا بہت بادشاہ۔
- (1) (50) مندرجہ ذیل استعارہ کی ہنفت پہنائے۔ (کوئی ایک)
- (1) ہے لازم نہیں کہ سب کو ملے ابد سا جواب
- آؤ سائیم ہی سیر کریں توہ طور کی
- سے پانی کو پھو رہی ہے جھلک جھلک سے گل کی ٹہنی
- جیسے حسین کوئی آئینہ دیکھنا بد۔
- (1) (51) ذیل کے مرتب الفاظ کی ترکیب واضح کیجئے۔
- (1) سے روح فرسا، جلوہ طور
- (1) (52) میں نے عدالوں کے جواب بلکے۔ (مصدر، پہنائے)

(1)

ہدایت / مسنون نوہیں

SECTION D

(4)

(ایف) مندرجہ ذیل اشعار کی تشریح کیجئے۔ (کوئی ایک)

(53) بہار ہے ہر جام و یار گزارے ہے

نہم تیر سی چانی کے یار گزارے ہے۔

(33) دوپہر، بازار، دکان، گاؤں کی خلعت کا سڈور
خون کی پیاسی سٹائیں، روح فرسائو کا زور

(ب) احوال نویسی

(34) آپ کے اسکول میں منائے گئے "یوم اساتذہ" کا احوال کم سے کم 100 الفاظ
میں لکھئے۔

(4)

(ج) اختصار کیجئے۔

(35) دئے گئے اقتباسی کا ایک تہائی (توڑا) اختصار کیجئے۔

(4)

انسان کے ارد گرد اس کے اہم ترین ساتھی زمین، سوا، پانی، جنمالات اور دیگر جاندار ہیں۔ یہی اس کا ماحول کہلاتے ہیں۔ ان سبھی کا آپس میں ایک دوسرے سے تعلق ہے یعنی اگر زمین خراب ہو گئی تو انسان اس سے متاثر ہو گا اور اگر انسان کا رویہ زمین کے تیشے بگڑے گا تو زمین خراب ہوگی، انسان کی برہمنی یعنی آبادی اور مہینگی دور کیجے کی آمد نے اس آپسی تعلق کو بگاڑ دیا ہے۔ کارخانوں اور فیکٹریوں نے نہ صرف یہ کہ خام سال کی شکل میں قدرتی وسائل کو بے تحاشہ استعمال کیا بلکہ ان سے سکینے والے زہریلے مادوں نے سوا، پانی اور زمین کو زہریلہ کرنا شروع کر دیا، کارخانوں کی چنیاں اور موٹر گاڑیوں سے نکلنے والے دھوئیں اور گیسوں نے سوا کو آلودہ کر دیا۔ جب فیکٹریاں اور گارڈیاں کم تھیں تو کم تھیں فضا میں خارج ہوتی تھیں اور بہ تیزی سے مقدار بہت جلد سوا میں گھل مل کر اتنی ہلکی ہو جاتی تھیں کہ اس کا زہریلا پن ختم ہو جاتا تھا۔

(د) مندرجہ ذیل کے عنوانات میں سے کسی ایک عنوان پر 200 سے 250 الفاظ پر مکتوب لکھیں۔
(کوئی ایک)

(56) تعلیم سواں (ب)

(57) حب الوطنی (وطن سے محبت)

(ب)

(58) آؤ ماحول بچائیں۔